

DEĞER

SAYI
102

CEZA VE TEVKİFELERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINIDIR

YIL: 8 ■ HAZİRAN 2022 ■ ISSN 2687-3656

AYLIK KÜLTÜR VE
YAŞAM DERGİSİ

f /cte.deger

cte.adalet.gov.tr

8.YIL

“Hiç kimseye imandan
sonra sağlıktan daha
üstün bir nimet
verilmemiştir.”

Hız. Ebubekir

06

DEĞER

YAZA MASKESİZ
MERHABA

22

GEZİ

İNGİLTERE

34

SİNEMA

CÜNEYT ARKIN

54

MANEVİYAT

BULUNMAZ NİMETLER:
“SAĞLIK VE BOŞ VAKİT”

Türkiye'nin ilk FSRU gemisi Ertuğrul Gazi'nin 1 yıllık performansı

Son yıllarda Türkiye'nin doğal gaz
arz güvenliği için birçok yatırım
devreye alındı

**YÜZER DEPOLAMA VE
GAZLAŞTIRMA ÜNİTESİ (FSRU)**

Ertuğrul Gazi

Yükseklik
63 M

Genişlik
48 m

Boyu
295 m

Faaliyete başlama
tarihi

25 HAZİRAN 2021

LNG depolama
kapasitesi

170 BİN METREKÜP

1 YILDA

Ertuğrul Gazi'ye
gemiden gemiye

24 DEFA
LNG TRANSFERİ
gerçekleşti

2,1 MİLYAR
METREKÜP
gazı sisteme
aktardı

Konutların

İSTANBUL'DA **6 AYLIK**

ANKARA'DA **1 YILLIK**

İZMİR'DE **3 YILLIK**

tüketimine eşit

CEZA VE TEVKİFEVLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINIDIR.

SANİTİ

Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Adına
Yunus ALKAÇ
Genel Müdür

YAYIN KURULU

Namık Kemal VAROL
Yayın Kurulu Başkanı
Genel Müdür Yardımcısı

Dr. Hüseyin ŞİK
Daire Başkanı

Hasan BIYIK
Tetkik Hâkimi

Hakan ERDEM
Yazı İşleri Müdürü ve Editör

YAZARLAR

A. Gül AŞIK DÖNERGÖZ • Celal CEYLAN
Deniz ÖZYÖRÜK • DİLEK DEREBAŞI
Ejder TOPAL • Ferhat ÇELİKLER • Gülten YARDIMCI
Harun HIZ • Hüseyin ÖZTÜRK • M. Recep KOLCU
Mehmet VARNALI • Muhammed Emin GEYLANİ
Muhsin KURT • Murat NAMDAR
Muzaffer KARAGÜVEN • Nurgül AÇIKGÖZ
Ramazan SAĞIR • Resul BÜYÜKBİYİK
Samet YURTTAŞ • Suna ÖĞÜR
Şirin Ceren GÖMLEKSİZ • Ümmü GÖKDEMİR
Yaşar İNCİ • Yasin YILMAZ

FOTOĞRAFLAR

İhsan KOCA

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Hacı Bayram Mah. Ağah Efendi Caddesi
No: 70/1 Altındağ/ANKARA

Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67
Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91
E-posta: ctedeger@gmail.com

GRAFİK TASARIM

BrainTurk Reklam Tanıtım Tasarım Ofisi

BASKI

Ankara Açık Çık Matbaası
İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı
Şaşmaz / Ankara
Tel: (0312) 278 76 10 **Faks:** (0312) 278 25 68

MATBA-A-BASKI ŞEFİ

Zafer KARAKAYA

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli Yayın

BASIM TARİHİ

27/07/2022

Merhaba Değerli Okurlar,

Sağlık, evrensel bir kavram olmakla birlikte doğuştan gelen temel bir hakur. Sağlık kavramı; sadece hastalık ve sakatlık olmaması değil aynı zamanda psikolojik ve sosyal yönden tam olarak iyilik halini de ifade eder. İnsanların mutlu bir şekilde yaşam sürmesi ve ailesine, yakınlarına, tüm topluma karşı sorumluluklarını gereği gibi yerine getirebilmesi her şeyden önce sağlıklı olmasına bağlıdır. İnsan yaşamının sürdürülmesinde, yaşam kalitesinin yükseltilmesinde ve korunmasında özel bir öneme sahip olan sağlığın korunması ve geliştirilmesi kişinin öncelikle kendi sağlığına sahip çıkması ve sağlık bilincini geliştirmesi ile mümkün olduğu unutulmamalıdır.

Değer dergimizde bu ay sağlıklı yaşamın öneminden yola çıkarak; “Sağlıklı olmanın kendini tanımaktan geçtiğini belirten makalelere, psikolojik sağlığa vurgu yapan ve olumlu düşünmeyi destekleyen pozitif psikolojiye, düşünmenin ve hamle yapmanın önemli olduğu satranç oyununa, tarihteki ilk kadın teşkilatı olan ve “Anadolu Kadınlar Birliği” adıyla bilinen Bacıyan-ı Rum adlı kadınlar kuruluşuna kadar birçok konudan bahsettik.

Gezi sayfamızda sizleri İngiltere’nin tarihi ve turistik bölgelerinde bir yolculuğa götürerek ülkenin kültürüyle bezenmiş bilgi ve görsellere yer verdik.

Araştırma yazımızda farklı görünümüyle dikkatleri çeken ve günümüze gelene kadar 150’ye yakın modeli üretilen Vespa’nın birçok ülkede neden tercih edildiğinden bahsediliyor. Vespa’nın dünya çapında tutkunları tarafından kurulan fan kulupleri dahi bulunduğunu belirten yazıyı ilgiyle okuyacağınızı umuyoruz. “Sevda Sözleri” içerisinde Türk edebiyatına eserleriyle damga vurmuş birçok yazar ve şairin sevgi ve aşka dair sözlerinden kurgulanmış güzel dokunuşlar bulabilirsiniz.

Alanında uzman ekibimizin kaleminden çıkan, içeriğinde birçok makale ve bilgi bulunan dergimizde; genel kültürü geliştiren, belirli konularda teknik bilgi veren, her ay önemli pek çok konuyu sizler için araştırarak yazılarını hazırlayan donanımlı bir ekibin emekleri bulunuyor. Keyifli okumalar dileriz.

Sağlıklı bir yaşam sizlerle olsun...

İÇİNDEKİLER

01 EDITÖRÜN NOTU

Ülke olarak özellikle geçtiğimiz sene yaşadığımız pandemi döneminden sonra sağlığımızın ne kadar değerli olduğunun bir kez daha farkına vardık. Pandeminin sona ermesiyle daha özgür hareket etmenin değerini anlasak da sağlığınıza dikkat etmeyi ihmal etmememiz gerektiğini aklımızdan çıkarmıyoruz.

05 BAŞYAZI

Sağlıklı bir yaşam için kamu otoritesinin sağladığı olanakların yanı sıra her bir bireyin de kişisel sağlığını koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. Sağlık, bireylerden başlayarak tüm topluma etki edebilen önemli bir durumdur. Sağlıklı bireyler, sağlıklı toplumlar oluşturur.

06 DEĞER

**YAZA
MASKESİZ
MERHABA**

08 AİLE

**SENİ
GÖRÜYORUM**

10 ÇOCUK

**ÇOCUKLARIN
İÇ DÜNYASINDAKİ
GÖRÜNMEZ
DOSTLARI**

12 İNSAN

**BİREYİ
TANIMLAYAN
BİR ARAÇ
OLARAK "DİL"**

14 HAYATIN İÇİNDEN

**POZİTİF
PSİKOLOJİ**

16 ARAŞTIRMA

**YILLARA
MEYDAN
OKUYAN ARAÇ
'VESPA'**

17 TEKNOLOJİ

**İNSANSIZ
PERAKENDECİLİK**

18 CANLILAR ALEMİ

**ZARIF GÖRÜNÜMLÜ
GÖÇMEN KUŞ:
"GUGUK KUŞU"**

20 TARİHTE BU AY

HAZİRAN

22

GEZİ

İNGİLTERE

32 FOTO DEĞER

Amasra - Kemer Köprü

**Siz neredesiniz
Derginiz orada!**

www.cte.adalet.gov.tr
adresinden dergimizin
arşivine ücretsiz ulaşabilir,
indirebilir, okuyabilirsiniz.

34 SİNEMA

TÜRK SİNEMASININ
DEV İSMİ:“CÜNEYT
ARKIN”

38 SANAT

SANAT
TERAPİSİ

40 EDEBİYAT

DİRİLİŞ
ERİ'NDEN
DİRİLİŞ
KENTİNE

42 EĞİTİM

ÜSTÜN YETENEĞİ
KEŞFETMEK

İncelendiğinde diğer çocuklarda olduğu gibi üstün yetenekli çocukların da bilişsel, psikomotor, duyuşsal gelişim hızları ve seviyelerinde farklılıklar gözlemlenmesinin mümkün olduğunu görmekteyiz.

44 TARİH

YENİ DÜNYA
DÜZENİ
VE HAÇLI
SEFERLERİ

Haçlı Seferleri, Anadolu Selçuklu Devleti zamanında Hristiyan Avrupalıların Anadolu toprakları üzerinden Kudüs'e ulaşmak amacıyla yapmış oldukları sosyal, ekonomik ve kültürel sonuçları olan seferler olarak bilinir.

46 DEĞERLİ
ŞAHİSYETLER

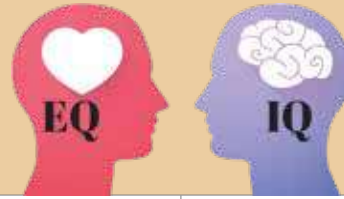
AŞIK PAŞAZADE

48 KÜLTÜR VE
GELENEKLERTARİHTEKİ
İLK KADIN
TEŞKİLÂTI:
“BACİYÂN-I RUM”

İlk defa Fuad Köprülü, Aşıkpaşazade'nin “Baciyân-ı Rum” diye adlandırdığı zümre hakkında verdiği bilgilerle Anadolu Selçukluları devrinde ve Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde Türkmen kadınların mensup oldukları bir teşkilatın varlığına dikkatleri çekmiştir.

52 PSİKOLOJİ

ZEKANIN DUYGUSAL YÖNÜ

53 PERSONELİMİZDEN
GELENLER

ALGI NEDİR?

54 MANEVİYAT

BULUNMAZ
NİMETLER:
“SAĞLIK VE
BOŞ VAKİT”

56 SPOR

SATRANÇ
OYUNUN
HİKÂYESİ

58 BİLİM

TEKNOLOJİNİN
MİHENK TAŞI:
“ENIAC”60 PERSONELİMİZDEN
GELENLER

SEVDA SÖZLERİ

62 MÜZİK

BÜYÜK PARTİYE
HAZIR MISINIZ?

64 BULMACA

DEĞER

Makalelerinizin ve Fotoğraflarınızın dergimizde yayınlanmasını ister misiniz?

**Değer dergisi eğitim, kültür ve yaşam alanı
gibi birçok farklı konuda makale içeren
tek dergi olarak 8. yılında kadrosunu güçlendiriyor.**

Turkcell Dergilik uygulamasında da yer alan Değer dergisi, her ay farklı bir insanlık değerini sayfalarına taşıyarak topluma karşı sorumluluk görevini yerine getiriyor. Siz de makaleleriniz ve fotoğraflarınızla bu güçlü kadroda yer almak isterseniz, özgeçmiş ve eserlerinizi ctedeger@gmail.com e-posta adresimize göndermeniz yeterli.

Merhaba Değerli Okurlar;

Değer dergimizde bu ay sağlık temasını işliyoruz. Sağlık, doğumdan ölüme kadar yaşamımızın her anını etkileyen fiziksel ve ruhsal olarak iyi olma durumudur. Bu kapsamda değerlendirildiğinde sağlık kavramı, çok yönlü ele alınması gereken disiplinler arası bir konudur. Bireylerin sadece fiziksel ya da sadece ruhsal açıdan iyi olması, sağlıktan bahsetmek için yeterli görülmemektedir. Özellikle ruhsal yönden iyilik halinin bulunmaması durumu fiziksel sağlığı da olumsuz yönde etkileyen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

2020 yılında ülkemizi de etkisi altına alan küresel salgının, bizlere tekrar hatırlattığı birkaç hususu sizlerle paylaşmak istiyorum: Bunlardan ilki bireysel tedbirsizliklerin sadece kişiyi değil, temas ettiği herkesi sağlık açısından tehdit edebiliyor olmasıdır. Diğer bir husus ise yüce dinimizin bizlere emrettiği temiz olmak kavramının kişisel ve sosyal alanda sağlığımızı koruyucu en önemli etkenlerden birisi olduğu gerçeğidir.

Türk-İslam medeniyeti, sadece hâkim olduğu topraklarla sınırlı kalmayarak pek çok topluluğa temizlik ve sağlığa verdiği önemle örnek teşkil etmiştir. Medeniyetimiz, dünya tıp tarihine kalıcı izler bırakan nice bilim insanı yetiştirmiştir.

Sanat ve edebiyatı en iyi şekilde kullanan ve sayısız eserler bırakan ecdadımız, sağlık konusunda da kaleme aldığı değerli eserleri bizlere miras bırakmışlardır. Muhibbi mahlası ile şiirler yazan Kanuni Sultan Süleyman:“Halk içinde mu’teber bir nesne yok devlet gibi/Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi” dizeleri ile halkın gözünde çok değerli ve güçlü olan devlet kavramı gibi sağlığın da bireyler için bu denli önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Kıymetli Okurlar,

Modern dünyada bireylerin fiziksel sağlıklarının yanında ruhsal sağlıklarının korunması da oldukça önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Ceza infaz kurumlarımızda ise hükümlü vatandaşlarımızın sağlıklarının korunması amacıyla Sağlık Bakanlığı ile tam bir uyum içerisinde sağlık hizmetleri yürütülmekte aynı zamanda kurumlarımızda görevli psikolog ve sosyal hizmet uzmanları aracılığı ile de psiko-sosyal destek çalışmaları profesyonel olarak yürütülmektedir.

Sağlıklı bir yaşam için kamu otoritesinin sağladığı olanakların yanı sıra her bir bireyin de kişisel sağlığını koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. Sağlık, bireylerden başlayarak tüm topluma etki edebilen önemli bir durumdur. Sağlıklı bireyler, sağlıklı toplumlar oluşturur. Bu sebeple her birimizin üzerine düşen öncelikli vazife, sağlığımızın korunması için bireysel önlemlere, temizlik ilkelerine uymak bu konuda bizler için örnek teşkil eden kültürel değerlerimize sahip çıkmak ve yüce dinimizin emrettiği şekilde temiz olmaktır.

Hangi yaşta olursak olalım Yüce Allah’ın bizlere emaneti olan sağlığımızın korunması için üzerimize düşen bireysel ve toplumsal görevleri yerine getirmeyi ihmal etmeyelim. Bu vesile ile Yüce Rabbimden ülkemize ve İslam âlemine sağlığın kıymetini bilen bireyler olarak yaşamayı nasip etmesini niyaz ediyorum.

YAZA MASKESİZ MERHABA

Çok özledim görüşelim mi? demeleri, hep gittiğimiz o kahve dükkanını, boğaza nazır yapılan kahvaltıları, birlikte saatlerce süren çalışmaları, eş dost ziyaretlerini, yurt dışı planlarını, Kadıköy-Eminönü vapuruna binip martılara simit atmayı, göğşe bakmayı, çimlere basmayı, deniz kokusunu içimize çekmeyi, doya doya nefes almayı bir süreliğine askıya almak zorunda kalmıştık.

Zaman yetiremediğimiz süreçler ve hep bir koşturma-
ca ile geçerken hayatımız, bu durağan haller nasıl da
bambaşka boyuta taşımıştı her şeyi. Fakat insanoğlu her
durumda ayakta kalabileceğini yine ispatlamayı bilmişti.
İnsanlar önce evlerinde yeni yaşam alanları oluşturmaya
başladı. Hareketsiz kalmaya alışmaya çalıştı. Belki bu birkaç
gün sürdü. Sonra evini tanıdı, duvarları inceledi, daha önce
gözüne çarpmayan veya ilgisini çekmeyen birçok ayrıntı-
nın farkına vardı. Balkonda kurumaya yüz tutmuş çiçekler
bile canlandı. Dışarıda hayat durmuş olsa da aslında evde
yepyeni bir yaşam başlamıştı.

Kısa mesafede büyük etkinlikler gerçekleştirdik

Neredeyse uyumadan uymaya geldiğimiz evimizde başlayan o süreçte, evlere hapsoldük dedik ilk başta. Bunalımlar yaşadık, depresyonlara girdik. Öğünlerin sayısını bilmeden yemekler yedik, kilolar aldık. Televizyondan, sosyal medyadan merakla, heyecanla haberleri takip edip, kimi zaman üzüldük, ağladık, kızdık, kimi zaman da takdir ettik. Sürece dair önlemler, tedbirler aldık. Bir gün, iki gün, üç gün... derken alışmaya başladık. Mutfağın ne kadar eğlenceli bir yer olduğunu sosyal medya paylaşımlarında görmüş olduk. Ekmek yapmada meydan okumalara doyamadık. Evde ekmek yapabilmenin ve pişerken evi saran muhteşem kokunun keyfine vardık. Un, maya, su, tuz... Blog blog gezdik, yemek sayfaları araştırdık, yeni tarifler denedik, sevdik, sevmedik ama yaptık. Kilolar aldık kaçınılmaz olarak ve gidemediğimiz spor salonlarını evimizin salonuna sığdırıverdik. Daha önce dinlemeye fırsat bulamadığımız şarkılar eşliğinde formda kalmayı da başardık. Uygulamalar keşfettik, yeni süreçlere dahil olduk, izledik, okuduk. Evden katıldık toplantılara, canlı yayınlara. Dokunamadık belki sevdiklerimize ama yüzlerini her zamankinden daha fazla gördük, seslerini daha çok duyduk. Daha çok düşündük, deneyimlerimizi gözden geçirdik geçmişe ve bugüne bakıp gelecekte anlam çıkarmaya çalıştık.

Bu süreçte olmamız gereken yerler evlerimizdi ve biz evlerimizi de geniş yaşam alanlarına çevirmeyi başardık. Özgür olduğumuz zamanlardan daha fazla şeyler ürettik. İnsanoğlunun başaramayacağı şey yoktur. Biz bu süreçte aslında değerini bilmediğimiz doğanın nefes almasına imkân tanıdık. Kirlettiğimiz sokakların, cadelerinin bir süre kirlilikten arınmasını sağladık. Aile büyüklerimizi ne kadar ihmal ettiğimizi anladık. Yıllardır verilen eğitimlere rağmen başarısı düşük olan hijyen konusunda neredeyse level atladık. Bazen durup kendimizi dinlememiz gereken zamanların olması gerektiğinin farkına vardık. Durağanlığın da aslında üretmeye yarar zamanlar olabileceğini fark ettik.

“
Hayatımız hep bir koşturmaca ve zaman yetiremediğimiz süreçler ile geçerken bu durağan haller nasıl da bambaşka boyuta taşıdı her şeyi... Bu kadar zorlu süreçlere rağmen insanoğlu her durumda ayakta kalabileceğini yine ispatladı.
”

Nisa Suresinde Rabbimizin buyurduğu üzere başımıza gelen her güzellik Allah'tandır ve başımıza isabet eden her musibet kendi nefsimizin yaptıklarındandır. Bizlerin hayır gördüğümüz şeylerde şer ve şer bildiklerimizde nice hayırlar mevcuttur. Kitabı Kerim'in tefekküre yöneltti bu ikazlarının, içinden geçtiğimiz şu süreçte bizler için bir imkân olması ve bu sürecin tüm insanlık ailesinin gelecek akıbeti açısından daha hayırlı olması temennisiyle...

İster hareket edelim ister durağan yaşayalım girdiğimiz bu süreçten bir şekilde çıktık. Belki çok şey kazanmış olarak belki de yeteri kadar başarı göstermeden. Ama herkes iç dünyası ile yüzleşmiş olarak çıktı diyebiliriz. Geleceğe daha güzel bakarak daha umutlu daha bilinçli ve daha istekli yaşamak için bu durağan halden geçtiğimiz aylarda çıktık ve daha aktif bir yaşam sürmeye başladık.

Pandemi nihayet etkisini yitirdi. Bahara ve yaza maskesiz merhaba dedik. Lakin unutmayalım biri bitip diğeri başlayabilir. Onun için pandeminin ilk günlerindeki umutsuzluk ve kasvet havasını hatırlayın lütfen. Artan anksiyete vakalarını, ölüm korkusuyla rutinlerini ihmal eden, içinden bir şey yapmak gelmediği için bunalıma giren insanları hatırlınızdan çıkarmayın.

SENİ GÖRÜYORUM

Değerli Okurlar, iş yerimizde ve özel hayatımızda yaşadığımız pek çok sorun karşısında çok da sağlıklı olmayan tepkiler verebiliyoruz. Bazen farkında olmadan yetişkin bir bireyin vereceği tepkiler yerine oyuncacı elinden alınmış bir çocuk gibi ısrarcı tepkiler verebiliyoruz. Duygularımızın işaret ettiği şeyi görmeden, mantığımızı devre dışı bırakarak sağlıklı karşılıklar verebiliyoruz. Aslında **bu durum çocukluk döneminde bazı duygularımızın anne babalarımız tarafından kabul görmediği için de meydana gelebiliyor**. Çünkü birçoğumuza çocukluk zamanında bazı duygular yasaklanmıştır. Örneğin; bana çocukken ağlamanın yasaklanması gibi...

Hatırladığım ise çocukken annemin beni üzen olaylar karşısında ağladığım zaman, 'Ne var bunda ağlanacak, ağlamadan anlat.' şeklindeki tepkileri ile var olan duygumu görmek istememesiydi ve şu an anlıyorum ki her zorlandığımda ağlamam ya da fevri tepkiler verebiliyor olmam aslında çocuklukta görülmeyen duygularımla ilgili.

İşte bu nedenle çocuğumuzun duygularının o an ne ifade ettiğini önemsemeye çalışmalıyız. Ben de küçük bir çocuk olarak anneme belki de şu mesajı veriyordum: 'Mutsuz olduğum için ağlıyorum, bu durum beni çok üzüyor.' ve sonrasında hani belki gelip sarılırsın, 'Anlıyorum düşük not alman belli ki seni çok üzmüş.' şeklinde tepki verirsın diye beklemişim meğer. Yetişkin halimle şu an o küçük çocuğu anlıyor ve görebiliyorum.

“

Ebeveyn olarak içinde bulunduğunuz şartlar, kardeş sayısı, eş desteği, çekirdek ya da geniş aile olarak yaşama gibi faktörler de çocuğa olan yaklaşımı etkileyeceğinden kendinize bu konuda acımasızca davranmamaya çalışmayı deneyebilirsiniz. Anne ve baba olarak hata yapmanın da en doğal hakkınız olduğunu, tükendiğinizi hissettiğiniz anda yardım isteyebileceğinizi kendinize hatırlatın.

”

Çocuğa Duygularını İfade Etmesi İçin izin Verin!

Okul öncesi dönemde ebeveynlerin çocukları ile duygular hakkında konuşması, çocuğa duygularını nasıl ifade edebileceğini doğru bir rol model olarak gösterebilmesi, çocuğun sağlıklı ilişkiler yürütebilmesi adına önemlidir. Erken dönemde küçük çocuklara duygu tanımlamalarını oyun içerisinde ya da günlük hayatın akışı içerisinde vermeye çalışabiliriz. Bu duruma uygun bir örnek gösterecek olursak, 'Arkadaşlarınla görüşmeye gideceğin için mutlu olduğunu görüyorum.' gibi ifadeler ile çocuğa duygusunun mutluluk olduğunu fark ettirmiş oluruz. Ağlayan bir çocuğun ise çevresi tarafından fark edilmek adına bunu yapabileceği düşünülerek çocuğun duygularının farkına varılması ve kabul edilmesi çocuğu sakinleştirecektir. Oyun çağındaki çocuklar için ise kitap okurken kitap kahramanlarının duygularından söz etmek ya da duygu kartları oluşturmak faydalı olacaktır.

Davranışlarımızın ve duygularımızın çevremizdeki insanlar tarafından kabul görmesini beklediğimizden dolayı anne ve babanın, çocuğun her duygusunu kabul etmesi gerekmektedir. Böylece çocuk anlaşıldığını, önemsendiğini hissedebilecektir. Çocuğun olumsuz duygu durumu karşısında ebeveyn olarak onu anlamakta zorlanabilir ona yardımcı olma noktasında bocalayabiliriz. Ebeveyn olarak içinde bulunduğunuz şartlar, kardeş sayısı, eş desteği, çekirdek ya da geniş aile olarak yaşama gibi faktörler de çocuğa olan yaklaşımı etkileyeceğinden kendinize bu konuda acımasızca davranmamaya çalışmayı deneyebilirsiniz. Anne ve baba olarak hata yapmanın da en doğal hakkınız olduğunu, tükendiğinizi hissettiğiniz anda yardım isteyebileceğinizi kendinize hatırlatın. Duygu durumu iyi olmayan bir ebeveynin çocuğuna faydalı olabilmesi pek de mümkün değildir. O nedenle anne baba olarak kendi duygularınızın neye işaret ettiğini de görmeye çalışarak o anlayışı kendi kendinize de verebilirsiniz.

ÇOCUKLARIN İÇ DÜNYASINDAKİ GÖRÜNMEZ DOSTLARI

Çocukların iç dünyasında görünmez dostları olan hayali arkadaşlar özellikle 3-4 yaş çocukluk döneminde ortaya çıkar. **Hayali arkadaşlar, insan veya hayvan olabileceği gibi cansız bir varlık da olabilir.** Aile ve çevre, hayali arkadaş endişe verici bulsa da **bu durum sağlıklı ve normaldir.**

3-7 yaş aralığında çocuklar sıklıkla veya ara ara hayali arkadaşlarından bahsedebilirler. Çocuğun birlikte oyun oynayıp sohbet edebileceği gerçek arkadaşları olmaya başladıkça hayali arkadaşın ortaya çıkma sıklığının azalması beklenirken bu durum bazen ergenliğe hatta yetişkinliğe kadar devam edebilir. Ünlü polisiye yazarı **Agatha Christie'nin** 70 yaşında dahi hayali arkadaşlara sahip olduğu ve onları kitaplarındaki karakterlere tercih ettiği söylenir.

Klinik Psikolog Doktor Eileen Kennedy-Moore; tek çocukların, diğer kardeşleri kendinden büyük olanların, yetişkinlerle çok fazla vakit geçirenlerin, pek fazla televizyon izlemeyenlerin hayali arkadaş yaratma ihtimallerinin daha fazla olduğunu söyler.

Çocuğun hayali arkadaşlarına karşı ebeveynlerin yansıttıkları tutumlar çok önemlidir. Öncelikle her ebeveynin çocuğunun hayali arkadaşını çok iyi tanıması gerekir. Çünkü çocuğun hayali arkadaşını iyi tanıyan ebeveynler çocuklarının isteklerini, beklentilerini, korkularını, kaygılarını ve daha birçok duygusunu iyi anlayabilirler.

Çocuğun hayali arkadaşı olduğunu gözlemleyen ebeveynler nelele dikkat etmelidir?

- Çocuğun hayali arkadaşı olduğu fark edildiğinde çocuğa kızmamalı ve çocuk ile dalga geçilmemelidir.
- Çocuk, hayali arkadaşlarıyla oynarken gerçek arkadaşlarıyla da oynuyorsa bunda bir sorun olmadığını bilmek gerekir.
- Çocuğun hayali arkadaşıyla oynamasına izin verilmeli, çocuk istediği takdirde belli sınırlar içerisinde oyunlara dâhil edilmelidir.
- Çocuk sadece gerçek arkadaşlarıyla oynaması için zorlanmamalıdır. Ancak, gerçek arkadaşlarıyla da sosyalleşmesini sağlamak için çocuğa ortam hazırlanmalıdır.
- Çocuğun kendi yaptığı şeyler için hayali arkadaşını suçlamasına izin verilmemelidir.
- Çocuğun hayal dünyası onun gerçekliği haline gelmeye başlamışsa ve hayali arkadaşı, çocuğun kendisine ya da başkalarına zarar vermesini veya tehlikeli şeyler yapmasını istiyorsa bir uzmanla görüşülmelidir.

Hayali arkadaş, çocuk için pek çok noktada yararlı bir kavramdır. Hayali arkadaşın çocuğun gelişimine olan faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Utangaçlığı azaltır.
- Konsantrasyon yeteneğini geliştirir.
- Sosyal gelişime katkı sağlar.
- Dil becerilerini geliştirir.
- Empati yeteneğine katkıda bulunur.
- Kelime dağarcığını zenginleştirir.
- Çocukların hayattaki zorluklarla başa çıkmalarına yardımcı olur.
- Hayal gücünü geliştirir.
- Çocukların negatif ve pozitif düşüncelerini serbest bırakmasını sağlar.
- Çocukların korkularını, içsel çatışmalarını ve fobilerini bu şekilde dışa vurmasına yardımcı olur.
- Hayali arkadaşı olan çocuklar iş birliğine daha yatkın olur.
- Çocukların dünyayı daha iyi anlamalarına, kontrol etmelerine ve korkularıyla başa çıkmalarına yardımcı olur.

“

Çocuğun hayali arkadaşlarına karşı ebeveynlerin yansıttıkları tutumlar çok önemlidir. Her ebeveynin çocuğunun hayali arkadaşını çok iyi tanıması gerekir. Çünkü çocuğun hayali arkadaşını iyi tanıması olan ebeveynler çocuklarının isteklerini, beklentilerini, korkularını, kaygılarını ve daha birçok duygusunu iyi anlayabilirler.

”

Hayali arkadaş, 7 yaşını geçen çocuklarda çocuğun sosyal ortamdan kopmasına sebep oluyor ve çocuk gerçek arkadaşları yerine hayali arkadaşını tercih ediyorsa ebeveynler durumun altında yatan psikolojik bir problem olduğunu göz önünde bulundurmalıdır ve bu konuda bir uzmandan destek almalıdırlar.

Londra'daki çocuk müzesi “V&A Museum of Childhood” hayali arkadaş kavramıyla ilgili ilginç bir proje gerçekleştirmiştir. Müze bu projede hem çocuklarla hem de tasarımcılarla birlikte çalışmıştır. Proje kapsamında 60'dan fazla çocukta hayali arkadaşlarını mümkün olduğu kadar detaylı tarif etmeleri ve resimlerini çizmeleri istenir. Ortaya çıkan yaratıklar ise oldukça ilginçtir. Bunlar; iki buçuk metre uzunluğunda bir dinazor, gözlüklü bir tilki ve dört ayaklı bir canavar...

Projenin diğer ayağında çocukların çizimleri önce üç boyutlu modellere ardından da gerçek modellere dönüştürüldü. Daha sonra ise yapılan modeller çizimleri yapan çocuklarla buluşturuldu ve çocuklar böylece hayali arkadaşlarının gerçek bir maketine sahip olmanın mutluluğunu yaşadı.

Kaynaklar

1. <https://www.anneysen.com/1-6-yas-cocuk/makale/davranis-hayali-arkadas-nedir-neden-ve-ne-zaman-ortaya-cikar>
2. <https://bigumigu.com/haber/hayali-arkadaslar-canlandi>

Swerl the Lion, Eva Wood'un hayali arkadaşı.

Lily the cat, Ruth Fekade'in hayali arkadaşı ve Psyp tarafından yaratıldı.

Monster, Leo Georgiou'un hayali arkadaşı ve Aardman tarafından yaratıldı.

Chloe, Mabel Brim'in hayali arkadaşı ve Blinkink tarafından yaratıldı.

BİREYİ TANIMLAYAN BİR ARAÇ OLARAK “DİL”

Varlık aleminde en imtiyazlı olan insandır. Çünkü insan iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış, güzel ile çirkini birbirinden ayırt edebilme gücünü kendisine kazandıran “akıl” nimetiyle donatılmış ve bu şekilde değerinin yanında da ağır bir sorumluluk almıştır. Dolayısıyla tüm tasarruflarında aklın varlığını ispat edecek davranışları sergilemesi gerekir. Yani eylem ve söylemlerinde etkin aklın ürünü olan şeyleri ortaya koymalıdır. **Nitekim insan dostluk kurduğu insanların ortalaması olduğu gibi eylem ve söylemlerinin de toplamıdır.** İdeal toplum, ideal insanlardan müteşekkil bir düzen olduğuna göre insanın bu ideali unutmadan hareket etmesi elzemdir.

Dijitalleşen dünyada ideal toplum iddiasını taşıyan insanın, son sürat gelişen teknolojiye yabancı olması düşünülemez. Kendisine sunulan ve aklın ürünü olan bu yeniliklere entegre olması zor da değildir. Ancak, eşyaya ve olaylara yaklaşımını kontrol eden başka bir şeyde var ki o da **inançtır**. Yani bu çağın inançlı insanı sadece akıl değil, aynı zamanda inançla da donatılmıştır. Bu inanç prensiplerine uyduğu müddetçe hem kendisi hem de bağlı bulunduğu toplumun ideal toplum olması kaçınılmazdır.

Günümüz dünyasında yaşayan modern insanın en büyük problemi ciddi bir bilgi dezenformasyona (bilgi çarpıtma) maruz kalmasıdır. Doğruluğu bilinmeyen bilginin yayılması karşısında modern akıl, sorgulayıcı bir tavır takınmak yerine çoğunlukla teslimiyetçi bir davranış sergilemektedir. İnancı insanın kılavuzu olan Kur'an-ı Kerim, konusu ne olursa olsun bilginin, sıhhatin araştırılmasını tavsiye etmesine rağmen inanç-modernizm ikileminde eksen kayması yaşayan ve kimlik arayışında olan insan, bu tavsiyeye de ilgisiz kalabilmektedir. Kur'an ideal insan ve ideal toplumun prensiplerini ortaya koymuşken buna alternatif aramak etkin aklın ürünü olmasa gerektir. Bu prensiplerden en önemlisi ve belki de günümü-

“

Dilimize sahip çıktığımız oranda, zihnimizde var olan “öteki” ne karşı doğru bir tasavvur ve ilişki kurmamız mümkün olacaktır. Her gün yeni bir bilgi ve yeni bir haberle uyandığımız bilişim çağında bize düşen akliselikle hareket etmek ve akıl-iman birlikteliğinin ürünü bir tavır ortaya koymaktır.

”

zün buhranlarına çare olanı kişinin her an edep ile hareket etmesidir. Yani hem eylem hem de söyleminde edep tacını giymesidir ki **Mevlâna**, “Edep bir tac imiş nûr imiş nur-u Hüda’dan, Giy ol taci, emin ol her beladan...” diyerek edebın önemine vurgu yapmış ve edebın her sıkıntıya çare olacağına işaret etmiştir. Yine **Hacı Bektaş’ı Veli**, “Edeb’i eline, diline ve beline sahip çıkmak” anlamında kullanarak farklı bir bakış açısı getirmiştir. Günümüzde bu kavramın önemi gittikçe artıyorken biz kavramı **dil’e sahip çıkma** açısından irdelemeye ve birkaç söz söylemeye gayret edeceğiz. Nitekim insan diline sahip çıktığı oranda hem içsel hem de aşkın dinginliğini sağlayabilir. Yani sağlıklı bir dil sadece sağlıklı birey değil, sağlıklı toplumun da temelidir. Dilimize sahip çıktığımız oranda, zihnimizde var olan “öteki” ne karşı doğru bir tasavvur ve ilişki kurmamız mümkün olacaktır. Her gün yeni bir bilgi

ve yeni bir haberle uyandığımız bilişim çağında bize düşen akliselikle hareket etmek ve akıl-iman birlikteliğinin ürünü bir tavır ortaya koymaktır. Tüm duyularımızla yapıp ettiğimiz şeylerden mesul olduğumuzu unutmadan erdemli toplumun bir bireyi olduğumuzu deklare etmemiz gerekir.

Sonuç itibarıyla insan, yaratılmışların en üstünüdür ve bu değerinin farkında olarak hayata anlam katmak zorundadır. Kötülüklerle kilit, hayra anahtar olma gibi yüce bir misyonu hedeflemelidir. **İnsan dili her zaman hakkı konuşan, hakkı haykıran bir pozisyonda ve sürekli güzellikleri tasvir eden bir ressam gibi olmalıdır.** Duyduğu her şeye gerçek muamelesi yapmadan tahkikat ehli olmalıdır.

Unutulmamalıdır ki evrensel doğrular doğru dille başlar.

Kaynaklar

1. İsrâ 17/36
2. Hucurât 49/6

POZİTİF PSİKOLOJİ

“Hayat olumlu insanlara da olumsuz insanlara da aynı terslikleri ve trajedileri sunar, ama olumlu insanlar bununla daha iyi başa çıkar.”

Martin Seligman

“*Pozitif psikoloji hareketinin mesajı, bizim alanımızın deforme olduğunu hatırlatmaktır. Psikoloji sadece hastalığın, zayıflığın ve zararın incelenmesi değildir; ayrıca güçlü yanların ve iyi özelliklerin de incelenmesidir.*”

Dünya Sağlık Örgütü **sağlıklı olmayı**, sadece rahatsızlığı olmamak olarak değil; **fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak iyilik hali olarak tanımlamaktadır**. Yani bireyin sadece probleminin olmaması sağlıklı olmak için yeterli görülmemekte, sağlıklı kabul edilebilmek için her alanda iyilik hali içerisinde olması gerekmektedir.

Pozitif Psikoloji Nedir?

Problem odaklı psikoloji yaklaşımları bireyin rahatsızlığının azaltılması ya da giderilmesi için uğraşan hastalık modeline odaklanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlıklı insanı sadece problemi olmayan insan olarak tanımlaması, psikolojinin çalışma alanının yalnızca sorunlu insan üzerine odaklanmaması ve toplumun çoğunun ruh hali iyi olmayan insan sınıflamasında yer alması nedenlerinden yola çıkarak, insanın güçlü yanlarına odaklanan bir yaklaşımın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu yaklaşım **“pozitif psikoloji”** olarak adlandırılmaktadır.

Pozitif psikoloji, bireyin zayıf yönlerinden ziyade güçlü yönlerine, probleminden ziyade çözüm becerisine odaklanan bir yaklaşımdır. Pozitif psikoloji akımı, bireylerin doğuştan getirdikleri güçlü yanlarının olduğunu dikkate alarak, bu güçlü yönleri geliştirmeye odaklanmanın ruh sağlığını korumada etkili olduğunu savunur. Bu nedenle, **Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlıklı insan tanımındaki sağlıklı insan modeline odaklanmıştır**. Bu bakış açısına göre bireyin sadece rahatsızlığının azaltılması ya da giderilmesi yeterli görülmemekte bireyin gelişmesi, iyilik halinin artması, yaşamını kaliteli hale getirmesi önemli görülmektedir.

Pozitif psikolojinin birçok tanımı olsa da, kısaca bireyin hayata bağlanmasına ve hayatını bulunduğu konumdan daha iyi bir yere taşımaya katkı sunan, neyin olumlu olduğu ile ilgilenen bir alandır.

Peki, pozitif psikoloji olumsuzlukları görmezden mi gelmektedir?

Elbette hayır. Pozitif psikoloji sadece herhangi bir problemi bulunmayan insanın iyilik halinin arttırılması olarak düşünülmemelidir. Problemi olan insanın probleminin azalması ya da ortadan kaldırılmasına da yardımcı olmaktadır.

Martin Seligman pozitif psikoloji yaklaşımını şu şekilde ifade etmiştir: *“Pozitif psikoloji hareketinin mesajı, bizim alanımızın deforme olduğunu hatırlatmaktır. Psikoloji sadece hastalığın, zayıflığın ve zararın incelenmesi değildir; ayrıca güçlü yanların ve iyi özelliklerin de incelenmesidir. Tedavi sadece yanlış olanı onarmak değil; ayrıca doğru olanın inşasıdır. Psikoloji sadece hastalık veya sağlık ile ilgili değil; iş, eğitim, iç görü, sevgi, gelişim ve oyun ile ilgilidir.”*

Pozitif Psikoloji Kavramları

Pozitif psikoloji ile ilgili birçok kavram yer almaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir:

Psikolojik İyi Oluş: Psikolojik iyi oluş altı boyutta ifade edilmiştir. Bunlar;

Yaşam amacı: Bireyin hayatını anlamlı görebilmesi

Kişisel büyüme: Sürekli gelişme hissi

Özerklik: Bireyin kararını verebilmesi

Olumlu Kabul: Bireyin kendine ve yaşamına olumlu bakabilmesi

Çevresel Hakimiyet: Bireyin isteklerini ve çevresini yönetebilmesi

Kendini Kabul: Bireyin yaşamına ve kendine olumlu bakabilmesi

Olumlu İlişkiler: Bireyin kişilerarası olumlu ilişkileri

Öznel İyi Oluş: Öznel iyi oluş, bireylerin yaşamlarını bilişsel ve duygusal olarak nasıl değerlendirdikleri olarak ifade edilebilir. Öznel iyi oluş, olumlu duyguların fazla yaşanması, olumsuz duyguların az yaşanması ve yaşamdan doyum alma olarak da ifade edilmiştir. Psikolojik iyi oluştan farkı mutluluğun hazcı yönünü temsil etmesidir.

İyimserlik: İyimserlik yaşamdaki tüm güçlüklerle rağmen yaşamın iyi gideceğine dair güçlü bir beklenti halinde olmak olarak tanımlanmaktadır.

Umut: Bireyin belirlediği hedeflere ulaşabilmesi için motivasyon göstermesi olarak tanımlanmaktadır. Umut düzeyi yüksek bireyler kendilerine

“

Pozitif psikoloji, bireyin zayıf yönlerinden ziyade güçlü yönlerine, probleminden ziyade çözüm becerisine odaklanan bir yaklaşımdır. Pozitif psikoloji akımı, bireylerin doğuştan getirdikleri güçlü yanlarının olduğunu dikkate alarak, bu güçlü yönleri geliştirmeye odaklanmanın ruh sağlığını korumada etkili olduğunu savunur.

”

ulaşılması zor olan amaçlar belirler ve amaçlarını alt amaçlara bölerek ilerlerler.

Psikolojik Dayanıklılık: Psikolojik dayanıklılık, değişen koşullara esnek tepki verebilme ve olumsuz deneyimlerden kendini daha iyi toparlamış şekilde çıkabilmeyi ifade etmektedir. Aile, zeka, sosyallik ve çevre faktörü gibi faktörler psikolojik dayanıklılığı olumlu ve olumsuz etkileyebilmektedir.

Travma Sonrası Gelişim: Travma sonrası gelişim, travmaya uğrayan bireyin, travmadan sonra hayatına daha güçlü şekilde devam etmesidir. Yani bireyin psikolojik işlevselliğinin ve adaptasyonunun daha iyi bir duruma gelmesidir.

Sonuç olarak, hayatınızda yaşadığınız olumsuzluklar ve zorluklar olsa da, iyi giden durumlar da vardır.

Hayatınızdaki olumsuzlukları yok saymadan güçlü yanlarınızın farkında olarak zorlukları aşabilmeniz umuduyla...

Kaynaklar

1. Tekinalp, B. E., & Terzi, Ş. (2015). Eğitimde pozitif psikoloji uygulamaları. Ankara: Pegem A.

2. Demir, R., & Fulya, T. Ü. R. K. (2020). Pozitif psikoloji: Tarihçe, temel kavramlar, terapötik süreç, eleştiriler ve katkılar. Humanistic Perspective, 2(2), 108-125

YILLARA MEYDAN OKUYAN ARAÇ 'VESPA'

Özgürce dolaşmak için birçok araç üretilmiştir. Bunların en güzel tartışmasız basit bir motosiklet modeli olan ve Scooter'dan geliştirilen Vespa'dır. Vespa'yı sadece bir Scooter olarak değerlendirmek yanlış olur. Yıllar boyunca kendini sürekli yenilese de özünü korumayı başaran bu araç, zamana meydan okuyan ve trendleri takip eden tasarımıyla bir yaşam tarzının da temsilcisi aynı zamanda. Belki de sırf bu yüzden doğduğu 1946 yılından beri kitleleri peşinden sürüklemeye ve görenleri kendisine hayran bırakmaya devam ediyor.

Eşek Arısına Benziyor

Yıllara meydan okuyan bu sevimli Scooter motoru şekil olarak eşek arısına benzediği için ismini de İtalyanca 'Eşek Arısı' anlamına gelen Vespa'dan alır. Tasarımında ise aslında II. Dünya Savaşı öncesinde Amerika'da üretilen Cushman Scooterlarından ilham alınır. İtalyanlar, paraşütlü birliklerin ve denizcilerin kara ulaşımında kullanmaları için bu Scooterları savaş sırasında Washington'dan getirmiştir. Savaşın sonlarını müteakiben ekonomisi çöken ve hava bombardımanı esnasında köprü ve yolları tahrip olan İtalya'da otomobil kullanmak neredeyse imkansızlaştı. Bunun üzerine çözüm daha önce havacılık sektöründe faaliyet gösteren Piaggio'dan gelir: "Vespa."

Vespa; basit, sağlam ve ekonomik, diğer taraftan da rahat ve zarif bir araç olmalıdır. İşte bu nedenle, ilerleyen yıllarda bir efsaneye dönüşecek yeni Scooter'ın tasarımı Piaggio'da ilk modern helikopterin üretilmesi projesinden de sorumlu olan Corradino D'Ascanio'ya verilir. Sonuç olarak, kadın erkek herkesin rahatlıkla kullanabileceği, yolcu da taşıyabilen ilk Vespalar çıkar ortaya...

1946 yılının Nisan ayında, üretim bandından çıkan ilk 15 Vespa daha ilk bakışta zarif ve özgün tasarımıyla görenleri kendisine hayran bırakmayı başarır. Ekonomik bir taşıt olan Vespa, çok kısa sürede İtalya'da şehir hayatının bir parçası haline gelir ve ünü giderek tüm Avrupa'ya yayılır. 50'li yıllarda Vespa artık Almanya, İngiltere, Fransa, Belçika ve İspanya'da da üretilmeye başlamıştır. Birkaç yıl sonra Hindistan ve Endonezya da bu ülkeler arasına katılır. Bu tasarım harikası Scooter sadece savaş sonrası döneme damgasını vurmakla kalmamış, savaşın derinden hasar verdiği Avrupa'nın yeniden doğuşunun da habercisi olmuştur.

Tasarım Harikaliğından Fan Kulüplüğüne Geçiş

İtalyan toplumunu derinden etkileyen Vespa, Dolce Vita yıllarının da sembolü haline gelir. Yabancı gazeteciler İtalya'yı 'Vespa Ülkesi' olarak tanımlarken motorun ismi çoktan Scooter kelimesiyle özdeşleşmiştir. Öyle ki, 1953 yılında çevrilen "Roma Tatili" filmi neredeyse Vespa üzerine kuruludur. Audrey Hepburn ve Gregory Peck'in Vespa üzerinde Roma'yı bir uçtan bir uca kat ettikleri filmle birlikte artık Vespa devri resmi olarak başlar. Bu filmin ardından satış patlaması yaşayan bu iki tekerlekli mucizenin üretimi 1956 yılına gelindiğinde yılda 1 milyonu, 1988 yılında ise 10 milyonu geçer.

Vespa'nın ilk üretilme amacı ulaşımı kolaylaştırmak olsa da yıllar geçtikçe sosyal bir fenomene dönüşen Scooter, 60'lı ve 70'li yıllara gelindiğinde gençliğin fikir ve görüşlerinin de en önemli temsilcilerinden biridir.

Günümüze gelene kadar 150'ye yakın modeli üretilmiştir. Yıllardır Scooter pazarının en prestijli aracı olmayı sürdüren bu araca benzer birçok araç üretilse de Vespa tercih edilmeye devam ediyor. Hatta Vespa'nın dünya çapında tutkunları tarafından kurulan fan kulüpleri dahi bulunuyor. Vespa, ülkemizde de başarılı bir ivme yakalayarak, popülerliğini her geçen gün arttırmaya devam ediyor.

İNSANSIZ PERAKENDECİLİK

Endüstri 4.0'ın hayatımıza yavaş yavaş tesir etmesiyle birlikte doğrudan satışlarda bu endüstrinin etkisini fazlasıyla görebileceğiz. Yakın bir gelecekte hepimizin mahallesinde bulunan marketleri, **mağazaları kasiersiz ve personelsiz görmemiz mümkün olacak.** Bunların ilk denemeleri İspanyol bir tekstil devinin mağazalarının birkaçında kasiersiz sisteme geçmesiyle yapıldı.

Çinli bir e-ticaret sitesi, şirketinin kasiersiz ödeme yapacak bir kafe kuracağını bildirdi. Belirtilen girişimler geliştirme aşamasında olsa da öne çıkan bir şirket var ki ABD'de kasiersiz ödeme sistemini bütün ülkeye yaymış durumda.

ABD merkezli e-ticaret şirketi kasiersiz mağazalarını açtı

ABD'de bir e-ticaret şirketi 4 yıldır aralıksız olarak test ettiği **kasiersiz mağazalarını açtı.** Kamera ve sensörler aracılığıyla müşterilerinin raflardan neler aldıklarını takip ediyor, ürünleri sepete atınca karekod yardımıyla ürünü tarıyor, hangi ürünün sepette olduğunu biliyor ve sonrasında ise müşteri alışverişi tamamlandığında sepetteki ekrandan neleri aldığını ve ne kadar ödemeniz gerektiğini gösteriyor. Bu bağlamda sepetinizdeki ürünleri kredi kartıyla ödeyebiliyorsunuz. Bu işlem sayesinde mağazalarda sıra beklemeden zamandan tasarruf etmiş oluyorsunuz. Ayrıca sistem telefon uygulamasıyla birlikte mağazanın sanal haritasını gösterip hangi ürünün hangi rafta olduğunu yardımcı oluyor. Bunun gibi takibe dayalı teknolojinin kullanıldığı bir başka şirkette ise seyyar marketçilik yapılıyor. Telefon uygulamasıyla birlikte kullanılabilen bu sistem ile taze sebze-meyve alışverişi yapmak

isteyen bir kimse otonom aracı çağırarak, kapısına kadar gelen araçtan istediği ürünleri seçiyor. İlk başta herhangi bir ödemenin yapılmadığı bu sistemde, tüketicinin aldığı ürünlere göre yapılan hesaplamayla faturalandırma yapılıyor. Her ne kadar sebze ve meyve olarak nitelendirilse de taze ve sıcak fırın ürünleri için de bu durum değerlendirilebilir.

Türkiye'de otonom cihazla yemek teslimatları başladı

Türkiye'de bir yemek dağıtım şirketi bu teknolojilerin kullanımına başladı. Geçen aylarda tanıtılan bir otonom cihaz İstanbul için yemek teslimatlarına başladı. Otonom araç kullanımında amaç,

ürünü insansız, hızlı şekilde ulaştırmak ve siparişleri sıcak şekilde müşteriye sunmak. "Delivers.ai" adında yerli bir şirket tarafından tasarlanan otonom cihazlar, kaldırımlarda nesnelere çarpmadan gidebilmesi için tasarlanmış ve hırsızlığa karşı şifrelenmiş güvenlik kademeleriyle korunuyorlar. Uzaktan takip edilebilen bu otonom araçlar, ihtiyaca bağlı olarak farklı boyutlarda tasarlanabiliyor. Bu ve benzeri ürünlerin kargo taşımacılığında ve farklı lojistik hizmetlerde boy göstereceği tahmin ediliyor.

Kaynaklar

1. <https://delivers.ai>

2. <https://www.mmo.org.tr/istanbul/haber/gelecek-kasiersiz-magazalar-ve-otonom-sistemler>

ZARİF GÖRÜNÜMLÜ GÖÇMEN KUŞ: “GUGUK KUŞU”

Guguk kuşu; güvercin büyüklüğünde bir kuştur. “Guguk” der gibi öttüğü için bu adla anılır. Guguk kuşlarının gagası hafifçe eğridir. Sivri ve uzun kanatları vardır. Ayak parmaklarından ikisi öne, ikisi arkaya doğrudur.

Guguk kuşlarının en büyük özelliği yumurta asalağı olmalarıdır. Bunlar yumurtalarını başka kuşların yuvalarına bırakırlar. Guguk yumurtası renk ve biçim bakımından bıraktıkları yuva sahibinin yumurtasına benzer. “**Kurşuni guguk kuşu**” yumurtasını bıraktığı yuvanın sahibi olan kuştan büyük olduğu halde, yumurtası küçüktür. Buna karşılık, “**tepeli guguk kuşu**”, kendisinden büyük kuşların yuvasına yumurtladığı için, yumurtası da vücuduna göre büyüktür. Bazı gugukların yavrusu yumurtadan çıktıktan sonra çabucak gelişir, asıl yuva sahibinin yavrularını iterek yuvadan aşağı atar.

Kurşuni guguk kuşlarının dişileri, yaşadıkları bölgeye göre, yumurtalarını başka kuşların yuvalarına bırakırlar. Yumurtlayacakları yuvayı çok defa erkekleriyle beraber dolaşarak seçer, ayrıca bu yuva sahibi kuşun yumurtalarını kuluçkaya yatmak üzere henüz tamamlamış olmasına dikkat ederler. Yuva sahibinin yumurtalarını dışarı attıkları da olur. Dişi kuş yumurtlarken erkek de yuvanın çevresinde dolaşarak yuva sahibinin saldırmamasını önler.

“

Bu kuşlar, ziraî ürünlere zarar veren çekirge ve böcek gibi küçük canlılardan günde en az 80-100 civarında yemektedirler. Ziraî mücadele ilâçlarıyla kirletilen ürünler dikkate alındığında, biyolojik mücadelede guguk kuşlarının ne kadar önemli bir yerinin olduğu anlaşılacaktır.

”

Dişi guguk kuşu yılda 20 kadar yumurta yapmakla beraber, bu sayı yaşadığı bölgenin şartlarına göre değişir. Çevrede yumurtlamaya elverişli yuva çok azsa, o da az yumurtlar. Yeni yapılmış yuvaların bol bulunduğu yerde yaşayanlar daha çok yumurtlarlar. Guguklar doğrudan doğruya başka kuşların yuvasına yumurtladığı gibi, bazen başka yerde yumurtlayıp, yumurtayı ağızlarında taşıyarak yuvaya bırakırlar.

Guguk kuşları **göçücüdür**. Ormanlık yerlerde yaşadıkları gibi ovalar, dağlık bölgelerde de yaşarlar. Gaga biçimleri çeşitli, bazen kafatasıyla eklemli, bir kuş takımıdır. Çoğu, ormanlarda yaşar. Böcek ve meyve yiyerek beslenirler. **Gugukgiller başlıca 10 familyaya ayrılır. Bunların en önemlisi guguk kuşu, arıkuşu, çalıkuşu, mavi kuzgun, yalıçapkındır.**

Bu kuşların serçe iriliğinden, karga büyüklüğüne kadar değişik 130 türü vardır. Bunun 47 türü yumurtalarını yabancı kuşların yuvalarına bırakır.

Dişi guguk kuşunun inanılmaz bir stratejisi vardır. Yumurtlama mevsiminde, sevk-i ilâhî ile yani Allah'ın yönlendirmesiyle uygun gördüğü bir yuvayı uzun süre uzaktan dikkatle kontrol eder. Yuvanın hakiki sahibi olan anaç kuş uzaklaşır uzaklaşmaz, gözetlediği yerden hızla yuvaya gelir

ve bir yumurtasını ev sahibi kuşun yumurtaları arasına bırakır. Fark edilmemesi için de yuva sahibi kuşun yumurtalarından birisini gagasıyla alarak yuvadan uzaklaşır.

Yuvasına dönen diğer kuş türü ise, bu farklılığı anlamadan kuluçka yapmaya devam eder. Guguk, zaman zaman yuvayı kontrol eder. Eğer yuva sahibi kuş, bir yırtıcı kuş tarafından avlanırsa veya şiddetli bir fırtına ile yuvası bozulursa, yumurtasını hemen oradan alarak başka bir yuvaya bırakır.

İşin daha dikkat çekici yönü ise, ziyaret ettiği her yuvaya, sadece bir yumurta bırakır. Guguk kuşunun daha enteresan olan diğer bir özelliği ise, hangi kuşun yuvasına yumurta bırakacaksa, kendi yumurtasını, o kuşun yumurtasının renk ve desenine göre yumurtlamasıdır.

Guguk kuşunun, yuvasını uzaktan gözlediği kuşun yumurtasının özelliklerini, şeklini, yapısını, büyüklüğünü ve rengini bilmesi ve ona göre yumurta yapması Allah'ın lütuf ve merhametinin bir başka tecellisidir. Bu işin sırrı bilim âlemince henüz çözülmemiştir. İşte bilim adamlarına düşen bu harikalıkların sebebini araştırmak olmalıdır. Kâinat Allah'ın rahmet, inayet ve merhametiyle kuşatılmıştır.

Üremek için guguk kuşu neden diğer kuş türlerinin yuvalarını kullanmaktadır?

Bu sorunun muhakkak ki pek çok cevabı olmalıdır. Bugün bilinebildiği kadarı ile guguk kuşu, kısa sürede çok fazla böcek yiyebilmektedir. Böyle bir beslenme ile kursağı çok fazla dolmakta ve vücudunda dışa doğru bir çıkıntı meydana gelmektedir. Hayvanın karın bölgesine denk gelen bu anormal şişkinlik, guguk kuşuna;

Yaklaşık 12 gün sürecek olan kuluçka döneminde rahatsızlık vererek, yuvada yatmasına engel olmaktadır. Guguk kuşu bir yılda 25 civarında yumurta bırakmaktadır. Şayet kendi yavruları için kendisi kuluçkaya yatacak olsa, her kuluçka dönemi 12 gün hesabıyla 25x12=300 gün eder. Bu da nerede ise senenin tamamına yakın bir kısmı demektir. Hâlbuki guguk kuşunun bir günü bile çok önemlidir.

Çünkü bu kuşlar, zirai ürünlere zarar veren çekirge ve böcek gibi küçük canlılardan günde en az 80-100 civarında yemektirler. Zirai mücadele ilaçlarıyla kirlenilen ürünler dikkate alındığında, biyolojik mücadelede guguk kuşlarının ne kadar önemli bir yerinin olduğu anlaşılacaktır.

Tabiattaki biyolojik dengenin korunmasında bu kadar önemli bir görevi olan bir kuşun, senenin en azından yarısını kuluçkaya yatarak geçirmesi hikmete uygun değildir. Dolayısıyla başka kuşların yuvalarında onların yavrularının gelişmesi ne kadar güzel ve ne kadar yerinde olduğu anlaşılmaktadır.

Elbette guguk kuşunun yaratılış ve gelişme devrelerinin bilinen şekilde olmasının hikmeti sadece bunlardan ibaret değildir. Başka kuşların yuvalarında yavrularının kuluçka dönemini geçirmelerinin bizim bilemediğimiz daha pek çok faydalı yönleri olacaktır.

Kaynaklar

1. <https://www.nkfu.com>
2. <https://sorularlailamiyet.com>

HAZİRAN

27 Haziran 1967

Dünyanın ilk bankamatığı Londra'da hizmete girdi.

14 Haziran

14 Haziran Dünya Gönüllü Kan Bağışçıları Günü

14 Haziran, A-B-O kan grubu sistemini bulan Nobel ödüllü bilim insanı Karl Landsteiner'in doğum günü olması sebebiyle her yıl tüm dünyada "Dünya Gönüllü Kan Bağışçıları Günü" olarak anılmaktadır.

9 Haziran 1921

"İnebolu Şeref ve Kahramanlık Günü." Atatürk'ün "Gözüm Sakarya'da, Dumlupınar'da kulağım İnebolu'da" sözü İnebolu'ya verdiği önemi göstermektedir. İnebolu "İstiklal Madalyası" ile onurlandırılan tek ilçedir.

8 Haziran 2004

Venüs, Güneş'in önünden 122 yıl sonra ilk defa geçti.

13 Haziran 1891

İstanbul Arkeoloji müzesi ziyarete açıldı. Çeşitli kültürlerle ait bir milyonu aşkın eserle dünyanın en büyük müzeleri arasında yer alır. Ressam ve müzeci Osman Hamdi Bey tarafından kurulmuştur.

5 Haziran 1926

Birleşik Krallık, Türkiye ve Irak arasında, Türkiye ve Irak arasındaki siyasi sınırları belirlemek üzere Ankara Antlaşması imzalanmıştır.

15 Haziran 1945

Toprak Bayramı Kanunu kabul edildi. Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun kabul edildiği 11 Haziran tarihini takip eden pazar günü her yıl "Toprak Bayramı" olarak kutlanır.

1 Haziran 1911

Türk Hava Kuvvetleri kuruldu.

Yörük Ali Efe

25 Haziran 1993

50. Türkiye Cumhuriyeti hükümeti Tansu Çiller başkanlığında kurulmuş, kendisi Türkiye'nin ilk kadın Başbakanı olmuştur.

5 Haziran 1972

Dünya Çevre Koruma Günü olarak ilan edildi.

16 Haziran 1919

Yörük Ali Efe, Yunan müfrezesini imha etti.

21 Haziran 1934

"Soyadı Kanunu" kabul edildi. Her Türk vatandaşına bir soyadı taşıma

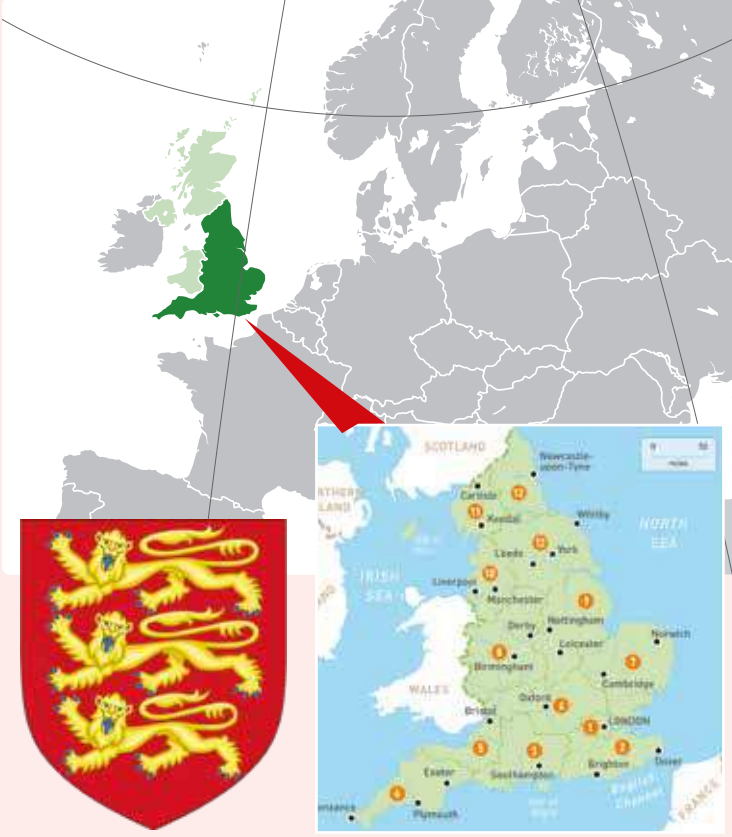
23 Haziran 1939

Hatay'ın Türkiye'ye katılmasına ilişkin antlaşma, Ankara'da imzalandı.

19 Haziran 1981

TRT Kütüphanesi ve Radyo Müzesi açıldı.

İngiltere, Birleşik Krallık'ı meydana getiren dört ülkeden biridir. Batıda Galler ve kuzeyde İskoçya ile komşudur. Kuzeybatısında İrlanda Denizi, güneydoğusunda da Kelt Denizi bulunur. Ülkenin doğusunda, kıta Avrupası ile ayrıldığı yerde Kuzey Denizi; güneyinde ise Manş Denizi bulunur. Büyük Britanya'ya ait, Kuzey Atlantik Okyanusu'nda yer alan yaklaşık 100 adet ada İngiltere'ye aittir. Scilly Adaları ve Wight Adası bunlara dahildir.

Kaynaklar

1. <https://tr.wikipedia.org>
2. <https://gezicenga.com/ingiltere-gezilecek-yerler>
3. <https://brsvize.com/ingiltere-hakkinda-bilgiler-ve-gezilecek-yerler>
4. <https://www.etstur.com/lets-go/ingilterede-lordlarin-izinde>
5. <https://www.unileverfoodsolutions.com.tr>
6. <https://www.lezzet.com.tr/lezzetten-haberler/ingiliz-mutfagi-yemekleri>

İNGİLTERE

Değerli Okurlar, bu sayımızda sizlere tarihin ihtişamlı krallığı içerisinde edebiyatın adeta yağmur damlası gibi ince ve zarif bir şekilde aktığı, kasvetli yapılarının ardında estetik bir dehanın olduğu İngiltere'yi anlatacağız.

İngiltere, köklü tarihi ile baş döndürücü bir cazibeye sahiptir. **Britanya Adası** üzerinde bulunan bu köklü ülke, doğuda Kuzey Denizi güneyde ise İngiliz Kanalı ile Avrupa Kıtası'ndan ayrılır.

Britanya Adası'nın orta ve güney kısımlarında yer alır. İngiltere, İskoçya, Galler (Wales) ve Kuzey İrlanda olmak üzere dört kurucu ülkenin birleşimi Birleşik Krallığı oluşturur. İngiltere'nin başkenti Londra'dır. Londra Birleşik Krallığın başkentidir. Londra aynı zamanda İngiltere'nin en yoğun nüfusuna sahip ülkesidir.

Ülkenin iklimi değişken bir yapıya sahiptir ve kışlar yumuşak yazlar serin geçer. "*Gulf Stream*" sıcak su akıntısı iklim üzerinde etkilidir. Gökyüzü ise genellikle kapalıdır. Düz bir topografyaya sahiptir. Geniş ovalar ve tepeler vardır ki bu özelliği tarım yapılabilmesini mümkün kılar. Aynı zamanda İngiltere büyük bir sanayi ülkesidir.

Tarihi

İngiltere'nin tarihi, adanın MÖ 6000 yılları civarında Avrupa ana küresinden kopmasıyla başlamaktadır. Adanın doğu ve güney kısımlarına yerleşen **Anglo-Saksonlar**, zamanla kendi hâkimiyetlerini oluşturarak İngiltere'de Anglo-Sakson Kroniği başlattılar. Bu arada Angluslar'ın hâkim olduğu bölgeye "**Doğu Anglia**" denildiği gibi adanın tamamı da bu isimle (Angil-İngil) anılmaya başlandı.

Adada var olan pek çok devlet arasında **Wessex Kralı Egbert** güçlenerek diğerlerini etrafında topladı. Bu süreç, Ethelred'ten sonra tahta geçen Alfred'in Vikingler'i de mağlup ederek 886'da bütün İngiltere'nin kralı olduğunun ilân edilmesiyle sonuçlandı.

Stonehenge

Tören miğferi (Anglia Krallığı'ndan 7. yüzyıl)

X. yüzyıldan itibaren **Norveç ve Danimarka Krallığı da** (Vikingler) İngiltere ile ilgilenmeye başladı. İngilizler için bu olaydan sonra gerileme süreci de başlamış oldu. Bu süreç, Vikinglerin XI. yüzyılın başlarında ülkenin tamamını ele geçirmesiyle neticelendi ve **Danimarka Kralı Knud** aynı anda İngiltere, Norveç ve Danimarka kralı oldu. Ancak, bu dönemde daha önce gelip İrlanda'ya yerleşen **Normanların** istilâsı başladı. Normanlar, 1066'da İngiltere Kralı **Harold'u** mağlup ederek ülkeye hâkim oldular. İngiltere toprakları Norman kökenli aristokratlara (lordlar) paylaştırıldı ve bir çeşit feodalite dönemi başladı. İngilizler zamanla yönetimden tamamen uzaklaştırıldı. İdarî dil Latince oldu. Kilise ve piskoposlar da lordlarla aynı şartlarda yükümlülük

karşılığında toprak sahibi olmaya başladılar. Daha sonra İngiltere kilisesinde bir düzenlemeye gidildi ve **Canterbury** merkez oldu. 1135'te **Kral I. Henry** vâris bırakmadan ölünce yeğeni Stephen tahta el koydu.

1154'te tahta geçen **II. Henry**, yönetim reformu gerçekleştirerek krallığın bütün ülke topraklarında hâkimiyetini sağladı. 1189'da II. Henry'nin ölümü üzerine tahta **I. Richard** (Arslan Yürekli) geçti. On yıllık saltanat dönemine damgasını vuran Haçlı Savaşları yüzünden Richard ülkesinde ancak altı ay kalabildi. Bu dönemde İngiltere Richard'ın yetki verdiği bir kurul tarafından yönetildi. Richard'ın Fransa'da savaşırken ölmesinin ardından yerine oğlu **John** geçti (1199). Kral John, Canterbury

Kral VIII. Henry

Magna Carta

I. Elizabeth

başpiskoposluğunun tayini meselesinde papa ile anlaşmazlığa düşünce Papa III. Innocentius, John'u aforoz etti. Ancak John bir süre sonra ülke içinde kendisine karşı bir ayaklanma söz konusu olunca tahtını korumak için papanın arzularını kabul ettiğini bildirerek destek istedi. Bu sırada John'a karşı harekete geçen bazı lordlar ve piskoposlar, kendi feodal haklarını garanti altına alan bir belge hazırlayarak John'u sıkıştırdılar. Nitekim Kral, 15 Haziran 1215'te **Magna Carta** olarak tarihe geçen bu belgeyi imzalamak zorunda kaldı. Fakat çok kısa bir müddet sonra tarafların bu sözleşmeyle ilgili sorumluluklarını yerine getirmemesi üzerine İngiltere'de uzun süren bir kargaşa ve iç savaşlar dönemi başladı.

İngiltere, XV. yüzyılın ortalarında otuz yıl kadar süren taht mücadelesine sahne oldu. 1485'te Lancaster Hanedanı'nın son vârisi **Henry Tudor'un** (VII. Henry) hâkimiyetini tesis etmesiyle İngiltere'de **Tudorlar** dönemi başladı. Ekonomik canlanma ve gelişen ticaret, ülkede eğitim ve kültür hamlesinin başlatılmasına katkıda bulundu. **Cambridge ve Oxford** üniversitelerinin kolejleri faaliyete başladı. Matbaanın kullanılmasıyla kitap ve okuryazar sayısında artış kaydedildi. Standart İngilizce de yaygınlaştı.

İngiltere, aynı zamanda Avrupa'nın önemli ve nüfuzlu bir devleti olarak uluslararası olaylara müdahale etmeye başladı. Bu sırada Avrupa'da başlayan reform hareketi bütün sarsıntılarıyla devam etmekteydi. **Kral VIII.**

Henry'nin, Kraliçe Catherine'dan boşanarak yeniden evlenmek istemesi papalıkla arasının açılmasına sebep oldu. Papa bu boşanmayı onaylamayınca ilişkiler koptu ve Henry 1534'te kendisini İngiltere Kilisesi'nin başı ilân ederek bütün kilise mallarına el koydu. Böylece İngiltere'de Protestanlık hâkimiyeti başlamış oldu.

1558'de tahta geçen **I. Elizabeth** döneminde başlayan deniz aşırı seferler ve keşifler İngiltere'nin itibarını ve ticaret hacmini arttırdı.

Uzakdoğu ve Asya ile ticaret yapmak üzere **İngiliz Doğu Hindistan Şirketi** (British East Indian Company) kuruldu. İspanya'ya karşı Fransa ile anlaşma yapılarak geleneksel düşmanlığa son verildi ve dünya ticaretinde Hollanda, İspanya ve Portekiz ile rekabete girildi. I. Elizabeth dönemi İngiltere'si yetiştirdiği **Shakespeare, Spencer, Bacon, Marlowe** gibi yazar ve düşünürlerle de dikkat çekti.

İngiltere parlamenter demokrasiyle yönetilen anayasal bir krallıktır; ancak tam anlamıyla yazılı bir anayasası yoktur. Parlamentoda veraset veya tayin yoluyla belirlenen **Lordlar Kamarası ve seçilmiş Avam Kamarası** olmak üzere iki meclis vardır. Yürütmenin başı başbakanıdır.

Lordlar Kamarası

Scafell Pike

Ben Nevis

Fizikî ve Beşerî Coğrafyası

Ülke topraklarının çoğunluğunu oluşturan Büyük Britanya adası, kuzeyden güneye 950 kilometre uzunluğunda ve doğudan batıya 450 kilometre genişliğindedir. Genellikle monoton bir doğal yapısı olan İngiltere'nin en yüksek noktası Göller bölgesinde 978 metre civarındaki **Scafell Pike** tepesidir. Bütün adanın en yüksek noktası ise kuzeydeki dağlık İskoçya'da **Ben Nevis** zirvesidir (1343 metre). En uzun akarsu, Galler'de Cambrian dağlarından doğup güneybatıda Bristol kanalına dökülen **Severn**'dir.

İklim genelde ılıman, kuzeyde biraz daha sert, güneyde ise yumuşaktır. Ortalama sıcaklık kışın 4-6 °C, yazın 12-22 °C arasındadır. Bununla birlikte özellikle güneyde sıcaklığın gün içinde nâdir de olsa 30 °C'ye çıktığı görülür. Hava durumu değişkendir. Genellikle bol yağışlıdır; yıllık ortalama yağış 1000 milimetrenin üzerindedir. Adanın bitki örtüsü sanayileşme ile birlikte değişmiştir. Önceleri

Severn

meşe gibi yaprak döken ağaçlardan meydana gelmiş ormanlarla kaplı olan alanların pek azı doğal yapısını koruyabilmiştir. Bugünkü bitki örtüsü ülke topraklarının üçte birini oluşturan küçük koruluklar, sık çalılıklar ve iğne yapraklı ağaçlıklar halindedir. Aynı şekilde sanayileşmeden hayvan türleri de etkilenmiş ve günümüze tilki, porsuk, gelincik, sincap, tavşan, kirpi, köstebek ve kızıl geyik gibi hayvanlar kalmıştır.

Nüfus

İngiltere yüzölçümüne oranla kalabalık bir ülkedir. Nüfusun dağılımı çeşitlilik gösterir; çoğunluk başta Londra olmak üzere daha çok güney ve batıdaki sanayi şehirlerinde yaşamaktadır. Genellik-

le çeşitli İslâm ülkelerinden gelen göçmenlerin sayısı %8'e yaklaşıyor. İngiltere tarihinde görülen din anlaşmazlıkları ve bölünmeler yüzünden halk arasında çeşitli Hristiyan mezhep ve tarikatları gelişmişse de hâkim olan inanç Protestanlığın Anglikan koludur. Kilisenin başı kral veya kraliçedir. Ülkede az sayıda Yahudi, Hindu ve Budist gibi farklı inanç mensupları da bulunmaktadır.

Ekonomi

İngiltere'de ekonomi endüstriye dayanır. Toprakları için ham madde bakımından zengin denilebilir; özellikle kömür ve Kuzey denizi açıklarındaki petrol-doğal gaz yatakları çok önemlidir. Başlıca sanayi kolları metalürji, makine, gemicilik, kimya, kömür, petrol, demir-çelik, tekstil, elektrik, elektronik, uçak ve uzay sektörleri üzerinedir. Tamamı makine kullanılarak yapılan tarım verimli ise de üretim miktarı ve çeşit bakımından yeterli değildir. İklim ve toprak yapısına uygun olarak daha çok hububat, şeker pancarı, patates gibi ürünler yetiştirilir, diğer ürünler ithal edilir. Tarımla uğraşanların sayısı nüfusun %2'si kadardır. Hayvancılık ve balıkçılık ise ülke ihtiyacını fazlasıyla karşılayabilecek düzeydedir. Özellikle balıkçılık alanında yıllık 1 milyon tona yaklaşan çeşitli deniz ürünleri avı yapılmaktadır.

Batı Sussex

Richmond Park

İngiltere'nin Tarihi ve Turistik Yerleri

"Sevecek olan ilk bakışta sever." demiş İngiliz Edebiyatı'nın kralılarından **William Shakespeare**. Yazdığı her satırın üzerinden yüzyıllar geçse de haklılık payı vardır. İngiltere'ye gidip de ilk bakışta vurulmayan, her daim var olan sonbaharımı gökyüzünün altında tarihin kokusuna sarılmak istemeyen var mı? İşte **"Üzerinde Güneş Batmayan Krallık"**ın en büyük ülkesi İngiltere'de mutlaka görmeniz gereken yerler...

İngiltere'nin Sembolü: Big Ben

Londra'da bulunan Big Ben'in İngiltere'nin en büyük simgesi sayılması gayet normaldir. 1834 yılında inşa edilmiş Big Ben, dünyanın en büyük ikinci dört taraflı saat kulesi olma özelliğine sahiptir. Eğer Victoria Gotik stilinde inşa edilen Big Ben'e bakıyorsanız sizin için zamanın akması büyük bir zevktir. Ayrıca Londra sokaklarında bir çan çaldığını duyar ama nereden geldiğini bulamazsanız bilin ki o ses Big Ben'den geliyordur. Çünkü saat kulesinin çanını 14 kilometre uzaklıktan bile duymak mümkündür.

Big Ben

Tower of London

Tower Bridge

Buckingham Sarayı

National Gallery

London Eye

Windsor Kalesi

Tarihin Karanlığı: Tower of London

İngiltere'de mutlaka gezilmesi gereken yerlerden biri de tabii ki Thames Nehri'nin kuzey kıyısında bulunan Londra Kulesidir. 1078 yılında saray suçlularına ceza infaz kurumu olarak inşa edilen bu yapının hayvanat bahçesi ve gözlem evi olarak kullanıldığı da olmuştur. Özellikle yapının en eski üyesi olan Beyaz Kule kesinlikle görülmeyi hak ediyor.

Zorunluluktan Doğan Zarafet: Tower Bridge

19. yüzyılın sonlarında ticaretin gelişmesi ve araç ulaşımının yeterli olmaması bir efsanenin doğmasına neden olmuş; Tower Bridge! Londra Köprüsü ve Londra Kalesi'ne zarar vermemek için özel bir yarışma düzenlenmiş ve bu yarışmanın kazanan projesi sayesinde bugün

Tower Bridge inşa edilmiştir. Her ne kadar doğumu üzerinden çok uzun bir süre geçmese de Tower Bridge'e baktığınızda birkaç yüzyıl geriye gidebilirsiniz. Bu atmosferi tatmak için bile Tower Bridge'e gidebilirsiniz. Unutmadan ekleyelim, köprü hem yayalara hem de araçlara açıktır.

Kraliyet Ailesi'nin Mekânı: Buckingham Sarayı

Kraliyet Ailesi'nin ikamet adresi Buckingham Sarayı'na gidip ufak bir gezinti yapmaya ne dersiniz? Kapısındaki Victoria Heykeli ile hala aktif olan bu yaşayan efsaneyi gidip ziyaret etmenin yanında saatini denk getirip asker nöbet değişimlerini de izlemenizi tavsiye ederiz.

Ölümsüzlerin Evi: National Gallery

Gerçek sanatçılar, yaptıkları eserlerle ölümsüz olmayı başarmışlardır.

Michelangelo'dan Botticelli'ye, Solari'den Morisot'a birçok sanatçının eserinin sergilendiği Trafalgar Meydanı'ndaki National Gallery, en önemli sanat eserleriyle ziyaretçileri buluşturuyor. İngiltere'deki her müze gibi orası da ücretsizdir. 13. yüzyıl ve 20. yüzyıl arasında yaratılmış en önemli sanat eserleri National Gallery'den sorulur. National Gallery, İngiltere'nin kesinlikle gezilmesi gereken yerleri arasındadır.

Yükseldikçe Güzelleşir Londra: London Eye

Bir bütünün parçalarını tek tek görürseniz, her metrekaresini hafızanıza kazısanız da tamamını gördüğünüzdeki gibi hissettirmiyor. Sizi 135 metre yüксеğe kadar çıkaran dev dönme dolap London Eye, turistler ve Londra'yı bütün olarak görmeyi sevenler için vazgeçilmez bir yer.

Exeter

Sakin bir deniz kasabasında sessiz ve huzurlu bir dinlenme hayali kuruyorsanız, planlarınıza Exeter'i mutlaka dâhil etmelisiniz.

Windsor Kalesi

Londra'nın 35 km batısında bulunan bu güzel şehir turistler için eşsiz bir deneyim sunmaktadır. Windsor Kalesi'ne de ev sahipliği yapan bu kentte birçok yarı ahşap binayı görebilirsiniz. Bu büyük Windsor Kalesi, 1000 yıldan daha uzun bir süre İngiliz Kraliyet Ailesi'nin yazlık ikametgâhı olarak hizmet vermiştir. Dünyanın en büyük yerleşim bölgesi olarak bilinir ve İngiltere'nin en önemli tarihi yerlerinden biridir. Yaklaşık 10 km uzunluğundaki bu kalenin içerisini ziyaret edebilirsiniz. Kale ziyaretinizden sonra kalenin bulunduğu bölgeyi de mutlaka keşfetmelisiniz. Burada şehrin ve kalenin eşsiz manzaralarını seyredebileceğiniz noktaları bulabilirsiniz.

British Müzesi

Londra'da kurulan müze, insanlık tarihinin sanat ve kültürüne adanmıştır. Müzenin koleksiyonlarında dünyanın dört bir yanından 8 milyona yakın eser sergilenmektedir. Müze büyük ölçüde bilim adamı

Sir Hans Sloane'nin koleksiyonlarına dayandırılarak 1753 yılında kurulmuştur. 250 yılı aşan süre zarfında sürekli büyüyen müzede eski çağlara ait eserler, nümi-matik kalıntıları, madalyonlar ve çizimler büyük ilgi görmektedir. Müze binasının yapısı Yunanlıların tarihi Pantenon'a çok benzemektedir. Kurum her yıl milyonlarca yerli ve yabancı turist tarafından ziyaret edilmektedir.

Aziz Paul Katedrali

Başkent Londra'da bulunan Anglikan katedrali, Londra'nın ana kilisesidir. Şehrin en yüksek noktası olan Ludgate Tepesi'ne inşa edilmiştir. Mimar Sir Christopher Wren tarafından tasarlanan kutsal yapı, İngiliz Barok mimari tarzında yapılmıştır. 1675 ve 1720 yılları arasında oluşturulan katedral tam 11 metre yüksekliğe sahiptir. Londra'nın en meşhur manevi mekânı olan Aziz Paul Katedrali'nin büyüleyici mimarisini ve mistik havasını muhakkak keşfetmelisiniz.

Stonehenge

MÖ 2600'lü yıllarda Neolitik Taş Devri'nden Bronz Devri'ne kadar süren dönemi kapsayan bölümde yapılmış taş anıtlardır. Bu yapıların astronomi, geometri, astroloji gibi

bilimlerle bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Biçimlendirilmiş 30 taştan oluşan bu anıt, MÖ bölgenin en eski kabristanıydı. Başkente yaklaşık 2 saat mesafede bulunan ve ülkenin en eski tarihi kalıntılarından biri olan Stonehenge'yi keşfetmeyi unutmayınız.

Thames Nehri

346 kilometre uzunluğuyla İngiltere'nin en önemli nehirlerinden biridir. Londra'nın içerisinden geçen nehir boyunca tarihi yapılar, mükemmel tabii alanlar uzanmaktadır. Geniş bir nehir olduğundan içerisinde tekne taşımacılığı da yapılmaktadır. Bu bölgede turistler bol bol hatıra fotoğrafı çekirmektedir. Thames Nehri üzerinde birçok tarihi köprü de bulunmaktadır.

Hyde Park

Londra'nın en büyük Kraliyet Parkı'dır. 1637 yılında tam 142 hektarlık dev bir bölgede kurulan park, dünyanın da en büyük parkları arasında yer almaktadır. Yemyeşil bitki örtüsüne, kanallara, sincap, ördek, kuğu gibi hayvanlara ev sahipliği yapan park, sessiz ve huzur doludur. Yürüyüş ve bisiklet yolları boyunca uçsuz bucaksız bir mekânda dolaşmak isteyenler için ideal bir mekândır.

Aziz Paul Katedrali

Hyde Park

İngiltere'nin Mutfak Lezzetleri

Sunday Roast

Yorkshire Pudding

Jacket Potato

İngiliz Çöreği Scone

Pazar Rostosu: Sunday Roast

İngiltere'nin meşhur yemekleri arasında sayılan Pazar Rostosu ya da orijinal adıyla Sunday Roast bu kültürün en iddialı yemeklerinden biridir. Dana ya da hindi etinin marine edilip yumuşatıldıktan sonra uzun süre fırında pişirilmesi ile hazırlanan rostoun özelliği kendi suyu ve yağı ile pişirilmesi- dir. Hazırlanması uzun sürdüğün- den tatil gününde tüketimi tercih edilir. Sunday Roast menüsünde ayrıca kabuklu bebek patates ya da püre, az yağda sotelemiş seb- zeler de bulunmaktadır. Üzerine isteğe göre gravy veya worces- tershire sos ilave edilebilir.

Yorkshire Pudding

Sunday Roast'un olmazsa olmazı Yorkshire pudding de İngiliz mut- fağı yemeklerinin arasında sıvılır. Hamurunun kıvamı pudinge ben- zediği için bu adı alan besin kah- valtılarında, ana yemeğin yanında veya tek başına atıştırmalık olarak tüketilebilir. Yumurta, un, süt, tuz ve karabiber karışımından elde edilen Yorkshire pudingin formu minik ekmekçiklere benzer. Muffin kalıplarına kızartma yağını koyup,

fırında iyice kızdırdıktan sonra karışımı kalıplara döküp, yeniden fırınlayarak hazırlanmaktadır.

İngiliz Usulü Fırında Kuru Fasulye

Aslında Türk tipi kuru fasulye yemeğine benzese de İngilizler bu yemeği biraz tatlı hale getirir. Biz- den farklı olarak içeriğinde hardal, ketçap ve esmer şeker kullanıldığı için bu yemeği daha çok kahval- tılarda tüketirler. Yanında bacon ya da sosisle günün herhangi bir öğününde de servis etmektedirler.

Bir Başka Klasik: Shepherd's Pie

Shepherd's Pie eski İngiliz meş- hur yemekleri arasında yer alır. Kıyma ve patates püresinden oluşan bu katmanlı ana yemek bizim damak tadımıza son derece yakındır. Hasanpaşa köfteyi andıran reçetesi ile dilimize çoban böreği olarak geçmiştir. Patates püresi ile yapılan bu kıymalı turtayı İngilizler geleneksel tariflerinde koyun eti ile hazırlamaktadır.

Patatesin En Güzel Hali: Kumpir

Bizim için tanıdık bir tat olan kum- pir, İngiltere'nin yemekleri arasında da yer alır. Jacket potato dedikleri kumpirin bizdekinden farkı içine

ilave edilen malzemelerdir. Kuru fasulye, ton balığı, çedar peyniri, kıyma gibi ürünlerle kumpirlerini çeşitlendiren İngilizler için bu besin günün herhangi bir saatinde tü- ketilebilir. Ancak, bizdeki gibi azar azar çok çeşit malzeme ile değil, tek bir malzemedan bolca koyarak hazırlarlar.

İngiliz Çöreği Scone

Kremalı ya da sütlü çayın yanında en çok tercih edilen İngiliz tatlısı Scone'dur. Beş çayı saatlerinde sof- ralarını donatmayı seven İngilizler, bazen de bu konuda lezzetlere güvendikleri mekânlara soluğu alırlar. Saat 15:00-17:00 arasında- ki bu atıştırmalık ziyafetini asla kaçırmazlar. Un, şeker, tereyağı, süt, yumurta, kabartma tozu ve kuru üzüm malzemeleri kullanılarak hazırlanan scone, son derece pratik bir tatlıdır.

İngiliz Islak Keki

Orijinal adı Sticky Toffee Pudding olan bu aşırı lezzetli tatlı, nemli sünger keki ve özel sosuyla diğer tatlılardan ayrılır. Sticky Toffee Pudding'i daha iyi tanımlayabilmek için ona hurmalı karamelli kek de diyebiliriz.

Balık Gölü - Şavşat

TÜRK SİNEMASININ DEV İSMİ: “CÜNEYT ARKIN”

**Cüneyt Arkin veya gerçek adıyla Fahrettin Cüreklibatır (8 Eylül 1937-28 Haziran 2022),
Türk sinema oyuncusu, senarist, yapımcı, yönetmen ve doktor.**

Fahrettin Cüreklibatır, Eskişehir'in Karaçay köyünde doğdu. Babası Türk Kurtuluş Savaşı'na katılmış Hacı Yakup Cüreklibatır'dır. Soyadı birleşik bir kelimedir. C/Y dönüşümüyle Cürekli>Yüreкли ve ikinci olarak Batur/Batır (bahadır, yiğit) sözcüklerinin birleşmesinden oluşmaktadır. İlk kelime mecazi anlamıyla dik-kate alındığında **"korkusuz yiğit"** manasına sahiptir. Ses dönüşümleri, memleketi olan Eskişehir'deki Kırım-Tatar kökenli toplulukların dillerinden kaynaklanmaktadır.

Öğrenim Hayatı

Cüreklibatır, lise öğrenimini Eskişehir Atatürk Lisesinde tamamladı. Buradaki sınıf arkadaşlarından birisi Yılmaz Büyükerşen'di. 1961 yılında İstanbul Tıp Fakültesinden mezun oldu.

Cüneyt Arkin sinema kariyeri boyunca 400'e yakın dizi ve filmde rol aldı. Onlarca filmin de senaryosunu yazdı ve yapımcılığını yaptı. 28 Haziran 2022 Salı günü kalp krizi geçirmesi sonucu kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetmiştir.

Sinema Kariyeri

Memleketi Eskişehir'de, yedek subay olarak askerliğini yaptıktan sonra **Adana ve civarında doktorluk yaptı.** Göksel Arsoy'un başrol oynadığı "Şafak Bekçileri" (1963) filminin çekimleri sırasında yönetmen Halit Refiğ'in dikkatini çekti. 1963 yılında *Artist* dergisinin yarışmasında birinci oldu. Bir süre iş arayan Cüneyt Arkin, 1963'te Halit Refiğ'in teklifiyle sinema oyunculuğuna başladı ve **2 yıl içerisinde 30'a yakın filmde rol aldı.**

1964 yılında oynadığı "Gurbet Kuşları" filminin finalindeki kavgı sahnesi, Arkin'in kariyerinde bir kırılma noktası oldu. Bir süre daha duygusal-romantik yön karakterlerini canlandırdıktan sonra yine Halit Refiğ'in önerisiyle **aksiyon filmlerine yöneldi.** Bu dönemde İstanbul'a gelen *Medrano Sirk'i'nde* altı ay süreyle akrobasi eğitimi aldı. Burada öğrendiklerini "Malkoçoğlu ve Battalgazi" serilerinde beyaz perdeye aktararak Türk sinemasına daha önce hiç örneği olmayan bir tarz getirdi. Kısa sürede avantür filmlerin en aranan oyuncusu hâline geldi. Romantik filmlerle başladığı sinema yaşantısını hareketli filmlerle sürdürse de birçok farklı türde karaktere hayat verdi. Kariyeri boyunca kovboy filmlerinden komediye, macera filmlerinden toplumsal filmlere kadar değişik türde yapımlarda rol aldı. Özellikle *Maden* (1978) ve *Vatandaş Rıza* (1979) filmleri, Cüneyt Arkin'in kariyerinde özel bir yer edinmiştir.

Cüneyt Arkin'in başrolünde yer aldığı ve yönetmenliğini Çetin İnanç'ın yaptığı 1982 tarihli "Dünyayı Kurtaran Adam" zamanla kült bir film hâline geldi. "Ölüm Savaşçısı, Kavgı, Sürgündeki Adam ve İki Başlı Dev" gibi aksiyon filmlerinden sonra 1990'lı yıllarda polisiye dizilere yöneldi.

Binicilik ve karatede uzman sporcu unvanına sahip olan Cüneyt Arkin, oyunculuğunun yanı sıra televizyon programları sunmuş ve kısa bir süre gazetelerde sağlıklı ilgili köşe yazarlığı da yapmıştır.

Özel Hayatı

Cüneyt Arkin, ilk evliliğini 1964 yılında kendisi gibi doktor olan sınıf arkadaşı *Güler Mocan* ile yaptı. 1966 yılında kızları Filiz dünyaya geldi. Arkin'in yeni gelişen sinema oyuncusu kariyeri nedeniyle evliliği uzun sürmedi.

1968 yılında "Cüneyt Arkin" olarak sahne adını aldı ve bir çini fabrikası sahibi olan varlıklı bir ailenin kızı *Betül Işıl* ile tanıştı. İsviçre'de bir üniversiteden mezun olan Işıl, o sırada uçuş görevlisi olarak çalışıyordu. 1970'te evlendiler. Bu evlilikten de *Kaan* ve *Murat* adlarında iki çocukları oldu. Kızı bir şirkette genel müdürlük yapan Arkin'in oğullarından *Murat* da dizilerde oyunculuk yapmaktadır.

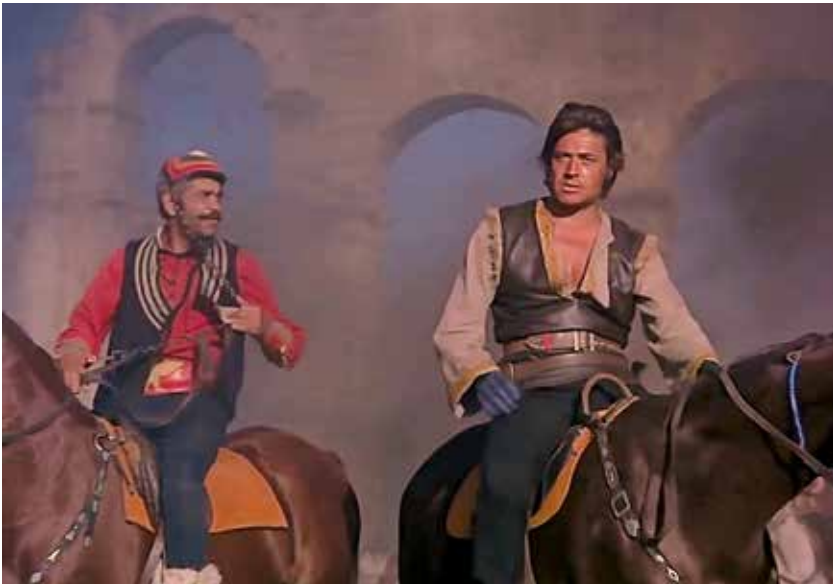
Alkol, uyuşturucu ve gençliğin sorunları konulu sayısız konferans veren Cüneyt Arkin, teşekkür beratları ve onur ödülleri de almıştır.

Cüneyt Arkin sinema kariyeri boyunca 400'e yakın dizi ve filmde rol aldı. Onlarca filmin de senaryosunu yazdı ve yapımcılığını yaptı. 28 Haziran 2022'de kalp krizi geçirmesi sonucu kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetmiştir.

Türkiye'de birçok kişinin gönlünde taht kuran Cüneyt Arkin'in vefatının ardından onunla aynı filmde rol alan **Orhan Gencebay şunları söyledi:**

"Son derece iyi bir sanatçıydı. Çok değerli izler bıraktı. Allah gani gani rahmet eylesin. Çok eski arkadaşlık. Son zamanlarda hastaydı. Durumu iyi değildi diye duyuyorduk. Onun çalışmaları çok farklıydı. Kimsenin yapamayacağı sahneleri yapmıştı. Biz beraber film de çektik. Çok anımız var. Cüneyt Arkin'in değerini bir sanatçı, bir dostu olarak anlatabilirim. Çok da yakışıklı biriydi. Dünya çapında bir oyuncuydu. Dünya starı da olabilirdi. Bir teşebbüsü de vardı. O cevher vardı onda. Hareketli kamyonun sağından inip diğer tarafından çıkardı. Efsane bir sanatçımızı kaybettik. Önce ailesine sonra milletimize başsağlığını diliyorum."

Türk sinemasının önemli değeri Cüneyt Arkin'a Allah'tan rahmet, ailesi ve sevenlerine baş sağlığı diliyoruz.

Yeşilçam'ın unutulmaz ismi, filmleri günümüzde de ilgiyle izlenen, yüzlerce filmde başrol oynayan Cüneyt Arkın 27. sayımızda Değer Dergimize konuk olmuştur.

Topluma örnek olan, oynadığı filmlerle birçok insanın gönlünde taht kuran Cüneyt Arkın, o dönemde ilk kez Adalet Bakanlığının bir yayın organına konuşmuştu. Çocukluğundan ailesine, doktorluğundan oyunculuğuna, Türk sinemasından başarı hikâyesine kadar birçok konuda Değer dergimize açıklamalarda bulunan Cüneyt Arkın ile yaptığımız röportajdan kesitleri onun anısına yayınlıyoruz.

Sinemada hayranlık uyandıran yeteneği, yakışıklılığı, dövüş filmlerinin Kara Murat ve Malkoçoğlu karakteri, 400 filmle dünyanın en çok başrol oynayan yönü, Türk sinemasının unutulmayan ismi Cüneyt Arkın... Asıl adı Fahrettin Cüreklibatır olan, doktorluk yapan bir isim. Artist dergisinin yöneticisi Recep Ekicigil, Cüneyt Gökçer'in Cüneyt'ini, Arkın Kitabevi'nin sahibi Ramazan Arkın'ın

da Arkın'ını birleştirip, Cüneyt Arkın karakterini izleyicilerle buluşturmuş. 35 yıl boyunca her tehlikeli sahneyi dublör kullanmadan bizzat kendisi çeken, bizans surlarından atlayan, at sırtında envai çeşit hareketler yapan, aksiyon filmlerini daha iyi çekebilmek için karateye başlayan, vücudunu daha estetik kullanmak için sirklerde antrenman yapmış bir oyuncudan bahsediyoruz.

Fahrettin Cüreklibatır kimdir? Bize kendinizden ve ailenizden bahseder misiniz?

Ben köylüyüm. Biz 13 kardeşlik. 10 kardeşim vefat etti. Kala kala üç kardeş kalmıştık. İki ablam vardı. Küçük ablam da cehaletten ölünce iki kardeş kaldık. Ablama kayısı derdim. Bizim bahçemizde ağacımız vardı. Oraya çıkar toplardı bana. Her yer zerdalı kokardı. Sonra pisi pisine öldü. Sefalet içinde büyüdük. Ba-

bam, annem, iki ablam ve ben koyun peşinde koşardık.

Asıl mesleğinizin doktorluk olduğunu biliyoruz. Doktorluktan sinema hayatına nasıl adım attınız? Türkiye Cüneyt Arkın'la nasıl tanıştı?

Babam okumamı istemiyordu. Çünkü onun en büyük yardımcısı bendim. Okumak için evden kaçtım. Uzun zaman Sirkeci'de bir handa üç tane inşaat işçisiyle beraber kaldım. Çok kalabalık olunca oda fiyatları ucuz oluyordu. Bana köy ekmeği verirlerdi. Uzun süre orada kaldım. Üniversiteye birinci dereceden sınava girdim ve Tıp Fakültesini yazdım. Bizim lise öğretmenlerimizin Atatürk'ün eğitim neferleriydi. Bizi çok iyi yetiştirdiler. Matematik ve edebiyatım çok iyiydi. O sayede tıp bölümünü kazarak doktor oldum. Sinemada Cüneyt Arkın olmak hiç

kolay olmadı. Çalıştım 6 yıl karate yaptım. Siyah kuşak aldım filmlerde karate yapmak için. Baş döndürücü hızla sinemaya geçtim. Ben nörolojiye çok meraklıydım. O yüzden ihtisas için bekliyordum. Kadro çıkmıyordu. "Eskişehir'de askerliğimi yaparken Halit Refik ile tanışmıştım. Nur içinde yatsın, Şafak bekçileri filmini çekiyordu. Onunla karşılaştık. 'Ne yapıyorsun doktor?' dedi. 'Sürünüyorum' dedim. Bir filme başlayacağım, oynar mısın? dedi. İlk sorum kaç para alacağım oldu. '500 lira' dedi. 500 lira o zaman İstanbul'da beni bir yıl geçindirirdi. Beklerim, kadro çıkınca doktorluğa devam ederim dedim. Film çektiğim oynamaya başladı. Film oynarken teklifler gelmeye başladı. Sonra bir uyandım artist olmuşum.

Cüneyt Arkin ismi nasıl gündeme geldi?

Asıl ismim Fahrettin Cüreklibatır sinema için uygun değildi. Cüneyt seçtiler. Babam da öyle istedi. Çünkü Türk Müslüman ve kahraman ismiydi. Arkin da Arkin kitabevi vardı. Sahibi biz okuduğumuz için bize para almadan, beğendiğimiz kitapları sağ olsun veriyordu. Ona bir saygı göstergesi olarak Arkin'ı kullandık.

Yeşilçam'da hiç unutamadığınız ve sizde iz bırakan film ya da olay hangisiydi?

Öyle hızlı çalışıyorduk ki pek farkında değilim. Ben hayatta en çok ekmeğe önem verdim. Bunun sebebi Yeşilçam'dan önce çok sıkıntılı

zamanlar geçirdim. Çocukluğumda karnımın doyduğunu hatırlamam. Babam her buğdayı toprağa koyarken canı gibi koyardı. Bir gün babam, "Bak buğdaylar büyüyor sesini duyuyor musun?" dedi. Anadolu'da ekmeğin hikâyesi budur. Bu hikâye bende psikolojik bir etki bıraktı. O filmleri çekerken bile halen devam eden bir alışkanlığım var. Ekmeği başucumdan hiç eksik etmem.

Türk sineması hakkında neler düşünüyorsunuz? Yeni aktörler eskiyi aratıyor mu?

Tam anlamıyla takip edemiyorum ama ettiğim kadarıyla şunları söyleyebilirim. Şu dönemde Türk sinemasının işlevi farklı olmalıydı. Biz en aptal bir filmlerde bile gerçekçiliği yakalamaya çalışırdık. Toplumsal gerçekçilik, Türkiye'nin gerçeği, Türkiye'nin insanı böyle filmler çok az günümüzde. Genelde Türk sineması şu an bireysel devam ediyor. Artık Türkiye'de sanat ve sanatçılık bitti. İnsan ve insana ait olan sevgi bitince her şey bitiyor. Yıllarca bir dizide oynadım. Dostluk kuramadım kimseyle. Oysa bizim zamanımızda biz sete sabah erkenden merakla gelirdik. Dostlarımızla beraber olalım hayatı paylaşalım şakalaşalım diye.

Yeşilçam oyuncularında vefa mıydı? Eskiden beraber oynadığınız oyuncularla görüşüyor musunuz?

Tabii ki var. Mesela; ben Fikret Hakan'ı çok severim, abimdir. Hüseyin Peyda ile dostluğumuz, beraberli-

ğimiz destandır. Garibanı İzmir'de bırakmışlar. Akciğer kanseriydi. Öyle olduğu halde çalışırdı. Film bitince bir motelde sefil bir yerde bırakmışlar. Bana haber geldi. Gittim, gördüm. Sefil bir yerde borçlarıyla bırakmışlar. O benim can dostumdur.

Cüneyt Arkin olmanızda ve başarıyı yakalamanızda etkili olan değerler nelerdir?

Benim başarımın en temel iki nedeninden biri halkın içinden gelen biri olmamdır. Ben halkım zaten. Onların içinden geldim. Ben binlerce insanın içine girdim. Türkiye'nin her yerinde vatandaşımızla beraberdim. Oynadığım filmler vatandaşın hayatından olan gerçeklerdi. Polis Cemil, Vatan- daş Rıza gibi filmler yatar denildiği halde çok tutmuştu. Başarı, halkın içinden geldi. Başarının diğer bir sebebi ise hayat arkadaşım Betül'dür. O benim meleğim, o benim bir tanem. Nasıl bir sevgiydi o, nasıl bir sabırdı. O benim sevgilim, karım ve annemdir. Hakkını nasıl ödeyeceğim bilemiyorum. Ona dünyaları versem azdır. Herkesin bir Betül'ü olmalıdır.

Bize zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz. Son olarak Değer dergisi aracılığıyla buradan Ceza İnfaz Kurumu personeline, hükümlü ve tutuklulara neler söylemek istersiniz?

Ceza infaz kurumları insanoğlunun kendi cinsine yaptığı bir yasaklamanın sembolü. Dört duvar arasında olmak tabii ki çok zor. Ben pek çok ceza infaz kurumuna gittim. Orada resim, müzik kursları oluyordu. Bu açıdan güzel şeyler var. Allah sabır versin. Allah her zaman insanın yanındadır. Allah personelin yanındadır. Allah yardımcısı olsun onları çok öpüyorum. Selamlar gönderiyorum...

Değer dergisi yayın kurulu olarak, Türk Sinemasının efsanesi Cüneyt Arkin ile yaptığımız röportajın bir bölümünü siz değerli okurlarımızla paylaştık. Türk milletinin Malkoçoğlu'su, Battal Gazisi ve Dünyayı Kurtaran Adam'ı Cüneyt Arkin'a Allah'tan rahmet, ailesi ve yakınlarına başsağlığı diliyoruz.

SANAT TERAPİSİ

Sanat terapisi; sanat enstrümanlarını, insanların akıl sağlıklarıyla birlikte duygusal ve sosyal sağlıklarını geri kazanmaları ya da geliştirmeleri için kullanılan bir çeşit destek mekanizmasıdır. Sanat terapisi, insanların duygularını dışa vurarak iletişim kurmalarını, değişimine ihtiyaç duydukları duygu, düşünce davranışının farkına varmalarını kolaylaştırır.

Sanat öğeleri simgeler yolu ile içte olanı dışa vurumudur. Bilinç dışına itilmiş ve deforme olmuş yaşantı ve duygu içeriği sanatın renk, ses, biçim, hareket, ezgi, ritim, dil araçları ile aktarılır.

Geçmişten günümüze kadar **sanat terapisi** psikolojisinin birçok alanında tedavi amacıyla kullanılmıştır ve kullanılmaya devam etmektedir. Sanat terapisinin geçmişine bakacak olursak; nağmeler bütünü olarak adlandırılan **müzik**, eski çağlarda eğlencenin yanı sıra tedavi amacıyla kullanılmıştır. Hind, Türk, Çin, Sümer ve Mısırlılar müziği tedavi amaçlı

kullanmaya başlayan ilk toplumlardır. **Hz. Davud** ibadetlerini müzik eşliğinde yaparak müziği dine katmıştır. İslam kültür sanatında müzik, Kuran-ı Kerim, Hz. Peygamberin hadisleri ve sünnetlerine göre şekillenmiş, nefse hitap eder şekilde yapılmıştır.

Müziğin eğlence anlayışından bilim anlayışına kadar geçmişi, **Abbassiler** döneminde **Kindi** Pithagorasçı anlayışıyla gök cisimleri ve müzik arasında bir bağlantı bulmuştur. Türk filozoflarından **Farabi ve İbni Sina** sesin insan üzerindeki etkisini inceleyerek rast makamının insana sevinç,

rehavi sanatının ağlama, küçük hü-zün ve elem, büyük sanatının korku, neva sanatının lezzet ve ferahlık, uşşak sanatının gülme, zirgüle sanatının uyku, saba sanatının yığıtlık ve hicaz makamının da insana tevazu verdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Selçuklular döneminde hastane ortamında müzik, tedavi amacıyla ilk kez kullanılmıştır. İlk kurulan hastane **Nureddin Hastanesi**, müzikle tedavi merkezi olarak açılmış ve akıl hastalarına yönelik özel bölüme de yer verilmiştir. Osmanlı Dönemine geldiğimiz zaman 1484 yılında **Sultan II. Bayezid** tarafından yaptırılan **Edirne Darüşşifası'nda** müzikle tedavi için bölümler bulunmaktadır.

Sanat terapisi, müzikle ve resimle tedavi eden bir yöntemdir.

Müzik kısmından bahsettik birazda resim kısmına değinelim. **Resim terapisi**; yaratıcılık sürecini kapsayan duygu, düşünce ve davranışlardaki değişimleri projektif olarak değerlendirmeyi sağlar. 1940'lara uzanan resim terapisi daha yeni gelişen Gestalt kuramına dayanan bir yaklaşımdır. Duygularımızın, iç dünyamızın dışa yansımasıdır. Resim ile bilinçaltı gerilimleri azalır. **Mic-helangelo'nun** "Yaratıcılık ve Ölen Tutsak" adlı eserinin içinde yer alan figürlerdeki gergin ve sert davranışlardaki devrimin içte yaşanan kaos ve gerilimi yansıttığı tespit edilmiştir.

Sanat terapisi, danışanların malzemelerini ve renklerini kendi seçtiği; depresyon, öfke, kafa karışıklığı, keder gibi başa çıkamadıkları duygularının farkına vararak kendilerini ifade etmelerini sağlayan bir yöntemdir.

Sanat terapisinde aktarım sanatsal yaratıcılık düzeyinde değildir. Resim terapisi; duygu, düşüncelerin fiziksel olarak kelimelere dökülmesidir. Bireyin bilinçaltını dışa vurarak, cesaretlenerek kendisinin farkına varmasına yardımcı olur. Resim sayesinde kişi hem anladığını hem de anlatmak istediğini ifade eder.

Resim veya müzik terapisinin temel amacı, bireyin kendisini yorumlamasını sağlamaktır. Çizdiği resimler yorumlatılarak bireyin farklı perspektiflerden bakması sağlanır ve bakış açısı değiştirilir.

Sanat Terapisi, Zekeriya Er-Razi, Farabi ve İbn-i Sina gibi hekimler tarafından tedavi amacıyla kullanılmaya başlamıştır. Bastırılmış duyguların simgesel yollarla, ruh sağlığını korumak amacıyla uygulanan, danışanın aktif olduğu terapidir.

Danışanın aktifliği nedeniyle;

- ▶ Problem çözme, odaklanma ve dikkat becerilerini artırır.
- ▶ Boş zamanlarını değerlendirme-lerine ve hoş zaman geçirmelerine olanak sağlar.
- ▶ Tüm yaşam süreçlerini etkileye-bilecek bir farkındalık oluşturur.
- ▶ Yaşamlarındaki stresörleri tanı- ve onlarla baş etme becerilerini keşfederler.
- ▶ Yaratıcı eylem sürecinde korku ve kaygılarını ifade ederek duygusal boşalım yaşarlar.
- ▶ Sanat ürünleri organik problemlerin tanılanmasına ve motor becerilerin açığa çıkmasına yardımcı olur.
- ▶ Benlik saygısı yükselir.
- ▶ Deneyimlerin paylaşılması ile beceri ve motivasyonlarının ileriye taşınmasına olanak sağlar.

“

Sanat terapisinde aktarım sanatsal yaratıcılık düzeyinde değildir. Resim terapisi; duygu, düşüncelerin fiziksel olarak kullanılarak kelimelere dökülmesidir. Bireyin bu esnada bilinçaltını dışa vurarak, cesaretlenerek kendisinin farkına varmasına yardımcı olur. Resim sayesinde kişi hem anladığını hem de anlatmak istediğini ifade eder.

”

Özetle sanat terapisi, danışanların malzemelerini ve renklerini kendi seçtiği depresyon, öfke, kafa karışıklığı, keder gibi başa çıkamadıkları duygularının farkına vararak kendilerini ifade etmelerini sağlayan bir yöntemdir. Picasso'nun da söylediği gibi, **“Sanat; ruhlarımızdan günlük hayatın tozunu alıp götürür.”**

Kaynaklar

1. <https://www.hurriyet.com.tr/tedavisi-olmayan-hastaliklar-nelerdir-olumcul-hastaliklar-ve-belirtileri>
2. <https://www.milliyet.com.tr/molatik/galeri/tibbin-ca-re-bulamadi-10-hastalik>

DİRİLİŞ ERİ'NDEN DİRİLİŞ KENTİNE

Bazı yazarlar vardır belli düşünceler ve fikirlerle bir bütün haline gelmişlerdir. Hayatlarını bu düşünceler etrafında şekillendirip devam ettirirler. Sezai Karakoç da o yazarlarımızdan. Hayatını diriliş düşüncesi etrafında devam ettirmiş ve kendisini “diriliş eri” olarak tanımlamıştır.

Sezai Karakoç, 22 Ocak 1933'te Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde doğmuştur. Babası Yasin Efendi, annesi Emine Hanım'dır. İlkokulu 1944 yılında Ergani'de, ortaokulu Maraş'ta parasız yatılı olarak tamamladı. 1950'de Gaziantep Lisesi'nden mezun oldu. Felsefe okumak istediği için İstanbul'a gitti. Babasının isteği ve tavsiyesi ise İlahiyat Fakültesi'ne devam etmesiydi. Kendi imkânlarıyla okuyamayacağını anlayınca parasız yatılı kısmı bulunan Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi (SBF) sınavına girdi. Sınav sonuçlarını beklerken Felsefe Bölümü'ne kayıt yaptırdı. Şayet sınavı kazanamazsa felsefe tahsili yapacaktı. Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne kaydoldu ve 1955'te SBF mali şubeden mezun oldu. Fakülteyi bitirince bir ara asistan olmayı düşündü. Ancak, fazla para kazanıp ailesinin geçimine katkıda bulunmak niyetinde olduğu için bu düşüncesinden vazgeçti. 1955'te mecburi hizmetinin de icbarıyla Maliye Bakanlığında göreve başladı. 3 Şubat 1959'da İstanbul'da gelirler kontrolörü oldu. Görevi gereği çıktığı turneler sayesinde Anadolu'yu gezme ve tanıma imkânına sahip oldu. 1960-1961 yıllarında askerlik hizmetini yedek subay olarak Ağrı'da tamamladı. Askerlik sonrası eski memuriyetine devam etti. 1965'te istifa ederek resmi görevinden ayrıldı. 1971 yılında tekrar Bakanlıktaki görevine döndü ve gelirler kontrolörü oldu. Daha sonra Gelirler Genel Müdürlüğü İdari Davalar Müşavirliği görevini yürüttü.

Kültür ve Sanat Büyük Ödülünü Kazandı

1950'li yıllarda Büyük Doğu'da yayımlanan Sezai Karakoç'un yazıları 1963'ten itibaren Yeni İstanbul, Babıalide Sabah ve Millî Gazetede yayınlanmıştır. 1960'lı yıllarda Diriliş dergisini çıkarmaya başlayan Sezai Karakoç, dergide ve yayınladığı kitaplarda İslam medeniyetinin yeniden dirilişini işledi. 1974'ten sonra Diriliş dışında hiçbir yerde yazmadı. Edebiyat ve düşünce hayatını 'diriliş nesli' dediği yeni bir gençliğin yetişmesine adanmış Karakoç'un adı 'Diriliş dergisi ve düşüncesi' ile özdeşleşti. Şiirlerinin yanı sıra hikâyeler ve piyesler de yazdı. Kitaplarını

kendi kurduğu Diriliş yayınları dışında bir yayınevinde yayınlamayan Karakoç'un 1960 yılında çıkarmaya başladığı ve 5 Şubat 1992'ye kadar çıkan bu dergisi kimi zaman da gazete olarak Türk basın ve edebiyat tarihinde önemli bir yere sahip oldu. Karakoç'un son otuz yılı Diriliş dergisini ve kendi eserlerini çıkarmakla geçmiştir.

2006 yılında, 1979'dan bu yana her yıl Kültür Bakanlığınca verilen Kültür ve Sanat Büyük Ödülü ile ödüllendirildi. Karakoç *"İnsanda insani duyguların canlı algılar halinde yaşayarak gittiği büyük şiir yatağında akması, insanlık macerasında ruhun ve milletin özelinde yüksek bir ifadeye kavuşmuş olan tarihi yeniden yapılanma fırtınalarını şiirlerinde yansıtmaları"* sebebiyle ödüle layık görüldü. Ödülün gerekçesinde *"Şiirlerinde çarpıcı benzetme ve imgelerle daha önce denenmemiş sentezlere ulaşan bir sanatçı olarak tanınan Karakoç, Türk edebiyat dünyasında mümtaz bir yere sahip bulunmaktadır."* ifadesine yer verildi.

Diriliş Düşüncesi

Karakoç, kendisinin bir diriliş eri olduğunu her fırsatta dile getirir. Bir diriliş cephesi bulunduğu ve kendisinin de o cephede savaş adamı olması gerektiğine inanır. Bu savaşın topla, tüfekte, bombayla yapılan bir savaştan ziyade bir ruh savaşı olduğunu söyler. Bu bir zihniyet savaşıdır. Karayla akın savaşıdır. Bu bir hayat tarzı, dünya görüşü yani medeniyet savaşıdır. Karakoç'a göre vücut ruhun buyruğunda olmalıdır ve ruhun da mutlak aleme başını uzatması gerekir. Karakoç'a göre Diriliş, ruhun açtığı savaşı sürdürmesi ve kazanmasıdır. Diriliş erinin görevi ise gelecekte kurulacak 'Diriliş Kentine' taş ve harç taşımaktır. Diriliş kentinin mimarı olmaktır.

Karakoç'a göre bir diriliş erinin sahip olması gereken özellikler şunlardır:

- Diriliş insanı, somut ve dinamik bir metafizikle soyuta açıktır. Fiziği teoride ve pratikte dengeleyen, bozulmuş olan bu dengeyi yeniden kuracak olan, yeni insanlığın yeni prototipidir.

Karakoç, kendisinin bir diriliş eri olduğunu her fırsatta dile getirir. Bir diriliş cephesi bulunduğu ve kendisinin de o cephede savaş adamı olması gerektiğine inanır. Bu savaşın topla, tüfekte, bombayla yapılan bir savaştan ziyade bir ruh savaşı olduğunu söyler. Bu bir zihniyet savaşıdır. Karayla akın savaşıdır. Bu bir hayat tarzı, dünya görüşü yani medeniyet savaşıdır.

- Özgürlük, diriliş insanı için bir sorumluluktur. Sorumluluk da özgürlük. Akli tanrılaşmaz. Onun doğrultusunu düzelterek diriliş insanı. Diriliş eri öze yönelmelidir.
- Doğuyu-Batıyı bilen, eski uygarlıkları derinlemesine inceleyen, yükseliş ve düşüşlerin sebeplerini derinden derine araştıran diriliş eri çalışkandır. Tembellik nefsin yatağıdır onun için. Baştan sona Diriliş toplumu çalışkanlık esası üzerine inceleme ve ilim aşkına bina edilmiştir.
- Dirilişçiler önce kendilerini yetiştirmeli ve hakikate dört elle sarılmalı, gerçek inanç, düşünce, duyarlık ve davranış sahibi olmaya bakmalı ve bu özellikleri yitirmeden çoğalmanın çarelerini aramalıdır.
- Diriliş yolu alın teri yoludur. Gerçekte zahmet rahatlıktır, rahatlık da zahmet. Alın teri insan ruhunun temel taşıdır. Diriliş eri, davası uğrunda alın teri dökmekle yükümlüdür. Düşünce, inanç, söz, niyet, davranış ve tutum onda hep alın teriyle karılmıştır. Diriliş erleri, Allah'ın razılığını elde etmek için kendilerini insanlığına ve topluma adayacaklardır.
- Dirilişçiler özgürdürler. Diriliş insanı; ırk, sınıf, insan ve mal tapıcılığını kıran özgür insandır. Diriliş nesli özgürlüğün neslidir. Şartlar ne kadar ağır olursa olsun özgürlüğü solur. Özgürlük onun yaşam felsefesidir. O, zindanda da özgürdür sarayda da. Allah'a inandığı için özgürdür, özgürlüğünü bu inançtan almanın bilincindedir diriliş insanı. Tanrı'nın bağışladığı özgürlük nimetiyle özgür olduğunu bilmek de iyi bilmektir.
- Diriliş savaşçısı tarihi şartların mahkûmu olamaz. Tarih, onlar için büyük bir tecrübe alanı ve bilgi kaynağıdır. Tarihi oluşum ve bağlaşıkların esiri olmayacak bu kahramanlar, tarihi yeniden

yoğurarak onu yeniden hakikat yörüngesine oturtmaya çalışacaktır. Dirilişçi daima diriliş toplumunu inşa etme çabası içindedir; yıkıcı değil, yapıcıdır. Değerlerin gözcüsü ve bekçisidir.

Karakoç şu dizelerle bir bakıma Diriliş erini özetlemiştir:

Banılılar!

Bilmeden

Altı oğlunu yuttuğunuz

Bir babanın yedinci oğluyum ben

Cömülmek istiyorum buraya hiç değişmeden

Doğulu olarak ölmek istiyorum ben

Sizin bir tek ama büyük bir gücünüz var

Karşınızdakini değiştirmek

Beni öldürseniz de çıkmam buradan

Kemiklerim değişecek toz ve toprak olacak belki

Fakat değişmeyecek ruhum...

Kaynaklar

1. İslam'ın Dirilişi, 7-40
2. ANALAY, K. (2009), Sezai Karakoç ve Diriliş Düşüncesi
3. SERVİ, A.H. (2021), Sezai Karakoç'un Diriliş Fikri ve Medeniyet Anlayışı

ÜSTÜN YETENEĞİ KEŞFETMEK

Alanyazın, bir konu hakkında üretilmiş kaynakların toplamıdır. İncelendiğinde diğer çocuklarda olduğu gibi **üstün yetenekli çocukların** da bilişsel, psikomotor, duyuşsal gelişim hızları ve seviyelerinde farklılıklar gözlemlenmesinin mümkün olduğunu görmekteyiz. Erken çocukluk döneminden örnek vererek bilişsel ve zihinsel gelişimi yaşıtlarından önde olsa da duyuşsal veya psikomotor gelişimleri akranlarından daha geri olabilir. Bu farklılıklar literatüre “**Eş zamanlı olmayan gelişim**” olarak geçmiştir.

Üstün Zekâlı veya Yetenekli Bireyleri Tespit Etmede Yararlanılan Ölçme Araçları

Dünyada ve ülkemizde üstün zekâlı veya yetenekli bireyleri tespit etmede ve tanılamada yararlanılan ölçme uygulamaları mevcuttur. Bunlar; bireysel inceleme kapsamında **zekâ testi** uygulamaları, grup taraması kapsamında grup zekâ testi uygulamaları, grup başarı testi uygulamaları, **kritik düşünme testi uygulamaları, yaratıcılık testi uygulamaları, görsel sanatlar ve müzik** gibi özel yetenek alanlarına yönelik özel test uygulamaları şeklinde sıralanabilir.

Bunlara; “Wechsler Zekâ Ölçeği, Stanford Binet Zekâ Testi, K.I.T. Zekâ Testi (Kahn Intelligence Test), Good Enough-Harris Bir İnsan Çiz Testi, Woodcock-Johnson Bilişsel Yetenek Testleri-R, ASİS (Anadolu Sak Intelligence Scale) Zekâ Testi, Grup Zekâ Testleri, Cattell 2A-2B, D48 Zekâ Testi, Raven’Progresif Matrisler Testi, Heller’e Göre Üstün Zekâ veya Yeteneklilik Münih Modeli” örnek olarak verilebilir.

Tanılama Süreci

Gözlem ve testlerden elde edilen verilerin uzmanlarca bütüncül, güvenilir ve geçerli ölçütlerle değerlendirme sürecidir.

Tanılama ilkeleri, “Erken Tanı, Yararlılık, Bilimsellik, Kapsamlılık, Eşitlik, Süreklilik, Uygun Araç Kullanımı, Ortak Karar” olarak belirtilirken tanılamada “Norm Tabanlı Tanılama, Örneklem Tabanlı Tanılama, Ölçüt Tabanlı Tanılama” olmak üzere üç ölçütten bahsedilebilir.

Heller ve Schofield'in detaylarıyla açıkladığı "Identification And Nurturing The Gifted From An International Perspective" adlı kitabında da görüleceği üzere tanılama süreci, üstün yetenekli olabileceği düşünülen öğrencinin ebeveynleri ve öğretmenleri tarafından aday gösterilmesiyle başlar. Tarama ve gözlem formları, zekâ testleri gibi araçların seçimi ile hangilerinin uygulanacağına karar verilmesinden sonra profesyonellerce uygulaması yapılır. Elde edilen puan ve veriler neticesinde öğrenciye sunulacak müdahale programları belirlenir. Özetle başvuru, aday gösterilmesi, test edilmesi ve karar verilmesi aşamaları sırasıyla izlenir.

Ülkemizde Üstün Yetenekli ve Üstün Zekâlı Öğrencilerin Tanılanması ve Eğitimi

Türkiye'de; Millî Eğitim Bakanlığının Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak çalışmalarını yürüten ve özel yetenekli bireylere yönelik eğitsel tanılama yapan kurum **Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlükleri (RAM)**, tanı-

lama sonrası eğitim olanakları sunan ve müdahale programlarını yürüten kurum ise **BİLSEM** (Bilim Sanat Merkezi) Müdürlükleridir. Üstün yetenekli tanısı alan çocuklar, istemeleri durumunda sınavlara girmekteler kazanmaları halinde ise Bilim Sanat Merkezlerinde örgün eğitim dışında eğitim desteği almaktadırlar. Tanılama ve eğitim süreçleri Bilim Sanat Merkezi Yönergesine göre yürütülmektedir. Özel yetenekli olduğu düşünülen öğrencilerin BİLSEM sınavlarına aday gösterilmesi Millî Eğitim Bakanlığı takvimine göre gerçekleştirilmektedir.

Birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin katıldığı BİLSEM seçme çalışmaları 3 aşamada gerçekleştirilmektedir.

Birinci aşamada; genel yetenek, görsel sanatlar ve müzik alanlarından en fazla ikisi sınıf

öğretmenlerince seçilir, daha sonra e-okul sisteminden bilgi formu doldurularak öğrenci aday gösterilmiş olur.

İkinci aşamada; aday gösterilen öğrenciler il tanılama komisyonlarının grup taramasına alınır.

Üçüncü aşamada; grup taramasından sonra Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen Türkiye barajını geçen öğrenciler genel yetenek için RAM (Rehberlik ve Araştırma Merkezi) uzmanlarının bireysel incelemeye alınırlar.

Görsel sanatlar ve müzik alanlarının üçüncü aşamasında ise İl Tanılama Komisyonunca alanlarında uzman kişilerden oluşan bir komisyon tarafından bireysel incelemeye alınırlar. Değerlendirmeler sonucu Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen ölçütü karşılayan her öğrenci kota veya kontenjan engeline takılmadan BİLSEM'e kabul edilirler.

BİLSEM tanılama sürecinin dışında **RAM'larda** eğitsel tanılama amacıyla bireysel inceleme yapılarak özel yetenek alanında tespit çalışmaları yürütülebilir. RAM tarafından özel yetenekli olarak tanılanan çocukların BİLSEM kayıt hakkı kazanmamakla birlikte devam ettiği okulunda eğitim öğretim durumları devam eder.

Bir sonraki sayımızda üstün yetenekli tanısı almış çocukların eğitim programlarına ve önemine değinilecektir. Keyifli okumalar dileriz.

Kaynaklar

1. Ersoy, Ö. & Avcı, N., (2004). Üstün zekâlı ve üstün Yetenekliler. M.R. Şirin, A. Kulaksızoğlu. Aktaran
 2. Sak, U., (2014). Üstün zekâlılar, özellikleri, tanılanmaları, eğitimleri (4. baskı), Ankara, Vize Yayınevi
- MEB (2019), BİLSEM Tanılama ve Yerleştirme Kılavuzu

YENİ DÜNYA DÜZENİ VE HAÇLI SEFERLERİ

Dünya tarihini incelediğimizde bazı önemli olayların toplumları siyasi, sosyal ve kültürel olarak derinden etkilediğini görmekteyiz. Bu açıdan baktığımız zaman tarihte derin izler bırakan Haçlı Seferlerinin tüm yönleriyle ele alınması büyük önem arz ediyor. Haçlı Seferlerinin her ne kadar inanç kaynaklı nedenlere dayalı olarak ortaya çıktığı bilinse de tarihi birçok kaynak hakikatin farklı olduğunu göstermektedir.

Bu açıdan Haçlı Seferleri, Anadolu tarihinde XI. ve XIII. yüzyıllarda yaşanmış tarihsel öneme sahip hadiselerdir. Haçlı Seferleri, Anadolu Selçuklu Devleti zamanında Hristiyan Avrupalıların Anadolu toprakları üzerinden Kudüs'e ulaşmak amacıyla yapmış oldukları sosyal, ekonomik ve kültürel sonuçları olan seferler olarak bilinir. Köklü değişiklikler yaratan bu seferlerin siyasi, dini ve ekonomik olmak üzere üç farklı sebep üzerinden ele alınması doğru olacaktır.

Siyasi Nedenler

- Türklerin Akdeniz'deki varlıklarına son vermek
- Şövalyelerin macera arayışları
- Bizans'ın Müslümanlar aleyhine yaptığı propagandalar
- Avrupalı kralların derebeylik rejiminin etkisinden kurtularak eski güçlerine kavuşma istekleri

Dini Nedenler

- Papanın, Müslümanların elinde bulunan Kudüs'ü alarak siyasi gücünü artırmak istemesi
- Cennete gitmek için Kudüs'ü ziyaret etmenin inançları gereği şart olması
- Bu seferlere katılan herkesin tanrı tarafından tüm günahlarının affedileceği inancı

Ekonomik Nedenler

- Zengin Müslüman topraklarını ele geçirmek
- Müslümanların elinde bulunan ticaret yollarını ele geçirmek
- Avrupalı soyluların topraklarını genişletmek istemeleri

Dört ayrı sefer halinde düzenlenen Haçlı Seferleri geniş bir zaman dilimine yayılmıştır. Bu seferlere katılan Hristiyan askerler savaşa giderken onur abidesi olarak boyunlarına ve kalkanlarına, sefer dönüşünde ise sırtlarına haç işareti takmışlardır. Bu işaret nedeni ile yapılan yolculuklar "Haçlı Seferleri" olarak adlandırılmıştır.

I. Haçlı Seferi (1096-1099)

Hristiyan halkın dini duyguları kabartılıp seferlere katılımı artırmak için bu savaflara katılan tüm Hristiyanların, günahlarının Tanrı tarafından bağışlanacağı ve bu kişilerin kilisenin himayesinde olacağı şeklinde bildiriler yayımlanmıştır. Hatta bunun için Fransa'dan başlayıp Avrupa'yı dolaşarak 100 bin kişilik bir ordu hazırlanmış ve I. Haçlı Seferi başlatılmıştır.

Yoksul Gotye adlı şövalye ve papaz Piyer Lermite başkanlığında Anadolu'ya gelen 100 bin kişilik Haçlı Ordusu, Eskişehir yakınlarında Anadolu Selçuklu Devleti hükümdarı Sultan I. Kılıçarslan ile karşılaşmıştır. (Dorileon Muharebesi) Sayılarının fazla olması nedeni ile zaferi kazanmış olsalar da 100 bin kişilik Haçlı Ordusu ağır kayıplar vererek Kudüs'ü ele geçirmiş ve 70 bin Müslüman'ı öldürerek Kudüs'te bir Latin Krallığı kurmuşlardır.

II. Haçlı Seferi (1147-1149)

Kudüs'te bu krallığın kurulmasının ardından savaşlar devam etmiştir. Musul atabeylerinden İmadeddin Zengi ve oğlu Mahmud Zengi önce Urfa'yı daha sonra Halep ve Şam'ı

Haçlılardan geri almıştır. Alınan yerlerin teker teker kaybedilmesi nedeni ile Kudüs Kralı, Papa'dan yardım istemiştir. Gelen bu yardım talebinden dolayı Papa III. Öjen II. Haçlı Seferini başlatmıştır. Papanın çağırısı üzerine Alman ve Fransız kuvvetlerinden oluşan 75 bin kişilik bir haçlı ordusu kurularak Kudüs'e gönderilmiştir. Alman İmparatoru komutasındaki kuvvetler İstanbul'a gelip ardından da Anadolu'ya hareket etmiştir. I. Mesut komutasındaki Anadolu Selçuklu ordusuyla Konya ovasında karşılaşan haçlı orduları ağır bir yenilgiye uğratılmıştır. Alman İmparatoru almış olduğu bu yenilgi üzerine İstanbul'a geri gelmiş ve Fransa Kralı ile buluşmak amacıyla Suriye'ye hareket etmiştir. Fransa Kralı VII. Lui her ne kadar tedbirli hareket etse de I. Mesut, Toros tünellerinde VII. Lui'ye yine ağır kayıplar verdirmiştir. Emrindeki çok az kuvvetle Kudüs'e gelen Fransa Kralı VII. Lui burada Alman İmparatoru III. Kontrat ile buluşmuştur. Kudüs Latin Kralı, Alman İmparatoru ve Fransa Kralı Şam'ı geri almak için kuşatsalar da muvaffak olamayıp geri dönmüşlerdir. Böylece II. Haçlı Seferi başarılı olamamıştır.

III. Haçlı Seferi (1189-1192)

Kudüs'ün kaybedilmesi Müslümanlar açısından kabul edilemez bir durumdu. Mısır'da yer alan Eyyûbî Devleti'nin kurucusu olan Selâhaddin Eyyûbî'nin Kudüs'ü geri alması üzerine III. Haçlı Seferinin hazırlıkları başlatılmıştır. Bu sefere Fransa Kralı Filip Ogüst, Alman İmparatoru Frederik Barbaros ve İngiltere Kralı Arslan Yürekli Rişar katılmışlardır. Alman İmparatoru, emrindeki ordularla Konya'yı kuşatıp Antakya'ya geçerken Silifke'de bulunan akarsudan geçtiği sırada düşerek boğulmuştur. Emrindeki ordular, İmparatorlarının ölmesi üzerine dağılmışlardır. Bu sırada Anadolu Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan'ın ölmeden önce ülkeyi çocuklarının arasında paylaştırması taht kavgalarına neden olmuş ve bu durum Haçlıların karşısına hazırlıklı bir ordu çıkartılmasını engellemiştir. III. Haçlı Seferinin sonunda her iki taraf da kesin bir zafer kazanamamıştır.

IV. Haçlı Seferi (1202-1204)

III. Haçlı Seferinin sonuçsuz kalması üzerine Papa yeniden bir ordu toplama hazırlıklarına başlamıştır. Senyör ve şövalyelerden oluşturulan Haçlı Ordusu Venedik'te toplanmıştır. Bizans'ın yaşamış olduğu iç karışıklar nedeniyle Bizans İmparatoru, Papa'dan yardım talebinde bulunmuştur. Ancak Haçlı Ordusu, Bizans'a yardım etmek yerine zenginlikleri yağmalamak düşüncesiyle İstanbul'a yönelmiştir. Şehri üç gün üç gece yağmalayarak İstanbul Latin Krallığını kurmuşlardır (1204-1261). Yüzyıllar boyunca Hristiyan dünyasının merkezi olan İstanbul bu yağmalama sonucunda bütün kültürel ve sanatsal ihtişamını kaybetmiştir. Dini sebeplerle başlayan Haçlı Seferleri Hristiyan toplumun İstanbul'daki kutsal mabetlerinden olan Aya-sofya'ya atlarıyla giren senyör ve şövalyelerin mabet içerisindeki değerli bütün eşyaları gasp etmesiyle son bulmuştur. Hristiyan ahalinin İstanbul'un fethinde "Kardinal külahı görmektense Müslüman sarığı görmeyi yeğleriz." şeklindeki söylemi de Haçlı Seferleri sırasında bu yaşananlara işaret ediyor olup amacından sapığının göstergesidir.

ÂŞIKPAŞAZÂDE

Tarihçi Halil İnalcık'a göre; Âşıkpaşazâde, kroniğinde şeceresini "Ebu'l-Vefâ halifelerinden Baba İlyas oğlu Muhlis Paşa oğlu Âşık Paşa oğlu Bali oğlu Selman oğlu Yahya oğlu Derviş Ahmed Âşıkî" olarak verir. Asıl adı **Derviş Ahmed**, mahlası **Âşıkî**'dir. Fakat daha çok büyük dedesi olan Âşık Paşa'ya nispetle "**Âşıkpaşazâde**" adıyla anılır. Şeyh Yahya'nın oğlu, şair ve mutasavvıf Âşık Paşa'nın torunudur.

Hayatı

Hayatı hakkındaki bilgiler sadece yazmış olduğu Osmanlı tarihine dayanmaktadır. Kendi ifadesine göre 803 yılında Amasya Sancağının Mecitözü kazasına bağlı Elvan Çelebi köyünde doğdu. Küçük yaştan itibaren tekke çevresinde yetişti, çok gezdi ve zamanın ünlü şahsiyetleriyle tanıştı. Gençlik yıllarında bir müddet Geyve'de Yahşi Fakih'in evinde kaldı. Fetret Devri'nin bazı olaylarına ve II. Murad'la Düzmece Mustafa arasındaki mücadeleye şahit oldu. Bir süre Konya'da Sadreddin Konevî Zâviyesi'nde misafir olarak kaldı ve Şeyh Abdüllatif el-Kudsi'den dersler alarak ondan el aldı. 1437'de Hacca gitti, dönüşte Mısır'a uğradı. Daha sonra Paşa Yiğitoğlu İshak Bey'in himayesinde bir müddet Üsküp'te kaldı. II. Murad'ın bazı seferlerine katıldı ve onun iltifatını kazandı.

Fâtih Sultan Mehmed'in, şehzadeleri Mustafa ve Bayezid'in sünnetleri münasebetiyle 1457 yılında Edirne'de yaptırdığı şenliklere katıldı. Bu sırada Fâtih Sultan Mehmet Han'dan bazı ihsanlar gördü. 874'te kızı Râbi'a'yı müridi Şeyh Seyyid Velâyet ile evlendirdi. 1484 yılında 85 yaşında öldüğü aktarılmaktadır. Mezarı İstanbul'da Haydar Mahallesi'nde büyük dedesi Âşık Paşa adına inşa ettirdiği cami hazîresindedir.

Âşıkpaşazâde'nin Osmanlı Hânedanlarına Bakışı ve Tarihçiliği

Âşıkpaşazâde, daha çok Tevârih-i Âl-i Osmân adlı eseriyle tanınmaktadır. Hayatının sonlarına doğru yazmaya başladığı tarihinin Yıldırım Bayezid devrine kadar gelen kısmını, Yahşi Fakih'in menâkıbnâmesinden, padişahın 1391'de Macarlarla yaptığı savaşı Kara Timurtaş'ın oğlu Umur

Osmanlı tarih yazıcılığında çok önemli bir yeri olan Tevârîh-i Âl-i Osman, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Fatih döneminin sonuna kadar gelmektedir. Bu yapının önemi, Osmanlı tarihinden söz eden kendi içinde tutarlı bir bütün oluşturmastır. Yalnızca Osmanlıları konu alması, yazarının kişiliğinin damgasını da taşıyan ve birinci elden bilgiler veren ilk eser olmasıdır.

Bey'den, 1402'deki Ankara Savaşı'nı bu savaşta solak (savaşta padişah gözetçiliği) olarak bulunan birinden nakletmiştir.

II. Murad ve Fâtih dönemlerini ise bizzat kendi gözlemlerine dayanarak kaleme almıştır. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Fâtih devri sonlarına (eserin çeşitli yazmalarında bitiş tarihi farklıdır) kadar gelen bu eserde konular bablar ve soru-cevap şeklinde ele alınmıştır. Yazarın yaşına ve ölüm tarihine bakılırsa 166. babdan sonraki kısımların başkaları tarafından eklenmiş olabileceği düşünülmektedir.

Âşıkpaşazâde tarafından kaleme alınan ve sadece Osmanlı'ya atfen yazılmış olan bu eser, sahibinin kendine özgü özellikleri ile birleşmiştir. Anonim tarihler bir tarafa bırakılırsa, Âşıkpaşazâde, tarih türünün ilk eserini **Tevârih-i Âl-i Osman**'ı kaleme almıştır. Osmanlı tarih yazıcılığında çok önemli bir yeri olan **Tevârih-i Âl-i Osman**, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Fatih döneminin sonuna kadar gelmektedir. Bu yapının önemi, Osmanlı tarihinden söz eden daha erken tarihli bazı metinlerin tersine, kendi içinde tutarlı bir bütün oluşturmasıdır. Yalnızca Osmanlı-

ları konu alması, açık bir biçimde yazarının kişiliğinin damgasını da taşıyan ve birinci elden bilgiler veren ilk eser olmasıdır. Bu tarih, yazarı bilinen gerçek anlamda ilk Osmanlı tarihidir. **Tevârih-i Âl-i Osman** veya "**Âşıkpaşazâde Tarihi**" adıyla anılan bu eserde Osmanlı sülalesinin şeceresi verildikten sonra Anadolu'ya gelmeden önceki maceraları, Anadolu'ya gelişleri, kaç bölük oldukları, hangilerinin Anadolu'da kaldığı ve kalanların Türk tarihinde oynadıkları roller, Süleyman Şah'tan II. Beyazıt'a gelinceye kadar bütün ayrıntılarıyla ele alınmıştır. İstanbul'un fethi ve daha sonraki hadiseler, Âşık Paşazade **Tevârih-i Âl-i Osman** adlı eserinde canlı bir şekilde ortaya konulmuştur. Bir de Âşık Paşa'dan başlayarak bu sülalenin insanların Osmanlı sultanlarına yakınlığı vardır. Bunlardan biri tarihi yaparken, diğeri de yazarak kültürümüzün hizmetinde olmuştur. Bu yönüyle Âşık Paşa'dan başlayarak gelenler, Türk tarihini ve kültür hayatını gözlemleyen kişilerdir. Âşıkpaşazâde bunların sonuncusudur.

Yıldırım'ın oğlu Çelebi Mehmet'ten itibaren, II. Murat ve Fatih Sultan Mehmet ile yakınlığı vardır. Bunlarla yerine göre sadık bir dost, yerine göre de yaptıklarını yazan bir tarihçi olarak yakınlık kurar. Osmanlı sultanlarına bu yakınlığı yanında okuyan biri olması, özellikle tarihe ilgi duyması, Âşıkpaşazâde'yi **Tevârih-i Âl-i Osman**'ı yazmaya yöneltmiştir. Âşıkpaşazâde eserini hazırlarken ve tarihsel olayları anlatırken Osmanlıların savaş tekniklerini de anlatmaktan geri kalmamıştır. Okuduklarını, dinlediklerini, görüp yaşadıklarını da daha çok bir menkıbe havasında anlatmıştır.

Eserleri

Çoğu yurt dışında olmak üzere ondan fazla yazma nüshası bulunan Âşıkpaşazâde Tarihi'nin üç ayrı neşri vardır. Eserin ilk neşri Âli Bey tarafından yapılmıştır. Bu neşirde eser 1502 yılına, Friedrich Giese (Leipzig 1929) neşrinde 1492'ye kadar gelir. Atsız'ın yaptığı neşir ise (İstanbul 1949) eserin 161 babını ve sadece Âli Bey neşrinde bulunan "**Fasıl**" adlı son

bölümünü ihtiva eder. Yakın zamana kadar pek tanınmayan Âşıkpaşazâde Tarihi'nin asıl önemi, ilk standart Osmanlı tarihlerinden biri olmasından gelir. Eser daha yazıldığı devirde Neşri'nin Cihannümâ'sına kaynak olmuş; ancak XVI. yüzyıl Osmanlı tarihçileri genellikle Neşri'nin daha derli toplu olan eserini kullanmayı tercih etmişlerdir. Diğer taraftan Kâtip Çelebi'nin biraz hafife alan ifadesinden (Keşfü'z-zunûn, I, 283) dolayı uzun süre unutulmuş **Tevârih-i Âl-i Osmân**, gerçek ve modern manada ilk defa Hammer tarafından kullanılmıştır. Mahiyeti itibarıyla anonim **Tevârih-i Âl-i Osmân** adlı eserden farklı olmayan eser, gerek muhtevası gerekse konuşma diline yakın ve devrinin yazı dilini aksettiren sade üslubu bakımından orta tabaka ve özellikle askerî zümreler arasında okunmak üzere bir nevi halk destanı tarzında yazılmıştır. Anonim tarihlerden farklı özelliği ise Osmanlı padişahlarını birer "mücahid gazi" olarak görmesi, devletin kuruluşunda ve bilhassa Anadolu'da İslâmî Türk kültürünün yerleşmesinde büyük rolleri olan "abdâlân-ı Rûm", "gâziyân-ı Rûm" ve "bâciyân-ı Rûm" gibi ahî kuruluşları hakkında bilgiler vermesidir.

Eserde çok yönlü bir bilgi birikimi bulunmaktadır. Bu çok yönlü bilgilerden biri de Osmanlıların gelenek ve görenekleri hakkında verilen bilgiler olmuştur. Osmanlıların kuruluş döneminde benimsenen sosyal hayat tarzı ve buna bağlı olarak giyim kuşamın, renklerin de bu yaşam tarzına olan etkileri esere yansımıştır. Bu durumu yazar, kendine özgü bir yazım şekli ve anlatım tarzı ile aktarmıştır.

Yüksek Türk Kültürü'nün oluşmasında ve günümüze kadar taşınmasında, özverili çalışmaları, mücadeleleri ile emeği geçen gönül erlerimizi şükranla yâd ederken; onları doğru anlamalı, doğru sentezler yapmalı ve neslimize tarih bilinci kazandırmalıyız.

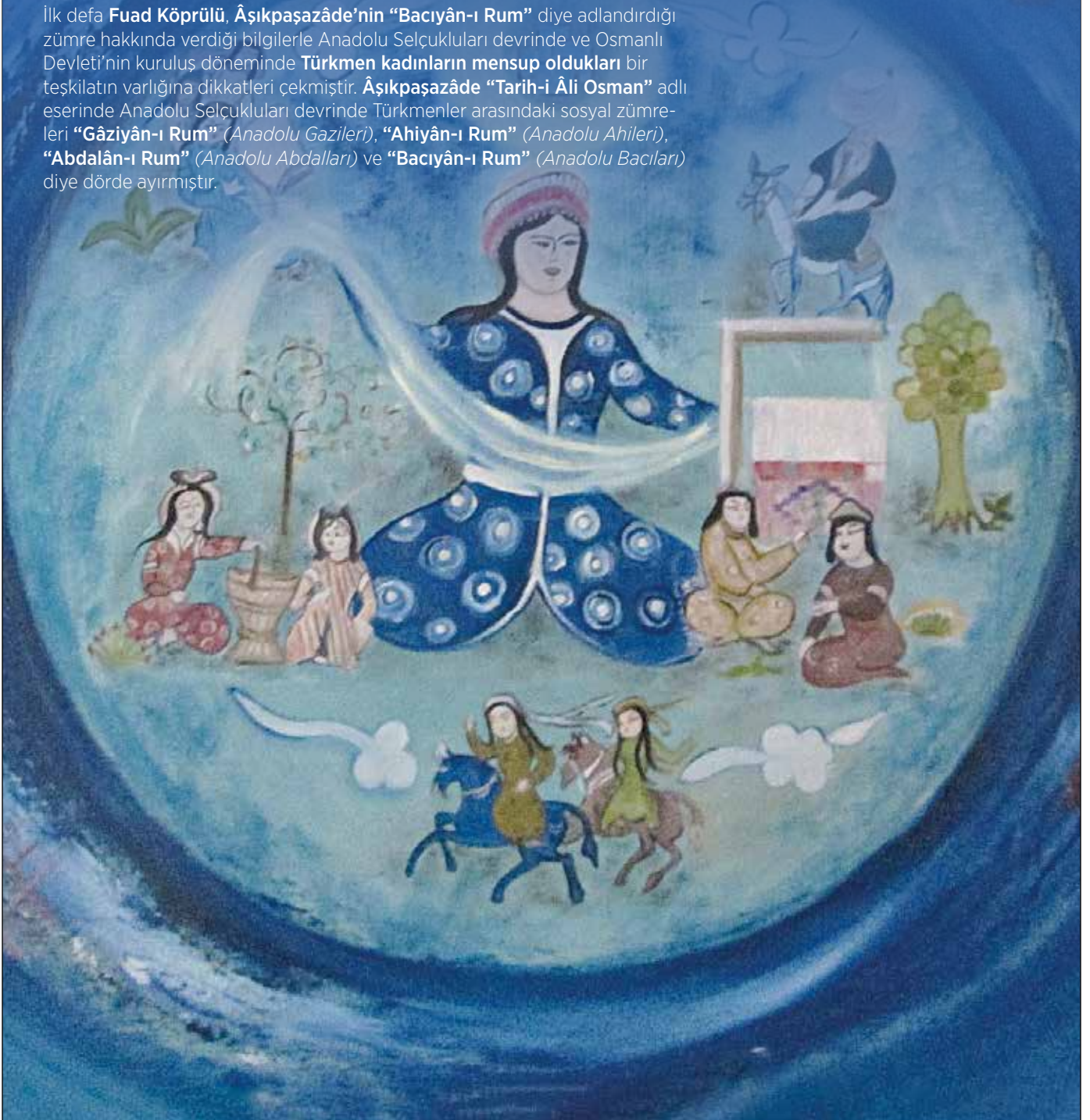
Kaynak

1. <https://islamansiklopedisi.org.tr>
2. <https://www.biyografiya.com>
3. <https://www.sosyalarastirmalar.com>

Yakın zamana kadar pek tanınmayan Âşıkpaşazâde Tarihi'nin asıl önemi, ilk standart Osmanlı tarihlerinden biri olmasından gelir. Eser daha yazıldığı devirde Neşri'nin Cihannümâ'sına kaynak olmuştur. Ancak, XVI. yüzyıl Osmanlı tarihçileri genellikle Neşri'nin daha derli toplu olan eserini kullanmayı tercih etmişlerdir. **Tevârih-i Âl-i Osmân, gerçek ve modern manada ilk defa Hammer tarafından kullanılmıştır.**

TARİHTEKİ İLK KADIN TEŞKİLÂTI: “BACİYÂN-I RUM”

İlk defa **Fuad Köprülü**, **Âşıkpaşazâde**'nin “**Bacıyân-ı Rum**” diye adlandırdığı zümre hakkında verdiği bilgilerle Anadolu Selçukluları devrinde ve Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde **Türkmen kadınların mensup oldukları** bir teşkilatın varlığına dikkatleri çekmiştir. **Âşıkpaşazâde** “**Tarih-i Âli Osman**” adlı eserinde Anadolu Selçukluları devrinde Türkmenler arasındaki sosyal zümreleri “**Gâziyân-ı Rum**” (*Anadolu Gazileri*), “**Ahiyân-ı Rum**” (*Anadolu Ahileri*), “**Abdalân-ı Rum**” (*Anadolu Abdalları*) ve “**Bacıyân-ı Rum**” (*Anadolu Bacıları*) diye dörde ayırmıştır.

Bacıyân-ı Rûm, “Anadolu Kadınlar Teşkilatı” anlamını taşımaktadır. “Bacı” kelimesi abla veya kız kardeş anlamına gelmektedir. “Bacı” kelimesi günümüzde Anadolu’nun birçok şehrinde yaygın olarak kullanılmaktadır. “Rum” kelimesi ise **Anadolu** anlamını ifade etmektedir.

“Anadolu Kadınlar Birliği” adıyla anabileceğimiz Bacıyân-ı Rum XIII. yüzyılda, Anadolu’da Ahilerin kadınlar kolu olarak Türkmən kadınları tarafından kurulmuştur. Bu teşkilat Anadolu Selçukluları devrinin en önemli ve ilgi çekici kültür ve medeniyet olaylarından birisi olarak gösterilir. Çok yönlü faaliyet alanlarına sahip olan bu teşkilat aynı zamanda **dünyada kurulan ilk kadın örgütlenmesi** olarak da anılır.

İlme, sanata ve ahlâka son derece önem verilen ahilikte, kadının da sosyal ve ekonomik hayatta önemli bir yeri vardı. Kadınların teşkilatlanıp gelişmesi için **Ahi Evran’ın eşi Fatma Bacı** dünyanın ilk kadın teşkilatı olan “Bacıyân-ı Rûm” teşkilatını yani Anadolu Kadınlar Teşkilatı’nı kurmuştur. Fatma Bacı dönemin ünlü alimlerinden Şeyh Evhaddüddin-i Hâmid el-Kirmanî’nin kızı, Ahi Evran Şeyh Nâsirüddin Mahmud b. Ahmed el-Hoyî’nin eşiştir. Kaynaklarda kendisinden *Fatma Ana, Kadıncık, Kadıncık Ana ve Hatun Ana* olarak da bahsedilmektedir. Anadolu Selçukluları zamanında hanımlar arası kurulan bu teşkilat “**Fakiregân**” (*Hanım Dervişler*) şeklinde anılırken teşkilâta mensup genç kız ve kadınların birbirlerine “Bacı” şeklinde hitap etmeleri sebebiyle zamanla teşkilatın yaygın olarak “Bacıyân” (Bacılar) adıyla anıldığı kaynaklarda zikredilir.

Âhiyân-ı Rûm ve kadın kolu olan **Bacıyân-ı Rûm’un Kayseri’de** ortaya çıkması tesadüf değildir. Tarihçi Mikail Bayram’a göre bu iki teşkilat, **Selçuklu Sultanı I. Gıyaseddin Keyhüsrev’in** ikinci saltanatı yıllarında Selçuklu

Devleti’ni yeniden yapılandırma çalışmalarının bir parçası olarak devletin destek ve himayesinde kuruldu. Bu Sultan, Ahi ve Bacılar için Kayseri’de bir sanayi sitesi inşa ettirmişti. XIII. yüzyılın başlarında ortaya çıkan ve bu asır içinde bütün Anadolu’ya yayılan Ahiler ve Bacılar özellikle Türkmenlerin Uluğ Sultan diye andıkları **I. Alaeddin Keykubad** zamanında bütün Anadolu’ya yayıldı ve devletin yapısı içerisinde yer aldı. O dönemde belediye ve emniyet hizmetleri bu iki kuruluşla yaptırılmıştı. Diğer yandan bu iki teşkilatın kurulması büyük bir ihtiyaç olarak görülmüştür. Zira Ahi Evran 1205 yılında Kayseri’ye geldiğinde Ermeni, Rum ve az sayıda Hristiyan Türk’ten meydana gelen bir yerli halk ile buraya göç eden Müslüman Türkmenlerin oluşturduğu bir halkla karşılaşmıştı. Özellikle Müslüman esnaf ve sanatkârların yerli Ermeni ve Rum (Bizanslı) meslektaşları ile rekabet edebilmeleri, meslekte ve ticarete tutunabilmeleri için birlik ve dayanışmaya muhtaçtılar. Bu ihtiyacı çok iyi tespit eden Ahi Evran, Müslüman esnaf ve sanatkârları bir birlik altında toplayarak sanat ve ticaret ahlâkını, üretici ve tüketici çıkarlarını güvence altına almak suretiyle onların

ekonomik durumunu iyileştirmek, bunun için de herkesi bir sanat ve meslek sahibi yapmak istemişti. Genç kız ve kadınların böylesi bir organizasyona imza atmalarının ardındaki bir diğer faktör, gerek Fatma Bacı’nın babası Şeyh Kirmanî’nin gerekse eşi Ahi Evran’ın kızların ve kadınların eğitimi konusundaki yaklaşımıydı. Şeyh Kirmanî her iki kızına da düzenli ilim tahsili yaptırmış, el sanatları öğrenmelerine de özel gayret sarf etmişti. Talebesi ve Fatma Bacı’nın eşi Ahi

Gittikleri her bölge ve beldede sanatlarını devam ettiren Bacılar hem üretim faaliyetleriyle ekonomik hayata katılımlarını devam ettirmişler hem de bulundukları mahallelerdeki kadınlara bu sanatları öğreterek onların iktisadi hayata katkı vermelerini sağlamışlardır.

Evran'ın da aynı yolu takip ettiği görülmektedir. Önceleri Kayseri'de Debbağların Piri ve 32 çeşit esnaf ve sanatkarlar zümresinin lideri olarak bilinen Ahi Evran tarafından kurulan sanayi sitesinde işlenen derilerin artık yünlerini değerlendirmek için bir araya gelen, bu yünleri halı-kilim dokumanın yanında giysi üretiminde de kullanan kadınlar Ahilerle birlikte eğitim görmüş, pek çok alanda faaliyet göstermeye başlamışlardır. Dolayısıyla **Bacı Teşkilatı** (Bacıân-ı Rûm) ilk olarak Ahi Teşkilatı (Âhiyân-ı Rûm) ile aynı zaman diliminde ve çevrede kurulmuş olmaktadır.

Ekonomik ve İktisadi Faaliyetler Göstermişlerdir

Kayseri'de faaliyet gösteren sanayi sitesinde bayan el sanatlarının icra edildiği iş yerleri faaliyetlerini sürdürmüş, zamanla buradan başka Konya, Kırşehir ve Ankara olmak üzere Anadolu'nun diğer şehir ve kasabalarına bilgi, beceri ve birikimlerini yaymışlardır. Bacıların dikkat çeken, özellikle dönemin ve içinde bulunulan şartların etkisiyle öne çıkan faaliyet alanlarından biri de Ahi tekke ve zaviyelerine misafir edilen ve barındırılan insanların ağırlanmasıyla ilgili hizmetlerdir. Bununla birlikte gerek Âhiyân gerekse Bacıân teşkila-

Ahiler arasında geçerli olduğu gibi Bacılar arasında da bir iş yerinde belirlenen kaidelere riayetin sağlanması için o iş yerinde sanat öğrenmeye talip olan çırac, yamak ve kalfalar başlarındaki ustaya bağlanmak durumundaydılar. Bu durum Bacıların aldıkları tasavvufi eğitim sayesinde işlerini gönülden yapmalarını, çalışkan ve üretken olmalarını sağlamıştır.

tının kurulduğu dönemde kitleler halinde insanlar yurtlarından kopup Anadolu'ya gelmekteydiler. Bu göçler bir yandan Anadolu'nun İslamlaşmasını hızlandırırken diğer yandan da barınma, kısa süreli de olsa konaklama ve ihtiyaçlarını karşılama zorunluluğu doğuyordu. Kuruluşundan itibaren Ahi tekke ve zaviyeleri bu misyonu başarıyla yerine getirirken Bacılar da bu mekânlarda misafir edilenlerin yerdirilip içirilme ve barındırmalarında önemli bir görevi yerine getirmekteydiler.

Gittikleri her bölge ve beldede sanatlarını devam ettiren Bacılar hem üretim faaliyetleriyle ekonomik hayata katılımlarını devam ettirmişler hem de bulundukları mahallelerdeki kadınlara bu sanatları öğretmek onların iktisadi hayata katkı vermelerini sağlamışlardır. Bu kadınlara yeni iş sahaları oluşturma yanı sıra girişimci kadınların önünü açan bir görev üstlenmişlerdir. Bu görev aynı zamanda halı ve kilim dokumacılığı başta olmak üzere Anadolu Selçuklu dönemine ait el sanatlarının günümüze kadar geliştirilerek ulaştırılmasına da önemli bir katkı sağlamıştır. Ahilerin "Uç" bölgelere göç ettikten sonra Bacıların da bu bölgelerde yoğun faaliyetlerde bulunduklarına dair kaynaklarda pek çok örneğe rastlamaktayız. Örneğin; Ankara'da Türkmenlerin yerleşik olduğu "Bacı" adlı bir kaza (şimdiki Polatlı) olan ve kaynaklarda geçen bu kazaya bağlı Fatma Bacı Karyesi ve Bacı Zaviyesi, **Bacıân-ı Rûm** teşkilatının bakiyesi olarak gösterilir. Selçuklu Devleti'nin 1330 tarihinde Ankara'daki hâkimiyetini kaybettiğini, Osmanlıların bu şehri fetih tarihi olan 1361'e kadar Ankara'da Ahilerin hükmettiğini, şehrin asayişini sağladıklarını hem yerel hizmetleri yerine getirdiklerini hem de ticaret yaptıklarını dikkate alırsak bu ve benzeri örneklerle fazlasıyla rastlayabileceğimizi söyleyebiliriz.

Bacıân-ı Rûm'un özellikle ortaya çıkmasında **debbağlık** sanatının etkili olduğunu görüyoruz. Zira yukarıda da bahsettiğimiz üzere

Âhiyân'ın ağırlıklı olarak dericilikle uğraşmaları, Fatma Bacı öncülüğünde sanat icra etmek üzere bir araya gelen kadınlar için önemli bir vesile olmuştur. Deri atölyelerinde deriler debbağlanırken yan ürün olarak ortaya çıkan yünlerin değerlendirilmesi ve işlenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Böylece Türkmen kız ve kadınları örgücülük ve dokumacılık yaparak hem bir sanat icra etmişler hem de ekonomik bir gelir kaynağına kavuşmuşlardır. Kaynaklarda geçen Kayseri'deki Debbağlar Mahallesi'nin hemen yanında **Külahdüzlar** yani **Örgücüler** Mahallesi'nin bulunması tesadüf değildir. Bu demektir ki Debbağlar Mahallesinde işlenen derilerin yünleri Örgücüler Mahallesi'nde intikal ettirililmekte ve burada Bacılar tarafından işlenmekteydi. Bu ikili örgütlenme modeli kısa bir süre içinde Anadolu'nun en ücra köşelerine kadar diğer iktisadi faaliyetleri de kapsayacak şekilde yayılmış böylece Anadolu'da, tarihinde görülmemiş bir kalkınma ve gelişme hamlesi başlamıştır. Maalesef bu ekonomik kalkınma hamlesi XIII. yüzyılın ilk çeyreğinden sonra Moğol istilasıyla durmuş ve hatta gerilemiştir. Bu dönemde Moğollara karşı örgütlenerek silahlı mücadeleye başlayan Ahiler ve onların yan kolu olan Bacılar teşkilatı büyük kayıplara uğradılar. Malları ve iş yerleri talan edildi, büyük bir kısmı da öldürüldü. Ahilikte olduğu gibi Bacılar da sanatlarını gelenek halinde sürdürüyorlardı. Bir tür usta-çırak ilişkisi söz konusuydu. Bu açıdan "Bacılık" aynı zamanda bir eğitim ve öğretim ocağı mahiyetindeydi. Sadece sanatkar yetiştirmek değil, mal üretmenin, topluma hizmet sunmanın usul ve erkanı da talim edilmekteydi. Ahiler arasında geçerli olduğu gibi Bacılar arasında da bir iş yerinde belirlenen kaidelere riayetin sağlanması için o iş yerinde sanat öğrenmeye talip olan çırac, yamak ve kalfalar başlarındaki ustaya bağlanmak durumundaydılar. Bu durum Bacıların aldıkları tasavvufi eğitim sayesinde işlerini gönülden yapmalarını, çalışkan ve üretken olmalarını sağlamıştır.

“

Bacıların diğer bir hizmet ve faaliyet alanı askeridir. İslam öncesi çağlarda Türk kadınlarının binicilik ve atıcılıkta usta oldukları, savaflara katıldıkları bilinen bir husustur. İslam'dan sonra da bu geleneğin devam ettiği görülür. Moğolların kuşatması sırasında Bacı örgütüne mensup kadınların şehrin savunmasına fiilen katılmışlardır.

”

İlk Piyade Üniformasını Bacılar Teşkilatı Üretmiştir

Bacıların iktisadi alandaki faaliyetlerin başında örgücülük, dokumacılık ve el sanatları geliyordu. Geleneksel Türk bayan el sanatlarındaki çeşitlilik, kalite ve değer iyi bilinen bir husustur. Çadircılık, keçecilik, boyacılık, halıcılık, kilimcilik, dokumacılık, örgücülük, nakışçılık ve çeşitli kumaşların imal edilmesi, bunlardan giysi yapılması Bacıların başlıca meşguliyet alanı olmuştur. Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemindeki ilk piyade üniforması Bacılar tarafından üretilmişti. Yeniçerilerin kullandığı “bükme elif taç” adı verilen akbörkler (beyaz keçeden yapılmış başlık) de yine Bacılar tarafından imal edilmişti. XIV. yüzyıl

ortalarında Ankara'da ve köylerinde yaşayan ve Bacı teşkilatına bağlı olan kadınlar tarafından tiftik eğrilerek elde edilen ipler belirli pazarlarda satılmaktaydı. Ahilikte erkeklere “Eline-Beline-Diline sahip ol” öğüdü verilirken Bacıyânı Rum Teşkilâtında kadınlara “Aşına-İşine-Eşine sahip ol” öğüdü verilmiştir. Böylece Anadolu'da aile temeline dayalı, ekonomik açıdan da güçlü ve müreffeh bir toplum hayatının kurulduğu söylenebilir. Bacılar aynı zamanda yetim ve kimsesiz genç kızları himayesine almış, onların eğitimlerinden, ev bark sahibi olmalarından sorumlu olmuşlardır. Bunun dışında kimsesi kalmayan ihtiyar kadınların bakımı, genç kızların evlendirilmesi gibi birtakım sosyal hizmetlerde bulunmuşlar, maddî sıkıntıda olanlara yardım etmişlerdi. Bacıların diğer bir hizmet ve faaliyet alanı askerdir. İslam öncesi çağlarda Türk kadınlarının binicilik ve atıcılıkta usta oldukları, savaflara katıldıkları bilinen bir husustur. İslam'dan sonra da bu geleneğin devam ettiği görülür. Moğolların 1243 yılında Kayseri'yi kuşatması sırasında Bacı örgütüne mensup kadınların şehrin savunmasına fiilen katıldıklarını ve teşkilat olarak savaştıklarını görüyoruz. Özellikle uç bölgelerde Türkmen aşiretler arasında savaşçı kadınların bulunduğu ve bunların Bacı Teşkilatına mensup oldukları bilinmektedir.

Sonuç itibarıyla **Bacıyân-ı Rûm** teşkilatı, Anadolu kadınlarını gerektiğinde düşmanlara karşı vatan savunmasında eşlerinin yanında mücadele etmesi ve gerektiğinde de kültürde, sanatta, edebiyatta, sosyal ve ekonomik alanlarda kalkınıp gelişmesini sağlamak için teşkilatlanmıştır. Anadolu Kadınlar Teşkilatı kadınlar arasındaki yardımseverliğin, konukseverliğin, doğruluk ve merhametliliğin gelişmesine katkı sağladığı gibi Türk dilinin, Türk kültürünün ve İslam anlayışının yayılmasını da hızlandırmıştır.

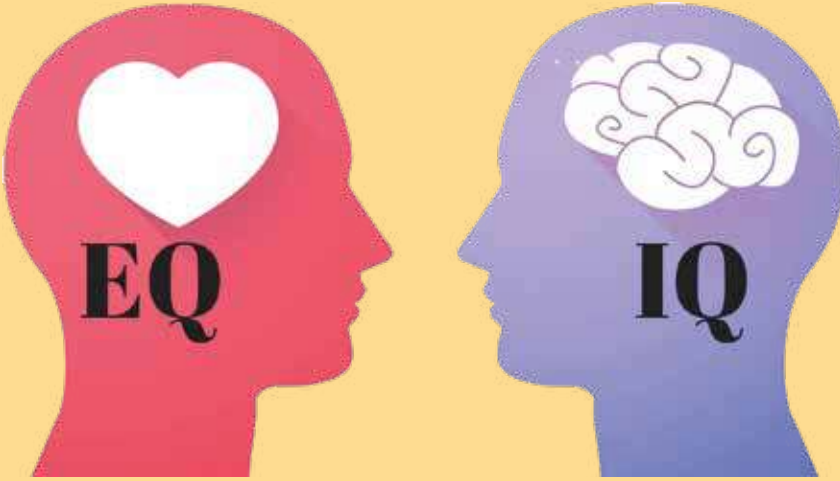
Kaynaklar

1. Türk Tarih Kurumu
2. Ahilik ve Meslek Ahlakı (Doç. Dr. Ömer AKDAĞ)
3. TDV İslam Ansiklopedisi

ZEKANIN DUYGUSAL YÖNÜ

Beyniniz ne işe yarar? Beyin; hayatınıza, ilişkilerinize, yaşamınızın her yerine hükmeden organınızdır. **Beyniniz ikna olmadan vücudunuza söz geçiremezsiniz değil mi?** Fiziksel hareketlerinizi ya da duygusal kararlarınızı almadan önce beyninize danışsınız. Böyle olduğu için duygusal anlamda da mecbursunuz beyninize. İşte yazımızda beynimizin önemli bir parçası olan **duygusal zekâ** kavramından bahsedeceğiz. Şimdi gelin önce **IQ** ne demek kısaca tanımlayalım sonra işin duygusal boyutuna diğer adıyla **EQ** (*Duygusal Zeka*)'ya geçiş yapalım.

“IQ’su Yüksek Olan Çok Zekidir” Tanımlaması Doğru Mu?

Zekâ genel tanımıyla **mantık, öz farkındalık, anlama, iletişim kurma, öğrenme yeteneği, duygusal bilgi birikimi, planlama, yaratıcı olma ve problem çözme yeteneğini** kapsayan bütüne verilen isimdir.

Eskiden zekânın asıl belirleyicisinin **IQ** olduğu düşünülürdü. “*IQ’su yüksek olan çok zekidir.*” cümlesinin dilimize pelesenk olduğu yıllardı. İnsanoğlu kendini, beynini ve zekâsını daha yakından tanıdıkça günümüze yeni bir kavram daha girdi: “**EQ**” yani **duygusal zeka**.

Önce IQ ile başlayalım. IQ; matematik becerisi, dil yeteneği, hafıza, mantık yeteneği, analitik düşünce kabiliyeti, bilgi işleme süresi ve hızı gibi başlıkları barındırır. **IQ tamamen mantıksal süreçleri kapsar ve neticesinde kişinin IQ’suna dair saptamalar yapılır.**

Şimdi de duygusal zekâ yani EQ’ya bakalım. Duygusal zekâ **kendinizde ve başkalarında var olan duyguları algılamak, anlamak ve yönetmekle ilgili bir grup yetkinlikten oluşur.** Bütünsel olarak duyguları daha yapıcı bir şekilde ele almanızı ve daha iyi kullanmanızı sağlar.

Duygusal Zekânın Yaşamımızdaki Etkisi Nedir?

Her biriniz yaptığınız işlerden bağımsız olarak birçok kişiyle iletişim halindesinizdir. Kendi duygularınızı anlama, bunların farkında olma ve bu duyguların diğerleriyle iletişimlerinizi ve davranışlarınızı nasıl etkilediğini bilme kapasiteniz, “insan” ilişkilerinizi geliştirecek ve daha başarılı olmanıza destek olacaktır. Burada çok önemli bir nokta daha var. Duygusal zekâ, duyguların size karşı değil, sizin için çalışmasını sağlar.

Duygusal Zekâ Nasıl Gelişir?

Öz Farkındalık: Bireyin davranışlarının, güçlü yönlerinin, limitlerinin ve bunların diğer insanlar üzerinde bıraktığı etkinin farkında olmasıdır.

Diğerlerinin Farkındalığı:

Kişinin karşısındakini anlaması, fark etmesi, onların kendilerini değerli hissetmelerini sağlaması ve uyumlanmak için tarzını onlara göre ayarlamasıdır.

Gerçeklik: Bireyin duygu ve düşüncelerini açık ve etkili bir şekilde ifade etmesi, tutarlı olması ve diğerlerinin de bu şekilde davranması için onları cesaretlendirmesidir.

Duygusal Muhakeme: Kişinin karar verme aşamasında gerçekleri ve bilgiyi kendisinin ve karşısındakinin duygularıyla birleştirerek belirlemesidir.

Öz Yönetim: Kişinin ruh halini, duygularını, zamanını, davranışlarını yönetmesi ve kendisini geliştirmesidir.

Potansiyeli Ortaya Çıkarmak:

Bireyin; diğer insanların işlerini desteklemesi, problem çözme aşamasında onlara yardımcı olması, onları teşvik etmesi ve olumlu bir iş ortamı sağlamasıdır.

IQ ve EQ temelde farklı modelleri ifade eder. Ancak, düşüncelerin ve duyguların birbirine bağlı olduğunu düşünürsek bu durumda IQ ile EQ’nun birbirine yakın ve birbirini tamamlayan kavramlar olduğunu görürüz. Duygusal zekâ ile mantıksal zekâ bir bütündür. Ancak ayrı da olsa sonunda birbiri ile mutlaka bir bağlantı kurarlar.

Kaynaklar

1. http://cdnacikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_guz/etikli_iletisim_becerileri/8/index.html
2. <https://boccturkey.com/duygusal-zeka-nedir>

ALGI NEDİR?

Algı, bireylerin **duyu organlarını ve hislerini kullanarak bilgi edinme ve edindiği bilgiler sayesinde içinde bulunduğu dünyayı anlamlandırma faaliyetidir**. Bir bakıma bilginin alınması, seçilmesi, düzenlenmesi, yorumlanması ve içselleştirilmesi faaliyetidir. Bu kavramın köklerine bakıldığında, Batı dilinde algı anlamına gelen *perception* terimi, Hint-Avrupa dil grubunun “*almak*” manasındaki kap köküne dayanmaktadır.

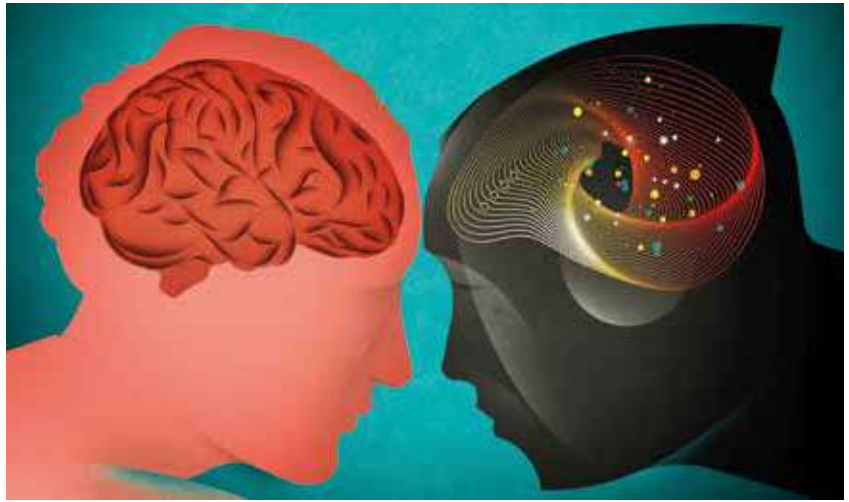
davranış gösterdiğimizizin sonucunda oluşmaktadır. Algılarımızın değer meydana getirme, sorunları çözme gibi önemli işlevleri bulunmaktadır. Algılar, aynı zamanda zihnimizde değerler yaratmakta ya da değerler eksiltmektedir. Bu derece güçlü özelliklere sahip olan algılarımız bu nedenle birçok psikolog tarafından gerçek olarak nitelendirilmektedir. Bununla birlikte algıların gerçek olması algılanan “şey”in kişide ifade ettiği anlamın zaman içinde bir

Algı kelimesi, Batı dillerinde olduğu gibi dilimizde de *almak* kökünden türetilmiştir ve **bir şeye dikkati yönlendirerek o şeyin bilincine varma, idrak etme** olarak tanımlanmaktadır. Literatürde birbirinden farklı algı tanımları bulunmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken husus bu süreç gerçekleşirken algılamının eğitim, kültür, değerler, coğrafi unsurlar, yetiştirilme tarzı, inançlar, sosyal çevre, alışkanlıklar gibi birçok unsurdan etkilendiğidir. Kişiler, duyu yardımı ile dış çevrelerinden alınanları işleminden geçirerek, bir ürün ortaya çıkarmaktadır. Kişilerin duyuları aracılığı ile aldıklarını işleme süreci “*algılama*”, bu işlem sonucunda ortaya çıkan ürün ise “*algı*” olarak adlandırılmaktadır. Elbette burada önemli olan alınan iletilerin, kişi için bir anlamı olup olmadığıdır. Çünkü eğer ileti kişi için bir anlam ifade ediyorsa yani iletiler anlamlandırılabilirse o zaman bilinçli bir şekilde algılama gerçekleşmektedir. Bura-

“

Algı anne karnında başlayan, ölümle son bulan ve bu süreçte içinde bulunduğumuz ortam, kültür, önceki öğrenmelerin ve yaşantıların etkisi, ruhsal durum, kişisel özellikler gibi birçok faktörün etkisindedir.

”

dan da anlaşılacağı üzere **iletilerin yorumlanması, değerlendirilmesi, anlamlandırılması** yani bilinçli bir şekilde zihinsel bütünlük oluşturulmasına “*algılama*” denilmektedir. Bununla birlikte algılamının meydana gelebilmesi için uyarıcının, kişiyi tepkiye sevk eden en düşük düzey olan mutlak eşikte veya mutlak eşğin üstünde olması gerekmektedir. Bu konuda farklı bir bakış açısı da sosyal psikoloji alanında çalışmalar yürüten **Sibel Arkonaç** tarafından sunulmuştur ve algının **dış dünya ile iç dünya arasındaki ilişkinin birinci basamağı** olduğu ifade edilmiştir.

Algının İşlevleri Nelerdir?

Doğuştan gelen yetenekler öğrenme sayesinde biçimlenip geliştirilirken, algı ise insana doğuştan gelen kabiliyetlerle ve sonradan belli bir bilgi ve becerilerin öğrenilmesiyle, sürekli bir şekilde etkileşime girerek gelişim göstermektedir. **Algılar**, olayları veya durumları nasıl tefsir ettiğimiz, nelere inandığımız ve ne şekilde

dönüşüme uğrayabileceği ya da yeniden inşa edilebileceği anlamına da gelmektedir. Fakat inşa edilirken algılama sırasında kişi, çevresinde ilgisini çeken, anlam ifade eden ve merak ettiği hususları dikkate almakta, diğer girdilere ise kayıtsız ve ilgisiz kalmaktadır.

Özetle, algı anne karnında başlayan, ölümle son bulan ve bu süreçte içinde bulunduğumuz ortam, kültür, önceki öğrenmelerin ve yaşantıların etkisi, ruhsal durum, kişisel özellikler gibi birçok faktörün etkisindedir. Bütün özelliklere ek olarak başkalarına hükmetmek, düşman karşısında gücünü göstermek, öne geçmek gibi birçok nedenden dolayı pek çok çevrenin dikkatini çekmiş ve adeta işlenecek bir maden niteliği taşımıştır.

Kaynaklar

1. Bağcı, C. (2017). Silahsız Savaş, Cinius Yayınları, 2. Baskı
2. Arkonaç, S. A. (2005a). Psikoloji Zihin Süreçleri Bilimi, Alfa Yayınları, 4. Baskı

BULUNMAZ NİMETLER: “SAĞLIK VE BOŞ VAKİT”

Yaratılmışlar içinde en değerli varlık insandır. İslam inancında insanın değeri çok büyüktür. Allah'ın halifesi ve kâinattaki tüm nimetlerin asli muhatabı yine insandır. İnsanın da Allah katındaki değeri Rabbiyle kurduğu ilişkiyle orantılıdır. Allah en güzel şekilde yarattığı, şeref ve izzet bahşettiği insandan hayatını dosdoğru şekilde yaşaması için Peygamberler ve kitaplar göndermiştir. İslâm ve O'nun yüce kitabı Kur'ân, her şeyden önce insanı muhatap almakta ve ona hitap etmektedir. İnsanın da en öncelikli görevlerinden birisi kâmil manada bir kul olmak sağlık sıhhat içerisinde ömrünü geçirmektir.

Yüce dinimiz İslam, **insan sağlığının önemi ve korunması gerektiği hususunda ısrarla** durmaktadır. Ayetler ve hadisler vasıtasıyla sağlıklı olmanın, bireysel ve toplumsal açıdan faydası olduğu bizlere hatırlatılır. İnsanların kıymetini bilemediği iki nimet arasında zikredilen sağlık, maddi ve manevi yaşamımızı etkiler. İnsan bu dünya için çalışmak zorunda olduğu gibi ahiret için de hazırlık yapmak durumunda olduğundan sağlığına dikkat etmesi gerekir. O yüzden **bilinçli bir mümin kendine emanet edilen beden ve ruh sağlığını koruma konusunda titizlik gösterirken, şükrünü de yerine getirir.** Sağlığını kaybetmiş kişinin iş hayatından sosyal hayatına ve dini yaşantısına varıncaya kadar zafiyetler yaşaması kaçınılmazdır.

Yüce dinimiz İslam'ın temel buyruklarından birisidir sağlığın korunması. Bazı şeylerin haram oluşu (*ıçki, uyuşturucu vb.*) direk sağlığımızı etkilediğinden dolayı önemlidir. Bu sebeple sağlığımız için zararlı olan, çeşitli hastalıklara sebep olan alkol ve uyuşturucu gibi zararlı alışkanlıklardan uzak durmamız gerekir. Allah'ın bizlere bahsettiği sağlık nimetini koruma konusunda duyarlı olmak dini bir mükellefiyettir. **Peygamberimiz, "Allah'ım senden sağlık ve afiyet dilerim" ve "İki nimet vardır ki, insanların çoğu bunlarda aldanmıştır. O nimetler: Sağlık ve**

Dinimizde günde beş vakit namaz için alınan abdest ise maddi ve manevi arınmanın en güzel örneğini oluşturur. İnsanın beden ve elbise temizliği kadar yediği ve içtiği şeylerin de temiz ve helal olması gerekir. Sağlığımız için yeme içme konusunda titizlik göstermek, tıka basa doymadan kararınca öğünleri geçirmek çok önemlidir.

boş vakittir." hadisleriyle dinimizin sağlığa vermiş olduğu değere dikkat çekmiştir. Peygamberimiz Müslümanlara beyan ettiği bu uyarıları kendi hayatında titizlikle uygularken bizlere örnek olmuştur.

Sağlık denince elbette ilk akla gelen **temizliktir.** İslam'ın özünde maddi ve manevi temizlik vardır. İnsan su ile beden temizliğini gerçekleştirirken yaptığı ibadetlerle manevi hayatını tertemiz yapar. *"Temizlik imanın yarısıdır"* hadisi şerifi en vezir bir şekilde konuyu ifade etmektedir. Peygamber efendimiz sabah kalktığında ellerini yıkayarak güne başladı. Yemekten önce ve sonra yine ellerin yıkanmasının yemeğin bereketini artırdığını dile getirirdi. İnsanın, temizliğini her zaman önceleyen vücut bakımına dikkat etmesi gerektiğini bildiren Resulullah, *"Her yedi günde bir yıkanmak, Yüce Allah'ın Müslüman üzerindeki hakkıdır."* diyerek vücut temizliğinin önemli dinî bir yükümlülük olduğuna dikkatleri çekmektedir. Dinimizde günde beş vakit namaz için alınan abdest ise maddi ve manevi arınmanın en güzel örneğini oluşturur. İnsanın beden ve elbise temizliği kadar yediği ve içtiği şeylerin de temiz ve helal olması gerekir. Sağlığımız için yeme içme konusunda titizlik göstermek, tıka basa doymadan kararınca öğünleri geçirmek çok önemlidir. Açlıktan Allah'a sığınan Peygamber efendimiz, aşırı yemek yemeyi, mideyi kötü bir kap gibi doldurmaya benzetmiştir.

Kanunî Sultan Süleyman bir beytinde;

"Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi,

Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi."

diyerek sağlığın kıymetli oluşuna dikkat çekmiştir. Müslüman kişinin imandan sonra en büyük nimet olan sağlığı yüce Allah'tan istemesi gerektiği hususunda Peygamberimiz şöyle buyurur;

"Allah'tan af ve afiyet isteyiniz. Zira hiç kimseye imânî yakinden sonra afiyet kadar büyük nimet verilmemiştir."

Sağlık, çoğu zaman pek de farkın-

da olmadığımız bir şeydir. Dünya ve ahiret mutluluğumuz için sahip olduklarımızın değerini bilmeliyiz. Sıradan gibi gelen bir nefesin kıymetini sağlığımızı kaybettiğimizde anlarız. Rahmet elçisi (s.a.v.) konu hakkında şöyle buyurmuştur: *"Yedi şey gelmeden önce (salih) ameller işlemede acele edin. Ne bekliyorsanız? Her şeyi unutturan yoksulluğu mu, azdırıp saptıran zenginliği mi, sıhhati bozan hastalığı mı, bunaklaştıran ihtiyarlığı mı, ansızın geliveren ölümü mü, beklenenlerin en şerlisi olan Deccali mi? Yoksa kıyameti mi? Ki kıyamet (hepsinden) daha dehşetli ve daha acıdır."*

İslam inancında can bir emanettir. **Canımız kısacık ömrümüzde bizde hayat bulacak ve ebedi yurduna gidinceye kadar her türlü tehlikelerden korunacaktır.** İnsanoğlu da bu emanetin hesabını elbet verecektir. O yüzden canımızı can bilmek onu korumak zorundayız. Sağlıklı bir ömür geçirerek insanlara daha faydalı olmak için gayret göstermeliyiz. Alacağımız tüm tedbirlere rağmen hastalandığımız zamanlar da olabilir. Böyle durumda nasıl hareket etmemiz gerektiği konusunda dinimiz bize yol gösteriyor. Peygamberimiz: *"Allah Teâla, verdiği her hastalığın ilacını da yaratmıştır"* ve *"Ey Allah'ın kulları tedavi olunuz. Çünkü Allah, verdiği her hastalığın ilacını da yaratmıştır."* buyurarak tedavi olmamız gerektiği konusunda bizleri uyarır.

Salgın döneminde bizler dinimizin hakikatlerini daha iyi öğrendik. Tedavinin, temizliğin, sağlığın dini bir mükellefiyet olduğunu anladık. İnsanın ne kadar aciz olduğunu, ölümün bize çok yakın olduğunu, sağlığın bizler için büyük bir nimet, tedbirin gerekli ve temizliğin vazgeçilmez olduğunu anladık. Yazımıza son verirken özellikle korona sürecinde gesini gündüzüne katarak halkımıza hizmet eden tüm doktorlarımız ve sağlık personelimize çalışmalarında başarılar dilerken, evlerinde ve hastane tedavi olan tüm hastalarımıza Allah'tan şifa niyaz ediyorum.

Temiz bir toplum sağlıklı nesiller için hassasiyet gösterenlere selam olsun.

SATRANÇ OYUNUNUN HİKÂYESİ

Spor; insanın mücadele azmini kullanarak, kazanmak ve başarılı olmak için sistemli ve düzenli kurallar içerisinde yaptığı bedensel etkinliklerdir. “Yenmek, geçmek, başarı göstermek amacı ile düzenlenmiş, belirli kurallara dayanan sistemli hareketler” olarak da tanımlanan sporun temel şartı, fiziksel bir aktivitenin olması ve bir yarışma süreci içerisinde yer almasıdır. Bu durumda dahi birçok fiziksel ve zihinsel aktivitenin spor dalı olup olmadığı halen tartışma konusu olmaktadır.

Satranç oyununun da 1990 yılı sonlarına kadar spor olup olmadığı tartışılmış ve sonunda spor oyunu olarak yarışmalarda yerini almasına karar verilmiştir. Satranç oyununun geçmişi milat öncesi dönemlere dayanmaktadır. Satranç oyununun geçmişi hakkında çok farklı görüşler bulunmaktadır. MÖ 4000’li yılların Mısır hiyerogliflerinde satranç benzeri bir oyunun icra edildiği arkeologlar tarafından yapılan araştırmalar sonucunda bulunmuştur. Kaynaklara göre satranç, fiziksel aktiviteden çok zihinsel bir sürecin yoğun olduğu, efsanevi bir savaş taktiği oyunudur.

Satranç oyununun günümüzde oynanan şekline en yakın hali MS 4. yüzyılda **Hindistan’da**, oynanan **“Çatrunga”** ile başlar. Bu oyunu anlatan tarihi dokümanlar Hindistan’dan kalmaz. Daha sonraları bu oyun Budist rahipler vasıtasıyla Çin’e götürülmüş ve 8. yüzyılın sonunda Çin Satrancı ortaya çıkmış ve onu da Japon sürümünü **“Şogi”** takip etmiştir. Satrancın batıya doğru yayılması 625 yılları civarında İran Medeniyetinin oyunu benimsemesi ve satranca **Çatrang** ismini vermesiyle başlamıştır. Arap yarımadasında satranç bağımlılığı 25

yıl sonra kendisini göstermiş ve Araplar bu oyuna **“Eş-Satranc”** ismini vererek yayılmasına katkıda bulunmuşlardır. 700’lü yıllarda Emevilerin İspanya’yı fethiyle satranç oyunu Avrupa’da oynanmaya başlanmıştır; 1061 yılında kilise, satrancı İslâm kültürünün bir parçası saydığı için oynayanları aforoz etmiştir. 1475’te Avrupa’da vezir yerine kraliçe, filler yerine papazlar ve atlar yerine şövalyeler konularak Avrupa’da satranç serbest hale getirilmiştir.

Satranç oyununun ortaya çıkışıyla ilgili çok farklı ve bir o kadar da ilginç bilgiler vardır. Bunlardan

“*Türkmenistan’da yapılan kazılarda orada yaşayan Kuşhan Türklerine ait olduğu saptanan satranç taşlarının bulunması, satrancın ilk defa Kuşhan Türklerince oynandığı ve onlar tarafından Hindistan’a götürüldüğü yolunda iddiaları gündeme getirmektedir.*”

en yaygını **Dehroğlu Safa** adlı rahibin Hint racalarını (*hükümdar*) doğruya yöneltmek ve devlet yönetiminde güçlendirmek veya rahatsızlığından dolayı ata bine-meyen Hint hükümdarına oturduğu yerden savaşı yönetebileceğini gösterip teselli etmek amacıyla icat ettiğini belirten bilgilerdir. İcat ettiği bu oyunda Hint ordusundan esinlenerek taşların karakterlerini oluşturmuştur.

Hint ordusu filler, atlılar, savaş arabaları ve yayalar olmak üzere dört kısımdan oluşmaktadır.

Dehroğlu Safa (*Brahman Sissa*), Sanskrit dilinde “4” demek olan (çatur) sözcüğüyle “kısım” anlamına gelen (anga) sözcüğünü birleştirerek “**Çaturanga**” adını vererek hükümdarına oyunun kurallarını öğretir. En kuvvetli taş ordunun komutanı olan Şah, Vezir de Şah’ın danışmanı olarak Çaturanga oyununda yerini almıştır. Çaturanga oyununu çok seven Hükümdar, Dehroğlu Safa’yı (*Brahman Sissa*) ödüllendirmek ister. Ona, “*dile benden ne dilerse*” der. Dehroğlu Safa iki defa hükümdarın sağlığını diler. Fakat Hükümdar Balhait çok ısrar eder ve bu ısrarı üzerine **Dehroğlu Safa**, “*Satranç tahtasının karelerini birinci kareye bir, ikinci kareye iki, üçüncü kareye dört, dördüncü kareye sekiz, beşinci kareye on altı olacak şekilde 64 kare bitinceye*

kadar buğday ile doldurun.” der. Hükümdar Balhait, bu kadar basit görünen arzusun derhal yerine getirilmesini emreder. Hizmetkârlar hemen bir çuval buğday getirirler ve buğday tanelerini oyun alanına sayarak bırakmaya başlarlar. Bir müddet sonra hesap edince anlarlar ki; Hindistan’ın buğdayları bile Dehroğlu Safa’nın isteğini karşılayamaz. Daha 13. karede iken 4096 buğday tanesi gerekince akılları başlarına gelir. Böyle akıllıca bir istek o zamana kadar ne görül-müş ne de işitilmiştir. Bu yüzden hükümdar, Dehroğlu Safa’yı daha çok takdir eder ve bulduğu savaş oyunu çaturangayı destekleyerek yayılmasına yardımcı olur.

İranlı büyük şair **Firdevs’i** ünlü “**Şehname**” adlı eserinde, komşu Hint hükümdarının İran şahına kıymetli bir satranç takımı hediye ettiğini ve çözülmesi zor bir satranç problemi sorduğunu, İranlı bilginlerin bu problemi kısa bir sürede başarı ile çözdüklerini överek anlatır.

Görüldüğü gibi satrancın icadı ve gelişimi hususunda birçok kültürün etkisi olmuştur. Bu oyunun icadı konusunda **İslâm kaynaklarındaki** bir hikâyeye göre, taht için

savaşı iki kardeşten biri mükemmel bir savaş taktiğiyle diğerini kuşatarak onu çaresizlik içinde bırakır ve üzüntüden ölmesine yol açar. Büyük acı çeken annesine, kardeşinin ölümünü izah edebilmek amacıyla olayın nasıl gerçekleştiğini, iki ordunun durumunu sembolize eden bir kurguyla anlatır, böylece satrancı da icat etmiş olur. Başka bir kaynağa göre **Türkmenistan’da** yapılan kazılarda orada yaşayan Kuşhan Türklerine ait olduğu saptanan satranç taşlarının bulunması, satrancın ilk defa **Kuşhan Türklerince** oynandığı ve onlar tarafından Hindistan’a götürüldüğü yolunda iddiaları gündeme getirmektedir. Satrancın ortaya çıkışı ve dünyaya yayılışı ile ilgili çok sayıda araştırma sonucu var olsa da bulunan ilk satranç taşları MS 760 yılına aittir ve ilk satranç takımı Nişabur, Türkistan’da bulunmuştur.

Satranç taşına benzer taşların, Kuşhan Devletinin başkenti **Der-vazintepe’de** (MS 100) bulunduğu düşünülmektedir. **Güney Özbekistan’da** 2. yüzyıldan kalan antik kalede de 1972 yılında yapılan kazı çalışmaları sonucunda satranç taşları bulunmuştur.

Satranç oyunu, **1999 yılında** Uluslararası Olimpiyat komitesi tarafından **bir spor dalı** olarak kabul edilmiş ve organizasyonlara dâhil edilmiştir. Satranç oyunun diğer zekâ oyunlarından ayrılarak bir spor dalı olduğu kabul görmüştür.

Kaynaklar

1. Anadolu Ajansı
2. Türkiye Satranç Federasyonu
3. Türkiye Satranç Federasyonu Ankara İl Temsilciliği
4. TRT-Spor

TEKNOLOJİNİN MİHENK TAŞI: “ENIAC”

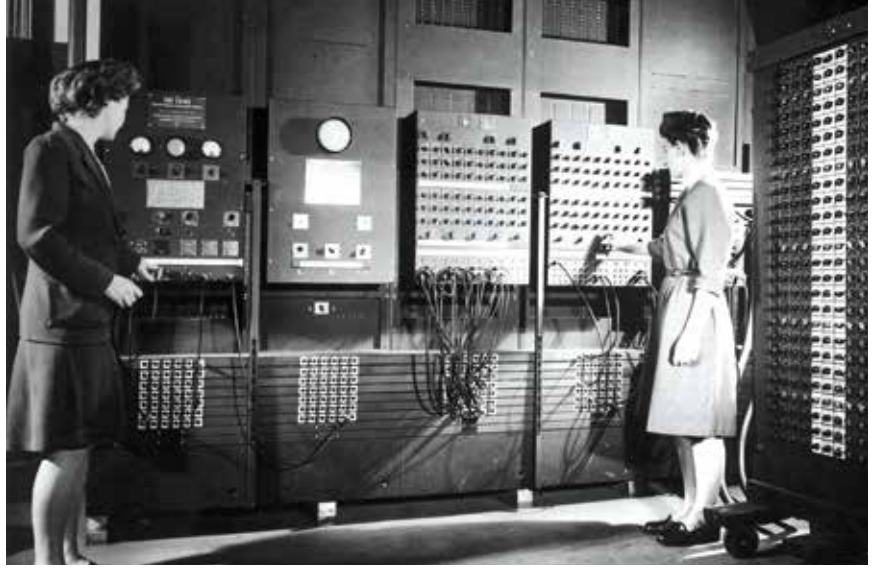
Tarihler 1941 yılını gösterdiğinde Amerika Birleşik Devletleri İkinci Dünya Savaşı'na girme hazırlığı içerisindeydi. Bu hazırlığın belki de en önemli parçası bilgisayar çağını başlatacak olan ENIAC'tı. ENIAC'ın tasarlanma amacı Amerikan ordusunun top ve diğer silahlarında isabetli menzil hesaplamalarının hızla yapılabilmesini sağlamaktı. El ile yapılan hesaplamalar ortalama 20 saat sürüyordu. Böylelikle bilim insanları ilk bilgisayarı üretmeye karar verdiler. Yapımı tam 4 yıl süren ve 7 Ocak 1946 tarihinde kullanılmaya başlanan ENIAC, bugünün elektronik ve dijital bilgisayarlarının temelini oluşturdu. Yapım amacına uygun şekilde menzil hesaplamalarını sadece 15 saniyede yapabiliyordu.

“

ENIAC, bir sayının görüntüsünü ayırabiliyor, eşitlikleri karşılaştırabiliyor, çarpabiliyor, bölebiliyor, toplayabiliyor, çıkartabiliyor ve karekökleri hesaplayabiliyordu.

”

Projenin başında John Mauchly ve Presper Eckert isimli iki bilim adamı bulunuyordu. Yaklaşık 500 bin dolara mal olan ENIAC programlanabilir olması ve genel amaçlı bir yapıyla hizmet vermesi sebebiyle günümüz bilgisayarlarının atası olarak kabul edildi. 1946 yılında tanıtılması ve kullanıma başlanmasıyla bazı çevrelerce “Elektronik Einstein” olarak adlandırıldı. ENIAC 30 ton ağırlığında ve 167 m²’lik bir alanı kaplayacak büyüklükteydi. Üretiminde 10 bin kapasitör, 70 bin direnç, 18 bin vakum tüpü, 1500 röle, 6 bin manuel anahtar, 7 bin 200 kristal diyot kullanılan bilgisayar, 5 milyon birleşim noktası ile bir araya getirildi. Saatte 150 kilovat elektrik tüketen ENIAC, 6 kadın operatör tarafından manuel olarak programlanıyordu. Ayrıca 18 bin vakum tüpünün (ampul olarak da tanımlayabiliriz) yaydığı ısıyla baş etmek için de yüksek maliyetli körüklü bir soğutma sistemi kullanılıyordu.

ENIAC, bir sayının görüntüsünü ayırabiliyor, eşitlikleri karşılaştırabiliyor, çarpabiliyor, bölebiliyor, toplayabiliyor, çıkartabiliyor ve karekökleri hesaplayabiliyordu. ENIAC’ın akümülatörleri (ön kayıt bölgeleri) hem toplama hem de hafıza işlevi görüyordu. ENIAC’a veriler bir kart okuyucusu aracılığı ile veriliyordu. İşlenmiş veriler ise yine bir delikli kart makinesi sayesinde alınıyordu ve bu kartlar yine bir delikli kart okuyucu tarafından deşifre ediliyordu.

60 saniye yol alan bir topun rotasının hesaplanması için yaklaşık 20 saatlik çalışma gerekiyordu. ENIAC bu hesaplama süresini 15 saniyeye indirdi. Bir saniyede yapabildiği toplama işlemi akümülatör başına 5.000 adetti. Saniyede yapabildiği çarpım işlemi 385, bölme veya karekök alma işlemi ise 38 adetti. Geçici hafızasında sadece 200 sayıyı saklayabiliyordu.

ENIAC, tam 8 yıl boyunca (1946-1955) şu alanlarda hizmet verdi;

- Savaş sırasında balistik ve menzil hesaplamaları
- Savaş sonrası dönemde hava tahminleri
- Atom enerjisi hesaplamaları
- Rüzgar tüneli çalışmaları
- Termal tetikleme
- Kozmik ışın çalışmaları
- Rasgele sayı hesaplamaları

Çalışma masraflarının kendisinden sonra geliştirilen EDVAC ve ORD-VAC’den fazla olduğu görülünce 2 Ekim 1955 yılında saat 11:45’te elektrik bağlantıları kesildi. Böylece dünyanın ilk elektronik bilgisayarı görevini tamamlamış olarak tarihteki yerini aldı.

SEVDA SÖZLERİ

Kişinin hayatının en belirleyici duygusu hiç şüphesiz ki sevgidir. Sevginin en heyecanlısına, en yerinde durmaz, ele avuca sığmazına “aşk” denir. Sevgi Türkçe’dir; aşk, seveda ise Arapça. Türk Dil Kurumu aşk için “bir kimseye ya da bir şeye karşı duyulan aşırı sevgi ve bağlılık” diyor.

Aşk her insan için başka başka şeydir. Herkes kendine göre tanımlar bu kalp çarpıntısını ve bu dünyada kaç insan varsa o kadar aşk vardır şüphesiz. İnsan ne vakit bir şiir okusa kendi aşklarından izler bulur içinde ya da “Böyle aşk mı olur canım” der, bilmediği aşklar üzerinde önyargısını konuşturur. Aşk, ey aşk, her şeye kadir ama kalbe gücü yetmeyen aşk...

Edebiyatımızın yetiştirdiği usta şairlerin hepsi aynı dönemde yaşaydı ve aşk üzerine karşılıklı konuşsalardı çok hoş anlar yaşardık şüphesiz ki...

“Güldün, güller açıldı pencere demirlerinden” derdi **Nazım Hikmet** gurbetten sevdiğine.

Müslüm Gürses sesiyle bir nağme çalınırdı kulaklarımıza, Tuna

Kiremitçi güftesiyle, “Çünkü sen çölüme yağmur oldun...”

Sevmelerinin kötü tecrübelerinden yola çıkarak kendisiyle aynı kaderi paylaşanlara öğüt verir gibi, “İnsan birini sevdi miydi buna bir çare düşünmeli” derdi **Edip Cansever**.

“Adresim oldun benim. Biliyorsun bunu değil mi? Alın yazım oldun. Korka korka çaldım kapını. Ne yapayım sevdim seni, sensin artık ne varsa” derdi **Cemal Süreya**.

Acı bir sevme tecrübesinden not düşerdi **Can Yücel** ve “Aslında bütün insanları sevebilirdim, sevmeye ilk senden başlamasaydım.” derdi.

“Ve nelere baskın gelmezdi ki seni düşünmenin tadı” derdi aşkı ilik-

lerine kadar yaşayan duygularıyla **Ahmet Arif**.

Ahmet Hamdi Tanpınar cevap verirdi aşk ile olan mesafesini soranlara: “Ben aşktan daima kaçtım. Hiç sevmedim. Belki bir eksikim oldu. Fakat rahatım. Aşkın kötü tarafı insanlara verdiği zevki eninde sonunda ödetmesidir. Şu veya bu şekilde. Fakat daima ödersiniz...”

Atilla İlhan, “Sen şimdi yanımda yepyeni bir türkü gibisin. Hiç görmediğim yıldızlar gözlerine doğmuş. Bir büyüklük duygusu dağlar gibi yüreğinde. Ah biz mutluluğu böyle aranıp duracak mıyız?” derdi mutluluğu geç buluşuna isyan edip.

Reşat Nuri Güntekin giyinmiş tüm karamsarlığını, “İnsan, birini sevmek felaketine uğradı mı, esir gibi bir şey oluyor.” derdi.

“Ayrılık diye bir şey yok. Bu bizim yalanımız. Sevmek var aslında, özlemek var, beklemek var.” derdi **Ümit Yaşar Oğuzcan**, biraz kırık biraz buruk ama beklentisini az tutarak.

Turgut Uyar onun kadar ümitli değil hayattan, “Herkesin Bir umudu vardır, Bir savaşı, Bir kaybedişi, Bir acısı, Bir yalnızlığı, Bir hüznü... Çünkü herkesin bir gideni vardır, içinden bir türlü uğurlayamadığı” derdi. Kaybedilmiş ama unutulmamış bir aşkın arkasından kalbi tecrübelerini aktarırken.

“Desem ki vakitlerden bir Nisan akşamıdır, Rüzgârların en ferahlatıcısı senden esiyor.” derdi **Cahit Sıtkı Tarancı** sevdiğini anımsayıp dudağının kenarında biriken gülümsemeyle.

Ahmet Hamdi Tanpınar girer söze, aşkını bitiremeye de ilişkisini bitirmesinin gerekçesini soranlara cevaben, “İnsan birini bu kadar severse nasıl darılır? Hiç darılabilir mi? Muhakkak yorulmuştur.”

Sait Faik Abasıyanık girerdi araya, aşkı taze ve hüzünlü biten

“

Her insan için aşk başka başka şeydir. Herkes kendine göre tanımlar bu kalp çarpıntısını ve bu dünyada kaç insan varsa o kadar aşk vardır şüphesiz. İnsan ne vakit bir şiir okusa kendi aşklarından izler bulur içinde ya da “Böyle aşk mı olur canım” der, bilmediği aşklar üzerinde önyargısını konuşturup. Aşk, ey aşk, her şeye kadir ama kalbe gücü yetmeyen aşk...

Sevmeyi beklerken, beklemeyi sevmişiz.”

Sevmeye isyan ederdi **Atila İlhan** “Sevmek bazen rezilce korkuludur, insan bir akşamüstü ansızın yorulur.”

Biten bir aşkın ardından hele de, “Ben demiştım, o kız sana göre değildi.” diyen eşe dosta karşı güçlü durmak gerekirdi ve “Ona aşık olmadım, sizi temin ederim fakat lakayt da kalmadım. Daha doğrusu beni biraz işgal etti. İşte o kadar.” derdi **Peyami Safa**.

Nazım Hikmet seslenirdi sevdiği-ne, “Sende yüreğim var, Canım var, Aklım fikrim var, Sen de her şeyim var.”

Yaşar Kemal alırdı lafı bütün ağırlığıyla ve İtalyanca alıntısı bir sözcük olan racon ile keserdi raconu: “İnsan bir kere birine geç kalır ve bir daha hiç kimse için acele etmez.”

Cemal Süreya yine girerdi kesin söze ama bu sefer muzipçe, “İnsanın başına ne gelirse merakından gelir demiş eskiler, baktım olmuyor, ben seni merak edeyim, sen de geliver.” derdi. Dayanamaz başka bir dizesini de araya sokuştururdu başkası lafa girmeden: “Uzaktan seviyorum seni. Kokunu alamadan. Boynuna sarılamadan. Yüzüne dokunamadan. Sadece seviyorum.” derdi.

Necip Fazıl aceleyle lafa girer, sırasını başkasına kaptırmamak için mutluluğu artık hatıradan bulmuş bir edayla söylenir: “Geçti istemem gelmeni. Yokluğunda buldum seni. Bırak vehimimde gölgeni. Gelme artık neye yarar.” derdi.

Küçük İskender yine asi ve yine aşktan umduğunu bulamamıştır ve “Çünkü aşk yaralıyken asla bulamayacağın garip bir kan grubudur.” derdi.

Karac’oğlun şikayetlenirdi kesin, bugün ona emmi diyen kızı anlatırken: “Bizim ilde urum olur uc olur. Sızlaşıp bozkurtları aç olur. Bir

yiğide emmi demek güç olur. Bir kız bana emmi dedi neyleyim?”

Mahsuni Şerif alırdı sazını eline ve sitem ederdi sevdiğine, “Gönül sevdi benim günahım nedir? Yandım ateşine bunca senedir. Mecnun’un derdinden derdim fenadır. Bu derdin dermanı yok mu cananım?”

Muhlis Akarsu girerdi söze, çok sitemli, çok içi yanmış, “Akarsuyum böyle miydi ahtımız? Onun için viran oldu tahtımız. Umudum yok gülmez oldu bahtımız. Ne sevdiğin belli ne sevmediğin” derdi.

Yalçın Tura biriktirdiği hasretle girerdi söze: “Aramızda karlı dağlar. Hasretin bağrımı dağlar. Çaresizlik yolu bağlar. Yokluğundan öldü gönlüm.”

Muzaffer Sarısözen derleme bir Sivas türküsüyle girerdi söze, “Odası toz olmuş dolabı duman. Uyan kömür gözlüm uykudan uyan. Ellerin elime değdiği zaman. İster ölüm olsun ister ayrılık. Oy gelin gelin sevdalı gelin öldürdün beni...”

Nadir Şener girer araya ama **Oğuz Aksaç’a** söyletir sözleri: “Kırpığın kaşına da değdiği zaman. Bekletme sevdiğim de vur beni beni. Sevdanın şafağı da söktüğü zaman. Diyardan diyara da sür beni beni. Saçların rüzgârı da tel tel biçen de. Dudağın dilinden de şerbet içen de. Gönlümde duygular da ateş saçan da. Ateşten gömleğe de sar beni beni.”

Kalemimin ucunda onlarca yüzlerce sevda sözü akıyor. Yakaladıklarımı yazmaya çalıştım. Siz de not edin kalbinizin bir köşesine, bir gün hatırlamak için. Sevda hayatı güzelleştirir. İnsana yaşamak için sebepler sunar, güç verir. Hayatın tüm kötülükleri sevgi ile son bulmaz ama insana onlara dayanacak takati verir. Sevin, lütfen sevin... Bir çiçeği, bir ağacı, bir kediyi, bir duyguyu. Hayatınızı sevgi sarsın.

Türkçe yaşamanız dileğiyle; işiniz gücünüz, rüyanız bile Türkçe olsun.

aşkların ağıtlarını dinlemek istemeyerek: “Nefes aldığın şehir ne kadar şanslı. Kim bilir, sesini gökyüzü sanan kuşlar bile vardır.”

Aşk dedin miydi **Ahmet Arif’siz** olmaz. Sevdiğinden son bir şans daha ister gibi: “Sevdiğim; Çaresizliğimden gayri hiçbir kabahatim yok benim. Aşına, ekmeğine, kahrına, karanlığına, özlemine, umuduna kat beni...”

Aşk varsa **Cemal Süreya** hiçbir şairden geri kalmazdı kesinlikle ve uzun lafın kısasından girerdi konuya: “Sevmek ne uzun kelime. Derin deniz mavis... Ne zaman geleceksin?”

Sabahattin Ali’nin de söyleyecekleri vardır aşk üzerine: “Bugün canım insan yüzü görmek istemiyor; geniş, uçsuz bucaksız bir şeye ve sana bakmak istiyorum.”

Özdemir Asaf söz alırdı, yorgun ama artık mutlu belki de, “Siz hiç; birikmiş bir özlemi, gelmeyecek bir gideni, olmayacak bir nedeni beklediniz mi?”

Cemal Süreya umudu kırık bir beklemeden söz ederdi: “Öyle büyümüş ki içimizdeki yalnızlık;

BÜYÜK PARTİYE HAZIR MISINIZ?

Dünyanın en büyük müzik kutlamalarından biri. Üstelik dünyanın dört bir yanından herkes sokaklarda, parklarda, mahallelerde ve ortak alanlarda diledikleri gibi müzik yapma iznine sahip. Gün boyunca kent meydanlarında ücretsiz konserler veriliyor. Etkinlik kapsamında müzisyenler de içlerinden geldiği gibi çalıp eğleniyor. Kısacası müziğin kutlandığı gün. Evet, **"Dünya Müzik Günü'nden"** bahsediyoruz.

1970'li yıllarda Fransız Ulusal Radyo yapımcısı tarafından dünya çapında devasa bir müzik partisi yapma fikri ortaya atıldığında, böylesine bir günün gerçekleşebileceğini kimse tahmin etmemişti. 1982 yılında 21 Haziran'ı **"Dünya Müzik Günü"** olarak kutlama fikrini ilk kez gerçekleştirenler ise Fransa Kültür Bakanı Jack Lang'in ve Maurice Fleuret oldu. İlk olarak Paris'te kutlanan Dünya Müzik Günü daha sonra yüz yirmiyi aşkın ülkede şenliklerle kutlandı, gün geçtikçe daha da popülerleşti ve günümüzde neredeyse on milyonu aşkın kişinin sokaklarda müziği kutladığı devasa bir parti haline geldi. Şöyle ki, festival haline gelen bu kutlama artık uluslararası bir başarıya dönüştü ve her türden müziği herkesle ücretsiz buluşturan kültürel bir fenomen oldu. Bu fenomenin amacı ise amatör veya profesyonel müzisyenlerin sokak perfor-

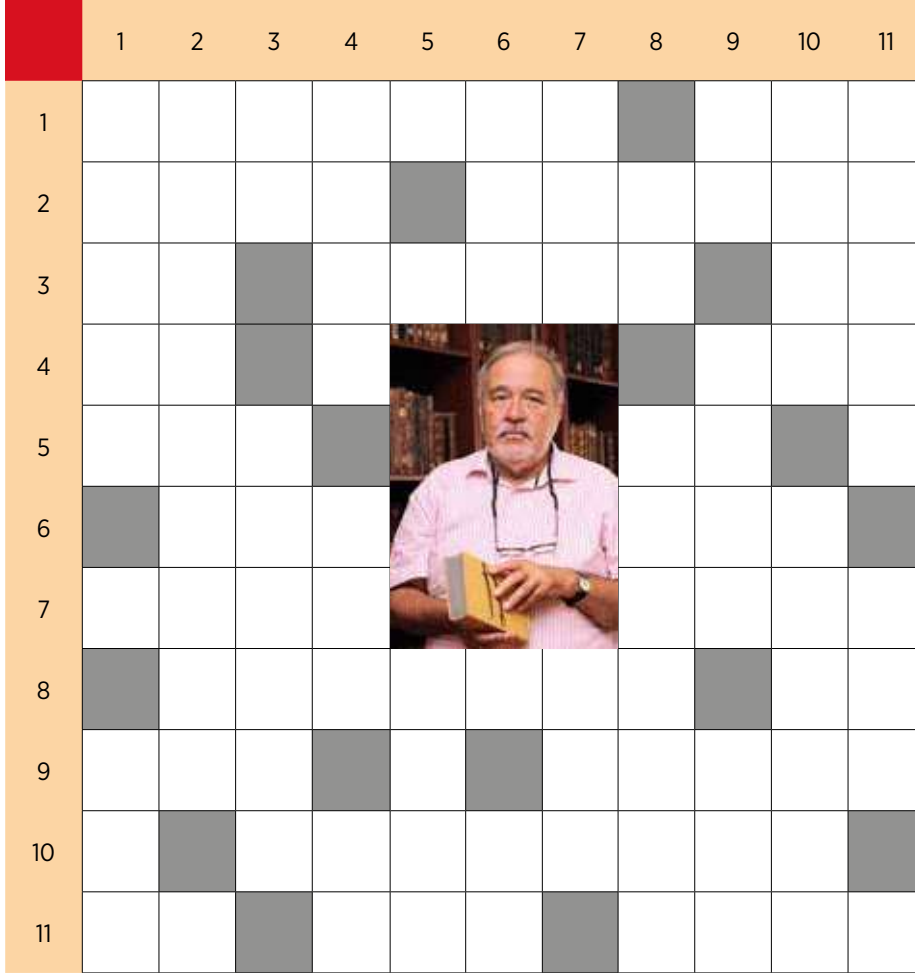
manslarını cesaretlendirmek ve halkı müzikle buluşturmak... Yani her yerde herkes için sabah saatlerinden başlayarak akşam saatlerine kadar devam edecek bir müzik ziyafeti vermek.

21 Haziran yaz gün dönümünde yani **yılın en uzun gününde** Dünya Müzik Günü'nü kutlamanın en iyi yolu, günü tüm eski favori şarkılarınızı dinleyerek geçirmek ya da farklı kültürlerden müzikleri keşfetmeye başlamak olabilir. Çeşitli dillerde müzikleri araştırarak dünyanın sunduğu müzikal deneyimleri kendi oluşturduğunuz konfor ortamında rahatlıkla dinleyebilirsiniz. Hatta elinize bir enstrüman alıp çalabilir ya da bir müzik eserine eşlik ederek kendi sesinizi dinleyip dinletebilirsiniz de.

Dünya Müzik Günü için eğer müziğe yakından ilgi duyuyorsak kentlerimizdeki kutlama etkinliklerinde biz de yerimizi alalım. Ayrıca kutlamanın tamamen ücretsiz olduğunu unutmayalım. Çünkü bu öyle sıradan bir parti değil, bu herkesin davetli olduğu bir şölen.

İster genç ister yaşlı olun, müzikte yeni veya deneyimli bir profesyonel olun hepimiz biliyoruz ki müzik gerçekten sonsuz bir maceradır. Bu maceraya katılmaya cesaret edenlerin gününü kutluyorum. Esenlikler dilerim.

KARE BULMACA

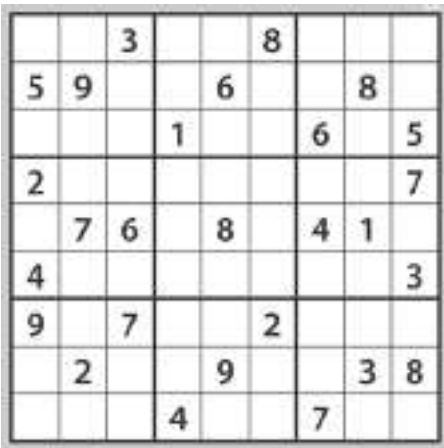
SOLDAN SAĞA

1. İlber ön adlı tarih profesörü - Temiz
2. Bir ilimiz - Giresun'un bir ilçesi
3. Öncül, birincil - Bir deniz taşıtı - Numaranın kısaltması
4. Platinin simgesi - Kolayca yutulabilmesi için küçük bir yuvarlak durumuna getirilmiş ilaç
5. Bir bağlaç - Bir bağlaç
6. Her tarafı sularla çevrili kara parçası - Üye
7. Kedi, köpek yavrusu - Kanun
8. Bir ilimiz - Ülkemizin plaka işareti
9. Eski dilde ruh - Alfabenin ilk harfi - Beş farzdan biri
10. Kahramanmaraş'ın ilçesi
11. Gösterme sıfatı - Faydalı bir besin - Bir nehrimiz

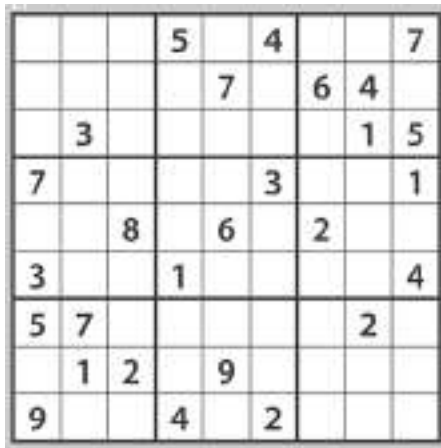
YUKARIDAN AŞAĞI

1. Zürafagillerden bir hayvan - Katı, sert ve sağlam maddelerin genel adı
2. Tesadüf, karşılaşma
3. Türkiye (kısaltması) - Bir ilimiz
4. Pantolon ya da giysilerin düşmesini önlemek için omuzdan aşırılan bağ - Eski bir uygarlık
5. Yarım kilogramlık ağırlık birimi (kısaltması)
6. Çocuğu olmuş erkek
7. Romanya'nın para birimi - Şehir, vilayet
8. Sıcaklık - Altın fiyatlarının belirlendiği tartı birimi
9. Aamir Khan'ın bir filmi - Eşimizin babası
10. Bir dairenin çevresinin çapına bölümü sonucu elde edilen sabit değeri ifade eden sayı - Doğru bir çizgi üzerinde bulunma durumu, düzgün sıra - Eski dilde yılan
11. Nesnelerin görüntüsünü veren, ışığı yansıtan, cilalı ve arkası sırlı cam - Şimdiki adı Nur Sultan olan Kazakistan'ın başkentinin eski adı
12. Piramidi yapılmış olan bir eski Mısır firavunu - Sunma, bildirme

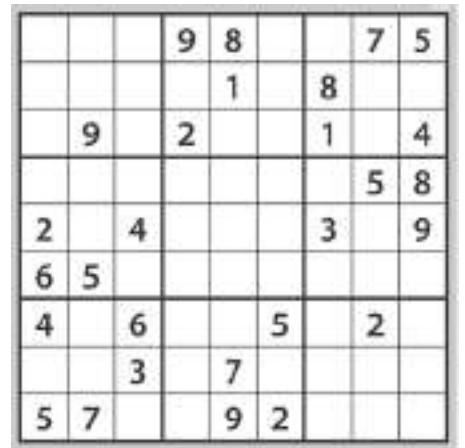
SUDOKU

A

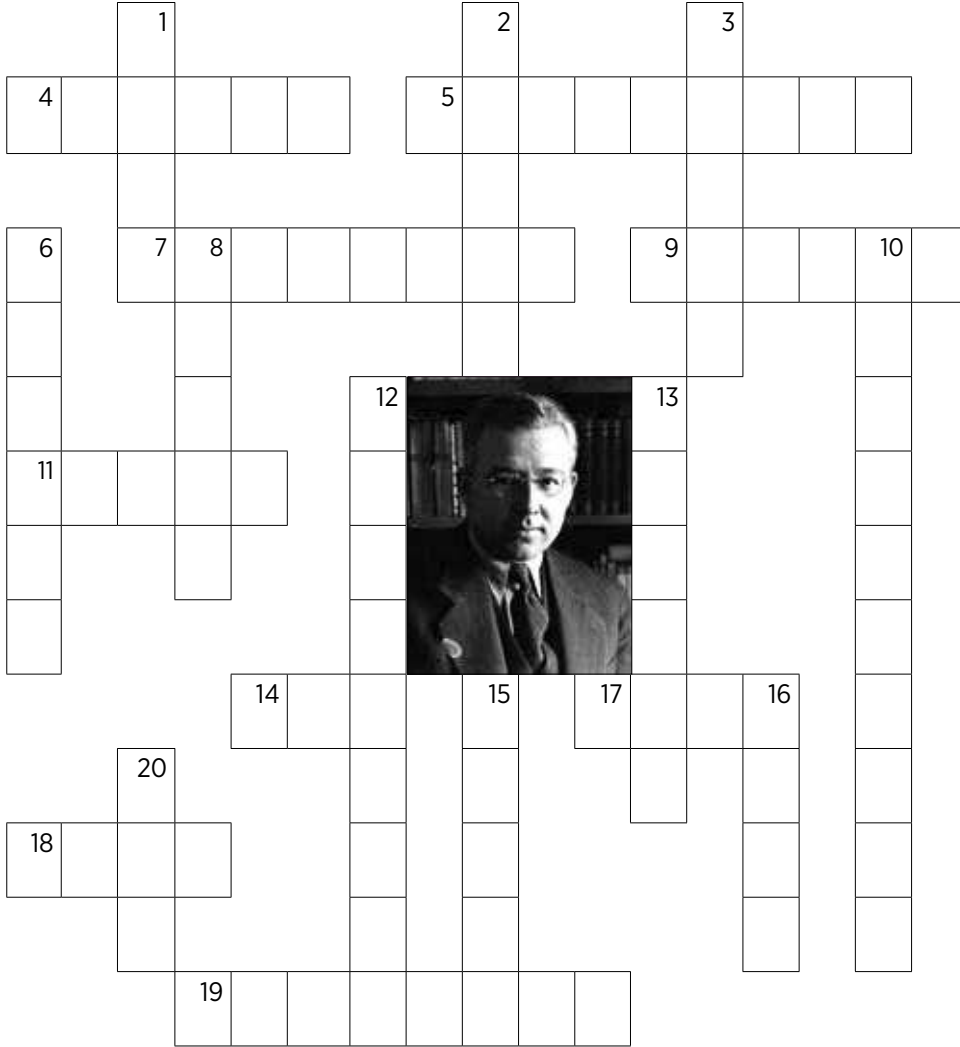

B

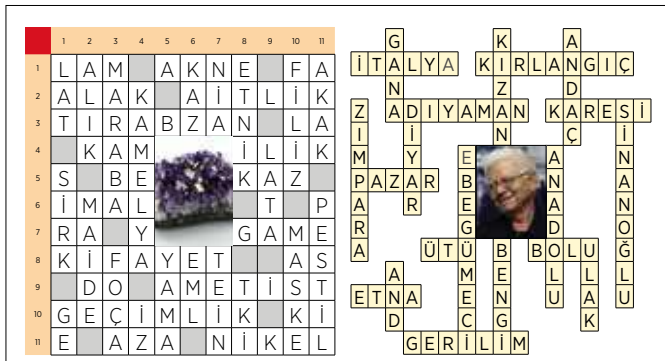
C

SARMAL BULMACA

1. Göğsün arka tarafına verilen isim
2. Sporda çıkış, ani koşu
3. Özen
4. Ateşten Gömlek (Halide Edip)
5. Yalnız Efe (Ömer)
6. Bayrak
7. Mahur Beste (Ahmet Hamdi)
8. Yıllık, hatırat
9. Yankılanma, yankı
10. Son Kuşlar (Sait Faik)
11. Üercinka (.....Süreya)
12. Yalan haber
13. Yeditepe (Sevgi)
14. Uçurum
15. Kaldı ki, hatta anlamlarında bir bağlaç (..... ki)
16. Göğe Bakma Durağı (Turgut)
17. Çankaya (Kemalettin)
18. Yaşamın Ucuna Yolculuk (Tezer)
19. Yerçekimli Karanfil (Edip)
20. Kürk Mantolu Madonna (Sabahattin)

MAYIS Ayı Çözümleri

A

B

C

Türk Kara Kuvvetleri 2231 yaşında

Büyük Hun İmparatoru Mete Han ile tarih sahnesine çıkan düzenli Türk ordusu teşkilatlanması, 2231'inci kuruluş yıl dönümünü kutluyor

M.Ö. 209

Mete Han, emir-komuta zincirinde, düzenli Türk Kara Ordusunu kurdu

Bu teşkilatlanma modeli Göktürk, Uygur, Selçuklu ve Osmanlı gibi Türk devletlerinin ordularında kullanıldı

1363

Osmanlı orduları Anadolu dışına çıkmaya başladı

Tarihteki ilk süvarili ordu olma niteliğini taşıyan Osmanlı ordularına yaya birliklerin de katılmasıyla Yeniçeri Ocağı kuruldu

1826

Yeniçeri Ocağı kapatılıp Asakiri Mansure-i Muhammediye ordusu kuruldu

1834

Mekteb-i Harbiye-i Şahane adıyla Kara Harp Okulu açıldı

1843

Beş yıllık hizmete tabi personelle oluşturulan beş ordu kuruldu

1845-1875

İstanbul, Edirne, Manastır, Şam, Bağdat gibi merkezlerde lise seviyesinde askeri okullar açıldı

1918

Mondros Mütarekesiyle Türk askeri kuvvetleri zayıflatılarak silahları elinden alındı

1934

Ulusal Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ilk tank birliği Lüleburgaz'da kuruldu

1949

Kara Kuvvetleri Komutanlığı kuruldu

DEĞER

www.cte.adalet.gov.tr

İshak Paşa Sarayı, Ağrı